

Rapport 2014:6

Ålänningars kultur- och fritidsvanor

De senaste rapporterna från ÅSUB

2011:5	Arbetsmarknadsbarometern 2010
2011:6	Undersökning om ålänningars alkohol- och narkotikabruk samt spelvanor år 2011
2011:7	Ekonomisk översikt för den kommunala sektorn hösten 2011
2011:8	<i>The significance of duty-free sales on board ferries to the transnational transport system in the Baltic Sea Region</i>
2012:1	Konjunkturläget våren 2012
2012:2	Arbetsmarknadsbarometern 2012
2012:3	Utvärderarnas rapport 2011. Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland perioden 2007-2013
2012:4	Frivilligarbetet inom det åländska föreningslivet -samhällsekonomiska och kvalitativa effekter
2012:5	Ekonomisk översikt för den kommunala sektorn. Hösten 2012
2012:6	Små företags kapitalförsörjning på Åland. Behövs offentligt riskkapital?
2012:7	Uppföljning av landskapsandelsreformen 2008
2012:8	Medborgarundersökning: Mariehamn 2012
2013:1	Konjunkturläget våren 2013
2013:2	Utvärderarnas rapport 2012. Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland perioden 2007-2013
2013:3	Arbetsmarknadsbarometern 2013
2013:4	Utbildningsbehov och arbetsmarknad 2025
2014:1	Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2013
2014:2	Konjunkturläget våren 2014
2014:3	Utvärderarnas årsrapport 2013. Ålands landsbygdsutvecklingsprogram för perioden 2007-2013
2014:4	Finansieringen av kommunernas socialtjänst
2014:5	Arbetsmarknadsbarometern 2014

Förord

Den här rapporten är den tredje i raden om hur ålänningar använder sin fritid. De två tidigare rapporterna publicerades 2001 (ÅSUB Rapport 2001:5) och 2008 (ÅSUB Rapport 2008:7). Samtliga tre undersökningar har beställts av Ålands landskapsregering. Rapporterna är avsedda att användas som underlag för såväl landskaps- som kommunalpolitiker, men även prioriteringar och strategier inom enskilda organisationer.

Det huvudsakliga syftet med de tre undersökningarna har varit att kartlägga, och över tiden följa upp, den åländska befolkningens vardag. En viktig frågeställning har också varit hur olika kön och åldersgrupper utövar sina fritidsaktiviteter inom och utanför Åland. En annan fråga som tas upp är vad man saknar i dagens åländska utbud av fritidsaktiviteter.

Undersökningen är baserad på drygt 1 000 enkäter som under vårvintern 2014 skickades till ett slumpmässigt urval av på Åland bosatta personer födda 1997 eller tidigare. Svarfrekvensen – efter sedvanliga påminnelser – blev 47 procent. Ett stort tack till alla de som gjorde sig besväret att fylla i enkätformuläret och skicka in det till ÅSUB!

Forskningschef *Katarina Fellman* har varit huvudansvarig för projektet i sin helhet. Utredare *Maria Rundberg* tog fram enkätformuläret och bistod Fellman i uppläggningsen av undersökningen. Sammanställningen och analysen av enkätresultaten har gjorts av biträdande utredare *Johan Flink* som också är rapportens författare.

Mariehamn i juni 2014

Bjarne Lindström
Direktör

Innehåll

Förord	5
Innehåll	5
Figurförteckning	7
Tabellförteckning	9
1. Sammanfattning	10
2. Inledning	13
2.1 Begreppet fritid.....	13
2.2 Andra undersökningar	14
3. Kategorisering, underlag och metod	16
3.1 Svarsfrekvens och bortfall	16
3.2 Kategoriseringar.....	17
3.3 Material och metod	18
4. Utövandet av fritidsaktiviteter	19
4.1 Aktivitetsnivå	19
4.2 Idrotts- och motionsutövning	21
4.3 Friluftaktiviteter	24
4.4 Hantverk och teknik.....	25
4.5 Musik, dans och teater	27
4.6 Hem- och familjeliv	29
4.7 Sociala aktiviteter	30
4.8 Användning av medier, spel.....	32
4.9 Studier och liknande	34
4.10 Besök, övriga aktiviteter	36
4.11 Anläggningar	37
4.12 Föreningsverksamhet	40
4.13 Jämförelser och diskussion	43
5. Deltagande i evenemang.....	48
5.1 Musikevenemang.....	49
5.2 Sportevenemang.....	51
5.3 Teaterföreställningar	53
5.4 Museum	54
5.5 Övriga evenemang.....	55

5.6	Jämförelser och diskussion	56
6.	Utövande av fritidsaktiviteter utanför Åland	59
6.1	Jämförelse och diskussion.....	62
7.	Ålänningarnas inställning till sin fritid.....	64
7.1	Hur nöjd man är med den egna fritiden	64
7.2	Hur mycket pengar spenderas på fritidsaktiviteter?	65
7.3	Vad begränsar utövandet av fritidsaktiviteter	67
7.4	Jämförelse och diskussion.....	70
8.	Ålänningarnas inställning till fritidsaktivitetsutbudet	73
8.1	Hur nöjd man är med fritidsutbudet i den egna kommunen.....	73
8.2	Vad bör man satsa mer på?	75
8.3	Jämförelse och diskussion.....	77
9.	Ålänningarnas tidsanvändning	78
9.1	Förvärvsarbete och studier	78
9.2	Obetalt arbete.....	78
9.3	Övrig fri tid	80
9.4	Jämförelser och diskussion	81
	Referenser	84
	Bilagor	85

Figurförteckning

Figur 1. De 20 populäraste aktiviteterna (utövade antal gånger/månad).....	21
Figur 2. Idrotts- och motionsutövning (andel svarande i procent).....	23
Figur 3. Friluftaktiviteter (andel svarande i procent)	24
Figur 4. Hantverk och teknik (andel svarande i procent).....	26
Figur 5. Musik, dans och teater (andel svarande i procent)	28
Figur 6. Hem- och familjeliv (andel svarande i procent)	29
Figur 7. Sociala aktiviteter (andel svarande i procent)	31
Figur 8. Användning av medier, spel (andel svarande i procent)	33
Figur 9. Studier och liknande (andel svarande i procent).....	35
Figur 10. Besök, övriga aktiviteter (andel svarande i procent)	36
Figur 11. Besök av lokaler och anläggningar (andel svarande i procent)	38
Figur 12. Andel svarande som deltagit aktivt i föreningsverksamhet. Rangordnat efter den totala andelen svarande i respektive föreningstyp.	42
Figur 13. De 20 oftast utövade fritidsaktiviteterna 2013 och dess förändringar sedan 2001 (genomsnittligt antal gånger utövade per månad).	44
Figur 14. Läsning fördelat på de olika åldersgrupperna samt dess förändring sedan 2001 (genomsnittligt antal gånger per månad de svarande ägnat sig åt läsning).....	45
Figur 15. Datoranvändning fördelat på kön samt dess förändring sedan 2001 (genomsnittligt antal gånger per månad de svarande ägnat sig åt datoranvändning).	46
Figur 16. Åländska evenemang och aktiviteter år 2013, de tio mest besökta av de svarande (andel svarande i procent).	49
Figur 17. Musikevenemang (andel svarande i procent)	50
Figur 18. Sportevenemang (andel svarande i procent).	52
Figur 19. Teaterföreställningar (andel svarande i procent).	53
Figur 20. Museum (andel svarande i procent).....	54
Figur 21. Övriga evenemang (andel svarande i procent).....	55
Figur 22. Fritidsaktiviteter utanför Åland (andel svarande i procent).	60
Figur 23. Fritidsaktiviteter utanför Åland år 2013, 2008 och 2001 (andel svarande i procent).	62
Figur 24. Hur nöjd man är med den egna fritiden (andel svarande i procent).	64
Figur 25. Andel nöjda med den egna fritiden (andel svarande i procent).	65
Figur 26. Utgifter på de egna fritidsaktiviteterna (antal euro per månad).	67
Figur 27. De fem vanligaste begränsande faktorerna (andel svarande i de olika åldersgrupperna).	69
Figur 28. Hur nöjd man är med den egna kommunens utbud på fritidsaktiviteter	

(andel svarande i procent).....	73
Figur 29. Önskemål om satsningar på olika målgruppers fritidsaktiviteter (andel av de svarande i procent).	76
Figur 30. Tid man använder sociala medier, tittar på tv, film samt spelar dator-/tv-spel, uppdelat på ålder (timmar per dag).	81
Figur 31. Fördelning mellan förvärvsarbete och obetalt arbete, uppdelat på kön (svarande mellan 20 och 64 år).	82
Figur 32. Idrotts- och motionsaktiviteter (antal gånger utövade per månad).	94
Figur 33. Friluftaktiviteter (antal gånger utövade per månad).	95
Figur 34. Hantverk och teknik (antal gånger utövade per månad).	95
Figur 35. Musik, dans och teater (antal gånger utövade per månad).	96
Figur 36. Hem- och familjeliv (antal gånger utövade per månad).	96
Figur 37. Sociala aktiviteter (antal gånger utövade per månad).	97
Figur 38. Användning av medier och spel (antal gånger utövade per månad).	97
Figur 39. Studier och liknande (antal gånger utövade per månad).	98
Figur 40. Besök och övriga aktiviteter (antal gånger utövade per månad).	98
Figur 41. De tio populäraste evenemangen för 16–24-åringar (Andel svarande i procent)*.	99
Figur 42. De tio populäraste evenemangen för 25–44-åringar (Andel svarande i procent)*.	99
Figur 43. De tio populäraste evenemangen för 45–64-åringar (Andel svarande i procent)*.	100
Figur 44. De tio populäraste evenemangen för personer som fyllt 65 år (Andel svarande i procent)*.	100
Figur 45. Biblioteksverksamheten 2013, utlåning per invånare.	101

Tabellförteckning

Tabell 1. Antal svarande efter bakgrundsvariabler (oviktat).	16
Tabell 2. Antal timmar som ägnats åt frivilligarbete inom föreningslivet 2013.	41
Tabell 3. De tio populäraste evenemangen år 2013, 2008 och 2001 (andel besökare i procent).	57
Tabell 4. Evenemang som funnits med i någon av de tidigare undersökningarna, utveckling över tid (andel besökare i procent).....	58
Tabell 5. Hur mycket man spenderar på de egna fritidsaktiviteterna per månad.....	66
Tabell 6. Faktorer som begränsar fritidsutövandet, uppdelat på kön, ålder, region (andel svarande i procent).....	68
Tabell 7. Hur nöjd man är med den egna kommunens utbud på fritidsaktiviteter, uppdelat efter region (andel svarande i procent).	74

1. Sammanfattning

Allmänt om undersökningen

Syftet med denna undersökning är dels att ge en bild av vad ålänningarna av olika kön och i olika åldersgrupper utövar för fritidsverksamheter på och utanför Åland. Dels att ge en uppfattning om vad ålänningarna saknar i utbudet på Åland. I och med att detta är tredje gången som undersökningen görs finns det även bättre förutsättningar än tidigare att se på förändringar och trender över tid.

Undersökningen baseras på en enkätförfrågan till ett urval om cirka 1 000 på Ålands bosatt personer födda 1997 och tidigare. Totalt inkom 472 svar, vilket innebär att svarsprocenten för undersökningen är 47 procent.

Utövande av fritidsaktiviteter

De svarande ombads bedöma hur ofta de utövar olika fritidsaktiviteter. Den aktivitet som utövas oftast är att använda mobil-/smarttelefon. Näst vanligast är att använda dator eller surfplatta. De tredje och fjärde vanligast utövade aktiviteterna är att lyssna på radio följt av att se på tv eller film. På femte plats kommer den vanligaste aktiviteten av de som inte kräver någon teknisk utrustning, nämligen att läsa böcker eller tidsskrifter. Efter läsning följer att använda sociala medier och promenera/stavgå.

Jämfört med tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningar från ÅSUB är det just användandet av mobil-/smarttelefon samt användande av sociala medier som sticker ut. Dessa uppfattades inte ens vara tillräckligt stora aktiviteter för att utgöra egna kategorier då de tidigare undersökningarna genomfördes och var i årets undersökning som nämnt bland de vanligaste aktiviteterna.

Precis som i den förra undersökningen från 2008 är kvinnorna något aktivare än männen om man ser hur ofta de uppgett att de utövar någon slags aktivitet. I likhet med den förra undersökningen kan man även se att yngre överlag är aktivare än äldre, något som det frekventa användandet av tekniska apparater som mobil-/smarttelefon och dator/surfplatta bland de yngre bidrar till.

Bibliotek, Alandica och Bio Savoy är de tre anläggningar som störst andel har besökt det senaste året. Det är dock betydligt vanligare att besöka ett bibliotek ofta än att besöka Alandica eller Bio Savoy ofta.

Att besöka gym är vanligare i årets undersökning än i den förra undersökningen från 2008. Gym är även den typ av anläggning som störst andel av de svarande besöker varje vecka.

Föreningsverksamhet

Över hälften, 61 procent, av de svarande uppgav att de är medlemmar i en förening. Den vanligaste typen av förening av vara medlem, bland både männen och kvinnorna, är idrottsförening.

Kvinnorna uppgav i högre utsträckning än männen att de var medlemmar i en förening med social-/hälsoverksamhet samt en förening med ungdoms-/barnverksamhet. Männen uppgav å andra sidan i högre utsträckning än kvinnorna att de var medlemmar i en förening med räddningsverksamhet.

Cirka 35 procent uppgav att de arbetat frivilligt inom föreningslivet det senaste året, och i genomsnitt har de svarande uppgett att de arbetat frivilligt inom föreningslivet 21 timmar det senaste året.

Evenemang

Skördefesten på Åland var det evenemang som störst andel av de svarande hade besökt det senaste året. Hela 63 procent uppgav att de besökt evenemanget. Det evenemang som näst flest besökt var Ålands sjödagar, som lockat nästan hälften av de svarande.

Rockoff-festivalen och Ålands sjöfartsmuseum var även de populära, och lockade båda över en tredjedel av de svarande.

Förutom att Skördefesten är det vanligaste evenemanget att ha besökt det senaste året är det även det evenemang som har den tydligaste positiva trenden mellan undersökningarna.

Fritidsaktiviteter utanför Åland

Hela 91 procent av de svarande hade utövat någon form av fritidsaktivitet utanför Åland det senaste året. Att shoppa var den enskilt vanligaste fritidsaktiviteten som de svarande utövat utanför landskapet. Shopping och besök av släkt/vänner är betydligt vanligare än alla de andra fritidsaktiviteterna som utövats utanför landskapet.

Att sola och bada, besöka museum/utställning/mässa, samt gå på teater/konsert var dock alla relativt vanliga att utöva utanför Åland bland de svarande, alla hade lockat över 30 procent av de svarande.

Åsikter om den egna fritiden

80 procent av de svarande uppgav att de vara mycket nöjda eller ganska nöjda med den egna fritiden. Några skillnader mellan könen kunde inte ses i hur nöjd man var.

74 procent av de svarande har uppgett att de upplever sin fritidsutövning begränsad av minst en faktor. Den vanligaste begränsande faktorn är tidsbrist, följt av pengabrist. Vad man upplever som begränsande skiljer sig dock åt mellan olika åldersgrupper och bland personerna som fyllt 65 år är det hälsan som är den vanligaste begränsningen av utövningen av fritidsaktiviteter.

I genomsnitt har de svarande uppgett att de spenderar 115 euro per månad på sina egna fritidsaktiviteter. Männen spenderar i genomsnitt mer än kvinnorna, en skillnad som även fanns i de tidigare undersökningarna från 2008 och 2001.

Åsikter om utbudet av fritidsaktiviteter

53 procent av de svarande var mycket nöjda eller ganska nöjda med den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter, alltså färre än vad som är nöjda med den egna fritiden. Det är dock relativt få som är missnöjda, utan hela 41 procent har uppgett sig vara varken nöjda eller missnöjda med den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter.

Då de svarande fick ange ifall man borde satsa mer på fritidsaktiviteter för olika målgrupper svarade 73 procent att de önskade sig mer satsningar på fritidsaktiviteter av något slag. Det vanligaste var att önska sig satsningar på fritidsaktiviteter för de unga, ungefär hälften av de svarande önskade sig detta. Ungefär en fjärdedel önskade sig satsningar på de äldres fritidsaktiviteter, medan en femtedel önskade sig mer satsningar för vuxnas fritidsaktiviteter.

Tidsanvändning

Om man summerar antalet timmar man förvärvsarbetet och antalet timmar man ägnar sig åt obetalt arbete får man det totala antalet arbetade timmar. Den klart största delen av det obetalda arbetet är hemarbete, även om omhändertagande av anhöriga samt frivilligarbete inom exempelvis föreningslivet också räknas som obetalt arbete.

I genomsnitt arbetar personer mellan 20 och 64 år 50 timmar i veckan. Kvinnornas arbete är emellertid i högre utsträckning än männens obetalt.

2. Inledning

Denna undersökning genomfördes av Ålands statistik- och utredningsbyrå under våren och sommaren 2014, på uppdrag av Ålands landskapsregering.

Undersökning är en uppföljning av de två tidigare undersökningarna av ålänningarnas kultur- och fritidsvanor som gjordes år 2001 och 2008. Syftet med denna undersökning är dels att ge en bild av vad ålänningarna av olika kön och i olika åldersgrupper utövar för fritidsverksamheter på och utanför Åland. Dels att ge en uppfattning om vad ålänningarna saknar i utbudet på Åland. I och med att detta är tredje gången som undersökningen görs finns det även bättre förutsättningar än tidigare att se på förändringar och trender över tid.

Förutom jämförelser med tidigare års kultur- och fritidsvaneundersökningar från ÅSUB har även jämförelser gjorts med rapporten *Nu för tiden - En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11*, som gjordes av Statistiska centralbyrån år 2012, samt med *Ajankäyttötutkimus 2009, kulttuuri- ja liikuntaharrastukset 1981–2009*¹ som gjordes av Statistikcentralen i Finland 2011.

Resultaten i denna rapport kan användas som underlag för beslut för såväl landskaps- som kommunalpolitiker, men även för prioriteringar och strategier inom enskilda organisationer.

2.1 Begreppet fritid

Det finns flera möjliga definitioner av begreppet fritid. I SCB (2012) konstateras dock att fritid enkelt kan klassificeras som fri tid, alltså "tid som individen i någon mening har större valfrihet när det gäller hur den ska utnyttjas"². Begreppet kan även definieras utifrån ett undersökningstekniskt perspektiv: bland andra ÅSUB (2008) och SCB (2012) utgår ifrån en uppdelning av tiden i förvärvsarbete, hemarbete, studier, personliga behov samt fri tid. Fri tid definieras då som den tid som inte faller in i någon av de ovan nämnda kategorierna.³ SCB (2003) påpekar att även om kategorin fri tid är en restkategori med det som inte ryms i någon av de övriga så rör det sig om sådana aktiviteter som i dagligt tal brukar kallas för fritidsaktiviteter.

Denna syn på begreppet fritid har använts som utgångspunkt i arbetet med undersökningen och har påverkat urvalet av aktiviteter som föreslagits och uppdelningen av tidsanvändningen. De svarandes subjektiva uppfattningar av begreppet spelar dock även det en stor roll i resultaten.

¹ Sve: Tidsanvändningsundersökning 2009, kultur- och fritidsaktiviteter 1981–2009.

² S.93, SCB (2012).

³ Hur många, och vilka, dessa kategorierna är kan dock variera mellan olika undersökningar.

De svarande har själva kunnat lägga till fritidsaktiviteter som inte fanns föreslaget och även själva bedöma hur många timmar utöver det betalda och obetalda arbetet som de uppfattar att de lägger på fritidsaktiviteter. Blandningen av olika aktiviteter kan till exempel uppfattas olika vid olika situationer och av olika personer. I SCB (2012) ingick till exempel slösurfande under arbetstid i antalet timmar som de förvärvsarbetat, medan slösurfande under väntan vid till exempel matlagning klassificerades som fri tid. Liknande situationer kan tänkas ha uppfattats olika bland de svarande i vår undersökning.

2.2 Andra undersökningar

Det har gjorts flera studier kopplat till denna undersöknings frågeställning, både på och utanför Åland. Där det är möjligt kommer resultaten från denna undersökning jämföras med de resultat som andra undersökningar fått. Nedan följer korta beskrivningar av de undersökningar som det kommer att återkopplas till i denna rapport.

Tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningar från ÅSUB

ÅSUB har två gånger tidigare, 2001 och 2008, utfört liknande undersökningar som denna. De två tidigare enkäterna var i stort sett lika, och även enkäten till denna undersökning var lik de tidigare för att möjliggöra jämförelser över tid i så stor utsträckning som möjligt.

Några förändringar har emellertid gjorts jämfört med den förra undersökningen från 2008. Många svaranden hade i den förra undersökningen svårt att göra den uppskattning av hur de fördelar sin tid över olika aktiviteter under en vecka, denna fråga har därför gjorts om till detta års undersökning. Frågan fortsatte dock ställa till problem för de svarande.

För att försöka få en bättre bild av ålänningarnas frivilligarbete inom föreningslivet har förutom föreningsmedlemskap även antalet frivilligt arbetade timmar inom föreningslivet tagits med.

Andra mindre justeringar har gjort av de andra delarna av enkäten. Den tekniska utvecklingen har gjort att aktiviteter som exempelvis mobil-/smarttelefon och audioböcker tillkommit. I de tidigare undersökningarna fick de svarande bedöma hur ofta de besökt ett museum. I detta års undersökning var museibesöken flyttade till kategorin evenemang och aktivitetsutbud, där de svarande fick precisera vilka museum de besökt istället för hur ofta de besökt olika muséer.

Angående bakgrundsvariablerna har den förändring som gjordes från 2001 till 2008 då den nedre gränsen för de svarande höjdes från 13 år till 16 år behållits. De svarande ombads i år för första gången att även ange modersmål och födelseland. På grund av att grupperna födda utanför Norden och med ett annat modersmål än ett nordiskt språk var så små kan tyvärr inte några slutsatser dras för dessa grupper. Eftersom vi var särskilt intresserade av att få kunskap om denna grupp

har deras utvärdering av den egna fritiden och fritidsutbudet ändå analyserats och jämförts med övriga personers utvärderingar, med reservation för det bristande underlaget. En särskild utredning om inflyttade ålänningars samhällsliv, inklusive deras fritid, kommer dock att publiceras under vintern vilket kan ge oss mer kunskap om dessa befolkningsgruppers fritidsanvändning.

Undersökningar i Sverige och Finland

Undersökningarna *Nu för tiden - En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11* och *Ajankäyttötutkimus 2009, kulttuuri- ja liikuntaharrastukset 1981–2009* studerade hur människor spenderar sin tid i Sverige respektive Finland.

Den svenska undersökningen var en fortsättning på två tidigare tidsanvändningsundersökningar som genomfördes 1990/91 och 2000/01. Studien fokuserade på att studera skillnaderna mellan hur kvinnor och män använder sin tid, och jämför även skillnader mellan andra befolkningsgrupper samt förändringar över tid. Materialet samlades in genom att ca 7 000 personer mellan 15 och 84 år intervjuades och ombads skriva tidsanvändningsdagböcker under två dagar.

I den finska undersökningen undersöktes dels människors tidsanvändning och dels utövandet av kultur- och fritidsaktiviteter. Tidsanvändningsundersökningen gick till på liknande sätt som den svenska undersökningen: ca 9 700 personer intervjuades och ombads skriva en tidsanvändningsdagbok under två dagar. Resultaten jämfördes med motsvarande insamling år 1999. Fritids- och kulturaktivitetsundersökningen genomfördes genom intervjuer av ca 4 700 hushåll och jämfördes med material som insamlats ungefär var tionde år sedan 1979.

Metoden som använts i denna undersökning är inte densamma som i tidsanvändningsundersökningarna, men vissa jämförelser kan ändå göras. De trender över tid som uppmärksammas i de båda undersökningarna kommer att jämföras med de förändringar i ålänningarnas fritidsvanor som är möjliga att göra genom jämförelser mellan denna rapport och de två tidigare ÅSUB-undersökningarna.

Angående förändringar över tid framförs i SCB (2012) att sådana inte nödvändigtvis behöver bero på förändrat beteende bland befolkningen. Eftersom befolkningens sammansättning förändras över tid. Ifall pensionärer idrottar mer sällan än övriga grupper och andelen pensionärer i befolkningen ökar, kommer detta leda till en minskning av medeltalet för hur ofta befolkningen idrottar utan att någon beteendeförändring egentligen har skett. I SCB (2012) framhålls svårigheten i att särskilja vilka förändringar som skett på grund av beteendeförändringar och vilka som skett på grund av så kallade strukturella förändringar i befolkningen. Det påpekas att det i många fall torde handla om en blandning av dessa förändringar som är orsaken till de flesta förändringar; ett påstående som bör stämma in även på de åländska förändringarna som uppmärksammas i denna rapport.

3. Kategorisering, underlag och metod

Denna rapport bygger på en empirisk undersökning där underlaget består av svaren från den enkät som vi i mars 2014 skickade ut till ett slumpmässigt urval personer som är födda 1997 och tidigare. Statistiskt signifikanta skillnader mellan olika befolkningsgrupper redovisas för, med ett särskilt fokus på skillnader och likheter mellan kön och åldersgrupper.

3.1 Svarsfrekvens och bortfall

Undersökningen baseras på en enkätförfrågan till ett urval om 1 015 (1 026 utskickade, 11 i retur) på Ålands bosatta personer födda 1997 och tidigare. Totalt inkom 472 svar, vilket innebär att svarsprocenten för undersökningen är 47 procent. Bland kvinnorna var svarsprocenten 54 procent och bland männen 40 procent. Antalet svarande efter kön, ålder och region framgår av tabell 1. Svarsprocenten för undersökningen är precis som tidigare år relativt låg. En trolig orsak är frågeformulärets längd (sex sidor) till denna undersökning och att vi internationellt ser en allmän trend mot allt lägre svarsprocent i enkätundersökningar.

Åtgärder för att förbättra svarsprocenten har gjorts. I likhet med tidigare år har en utlottning av en penningssumma bland de svarande gjorts. Utöver detta fanns i årets undersökning möjligheten att svara via internet, vilket hade som avsikt att höja svarsprocenten i allmänhet, men i synnerhet bland de unga eftersom dessa generellt är underrepresenterade bland de svarande i undersökningar. Unga är ofta vana vid att sköta sina ärenden via sin dator och kan därför tänkas avskräckas av pappersblanketten.

Tabell 1. Antal svarande efter bakgrundsvariabler (oviktat).

Kön, åldersgrupp, region	Antal svarande (oviktat)
Totalt	472
Kvinna	255
Man	217
16-24 år	47
25-44 år	126
45-64 år	196
65+ år	103
Mariehamn	195
Fasta Ålands landsbygd	232
Skärgården	45

Källa: ÅSUB

För att enkätsvaren så bra som möjligt ska representera den åländska befolkningen har ett par olika statistiska metoder använts. För det första har en förhandsstratifiering gjorts med avseende på region. Det har sedan skickats ut proportionellt sett fler enkäter till skärgårdsbefolkningen än övriga Åland. Detta för att minska risken för att antalet svar från skärgården blir väldigt lågt, och därmed minskar möjligheten till analys av skärgårdsbefolkningen som grupp. De inkomna enkätsvaren har sedan delats in i 23 stycken strata utifrån bakgrundsvariablerna kön, ålder (fyra åldersgrupper) och region (Mariehamn, fasta Ålands landsbygd samt skärgården).⁴ Svaren har sedan viktats så att svars materialets sammansättning motsvarar de nämnda bakgrundsvariablernas sammansättning i Ålands befolkning. Man undviker då en snedvridning på grund av att det skickades ut proportionellt fler enkäter till skärgården eller att vissa befolkningsgrupper svarar i högre utsträckning än andra.

3.2 Kategoriseringar

Vi har i denna studie använt enkla grundläggande kategoriseringar av de svarande efter bakgrundsvariabler. I linje med undersökningens huvudsakliga syfte har alla svar testats för statistiskt signifikanta skillnader mellan kön och ålder. Dessa eventuella skillnader presenteras genomgående i rapporten. Då vi testat för statistisk signifikanta skillnader mellan åldersgrupperna använde vi i första hand av en indelning i fyra grupper (16–24 år, 25–44 år, 45–64 år samt 65 år och äldre). I vissa fall har alternativa indelningar använts för att påvisa skillnader som bättre presenteras med andra åldersgrupper, det påpekas dock i texten när andra indelningar än den ovan nämnda har använts.

Förutom kön och ålder har vi även testat för signifikanta skillnader mellan bakgrundsvariablerna region, utbildning, socioekonomisk ställning samt familjesituation.

De svarandes bostättningsort delas in i tre regioner: Mariehamn, landsbygdskommunerna samt skärgården. På grund av det låga antalet svar från skärgården är det svårare att få statistiskt signifikanta resultat utifrån denna bakgrundsvariabel. Ibland presenteras ändå skillnader mellan skärgården och övriga regioner ifall det har bedömts vara en intressant indikation på skillnader, det påpekas i texten då icke-signifikanta skillnader presenteras.

Variabeln utbildning delas in efter de svarandes högsta utbildning av följande kategorier: grundskola/folkskola/mellanskola, yrkesskola/institut/gymnasium samt universitet/högskola. I den löpande texten har dessa förkortats till grundskola, gymnasium, högskola.

Ett socioekonomiskt perspektiv ges genom att de svarande delats in i fem grupper:

⁴ Eftersom grupperna män i skärgården i åldrarna 16–24 samt kvinnor i skärgården i åldrarna 16–24 skulle blivit så små har dessa slagits samman. Därför finns endast 23 stycken strata istället för 24 stycken.

studerande, pensionärer, tjänsteman/arbetstagare, arbetsgivare/företagare/jordbrukare samt föräldra-/vårdledig/övrigt hemarbete. I den löpande texten har de tre sista grupperna förkortats till arbetstagare, företagare och hemarbetande.

De svarandes familjesituation delas in på två sätt. För det första ifall personen är ensamboende eller sammanboende med en eller flera och för det andra ifall personen bor i ett hushåll med barn under 18 år eller inte.

3.3 Material och metod

Underlaget till denna rapport bygger på svaren från vår enkät som besvarades av 472 personer. Svarmaterialet har sedan analyserats statistiskt mot de olika bakgrundsfaktorerna.

Den statistiska analysen bygger på grundläggande metoder som uträkningar av procentuella andelar och medelvärden. Variansanalys har sedan använts för att testa för statistisk signifikans i skillnader mellan olika grupper.

Enkäten som skickades ut bestod av sex sidor. Frågorna var indelade i åtta kategorier: *Grunduppgifter*, *Din tidsanvändning*, *Utvärdering av fritidsaktiviteter*, *Anläggningar på Åland*, *Föreningsverksamhet*, *Evenemangs- och aktivitetsutbud*, *Utvärdering av fritidsaktiviteter utanför Åland*, samt *Utvärdering*. Denna rapport kommer att följa i stort sett samma upplägg, om än med vissa förändringar.

Inledningsvis redogörs i kapitel 4 vilka fritidsaktiviteter som utövas och de anläggningar som används, samt föreningslivet. I kapitel 5 presenteras ålänningarnas deltagande i olika evenemang. I kapitel 6 presenteras sedan hur ålänningarnas fritidsaktiviteter utanför landskapet ser ut. I kapitel 7 följer en genomgång av de svarandes utvärdering av den egna fritiden och i kapitel 8 deras utvärdering av utbudet av fritidsaktiviteter. Slutligen presenteras i kapitel 9 hur de svarandes tidsanvändning fördelar sig, främst i fråga om uppdelningen av arbete och fritid.

I samtliga kapitel presenteras även resultaten utifrån bakgrundsvariabler såsom kön, ålder och region för att belysa både skillnader och likheter mellan de olika grupperna.

Undersökningens genomförande är i stort sätt likadant som de två tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningarna som genomfördes 2001 och 2008. Detta ökar möjligheterna till att göra jämförelser mellan undersökningarna och se på förändringar över tid.

4. Utövandet av fritidsaktiviteter

De svarande ombads uppge hur ofta de utövat fritidsaktiviteter under år 2013, eller då det var frågan om säsongaktiviteter hur ofta under säsongen 2013. Det fanns totalt i undersökningen 73 olika förslag på aktiviteter, indelade i följande 9 kategorier:

Idrotts- och motionsutövning
Friluftaktiviteter
Hantverk och teknik
Musik, dans och teater
Hem- och familjeliv
Sociala aktiviteter
Användning av medier, spel
Studier och liknande
Besök, övriga aktiviteter

De svarande fick bedöma sin aktivitetsgrad i de olika aktiviteterna med hjälp av en sexgradig skala som bestod av följande alternativ: 1) Dagligen/nästan dagligen, 2) Flera gånger per vecka, 3) En gång per vecka, 4) Någon gång per månad, 5) Någon/några gånger per år samt 6) Aldrig.

I de fall där de svarande inte uppgett något svar men i övrigt fyllt i blanketten, har det tolkats som att de inte utövat den aktuella aktiviteten. Ifall hela sidor har lämnats obesvarade har vi däremot inte vågat göra ett sådant antagande.

4.1 Aktivitetsnivå

För att kunna jämföra hur mycket de olika aktiviteterna utövas har svaren kodats om till en kvantitativ utövandefrekvens under en månad enligt följande koefficienter:

Dagligen/nästan dagligen	24,75
Flera gånger per vecka	11,25
En gång per vecka	4,5
Någon gång per månad	2
Någon/några gånger per år	0,5
Aldrig	0

Kvantifieringen av svaren innebär att vi kan summera de olika svaren och på så sätt få ett index för aktivitetsgraden för varje enskild fritidsaktivitet, vilket representeras av måttet *genomsnittligt antal utövanden per månad*. Det bör påpekas att uppdelningen är vår egen och inte innebär någon exakt representation av de svar som getts, vilket måste beaktas vid tolkningen. Svarsalternativen och

kvantifieringen av dessa är desamma som tidigare år, vilket innebär att jämförelser med tidigare år kan göra på ett trovärdigt sätt.

Översiktlig analys av aktivitetsnivån

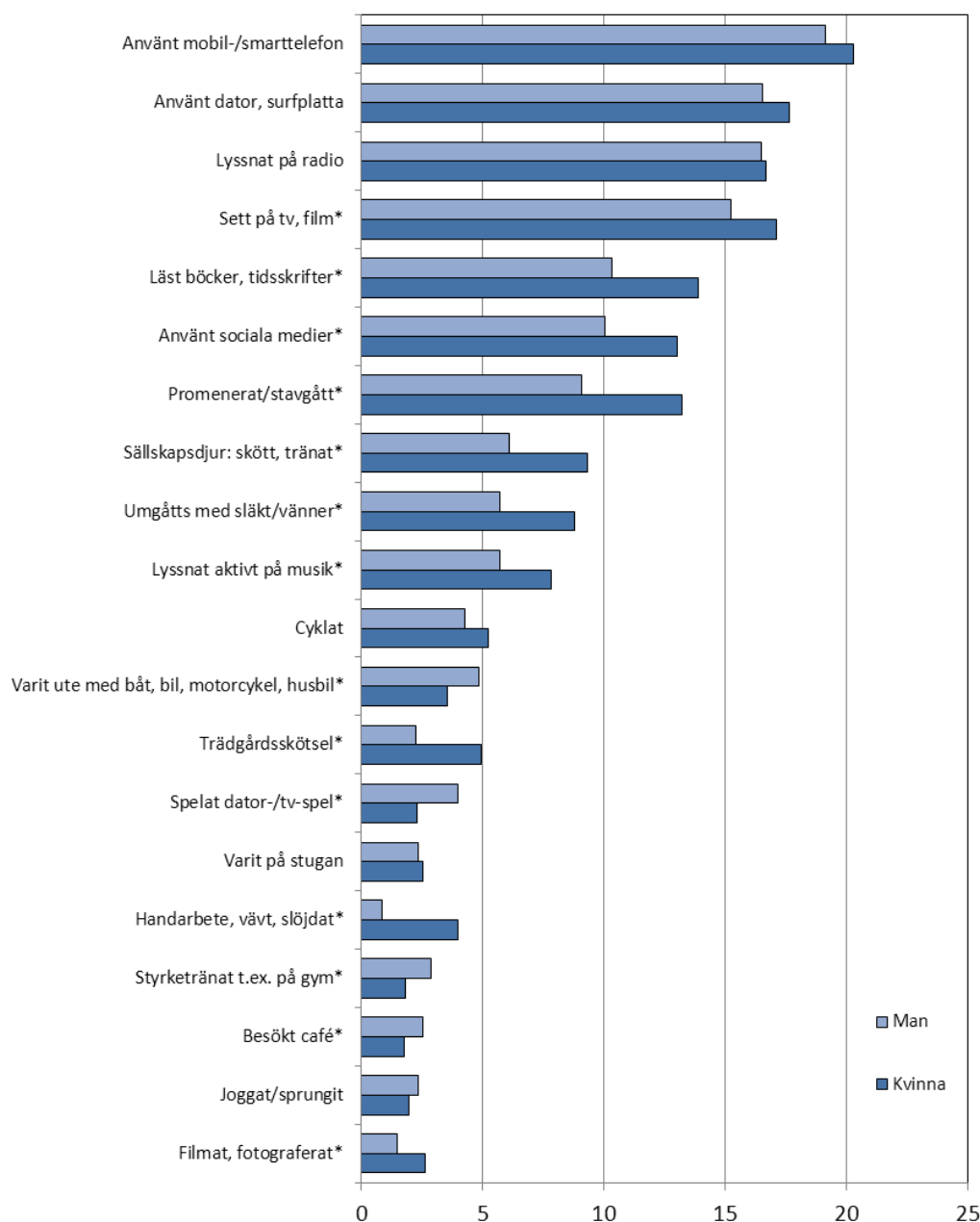
Om man jämför den sammanlagda aktivitetsnivån för samtliga aktiviteter kan vissa skillnader ses mellan olika befolkningsgrupper. Inledningsvis kommer här några ord om dessa övergripande skillnader.

Kvinnorna är sammantaget aktivare än männen. Då de olika aktiviteterna jämförs skilt kan man dock se att det finns en stor variation mellan olika aktiviteter: kvinnorna är aktivare än männen vad gäller många aktiviteter, men männen är även aktivare än kvinnorna i många andra aktiviteter. Denna tydliga skillnad mellan könen kan även ses i figur 1, där statistiskt signifikanta skillnader mellan könen finns mellan nästan samtliga av de 20 populäraste aktiviteterna.

Skillnader kan även ses då man jämför olika åldersgrupper. Den yngsta åldersgruppen, 16- till 24-åringarna är signifikant aktivare än övriga åldersgrupper, och det finns en tendens för den sammanlagda aktivitetsnivån att sjunka med stigande ålder. I likhet med situationen mellan könen finns det variation mellan aktiviteterna och de äldsta är i många fall de som är aktivast av de olika åldersgrupperna. Då det kommer till de sammantaget vanligast utövade aktiviteterna, som till exempel att använda mobil-/smarttelefon och dator-/surfplatta, är de yngre betydligt aktivare än de äldre. Detta bidrar starkt till att den sammanlagda aktivitetsnivån sjunker ju äldre åldersgrupp man tittat på.

Tabellen nedan visar de sammantaget 20 populäraste aktiviteterna. Sedan följer resultaten av samtliga aktiviteter uppdelat i de nio aktivitetskategorierna som fanns i enkäten. Se även diagrammen i bilagan!

Figur 1. De 20 populäraste aktiviteterna (utövade antal gånger/månad).

*Signifikant skillnad mellan könen.

4.2 Idrotts- och motionsutövning

Det vanligaste idrotts- och motionsutövandet är precis som i tidigare undersökningar att promenera eller stavgå. Nästan 30 procent av de svarande promenerar eller stavgår dagligen, medan över 90 procent har promenerat eller stavgått det senaste året.

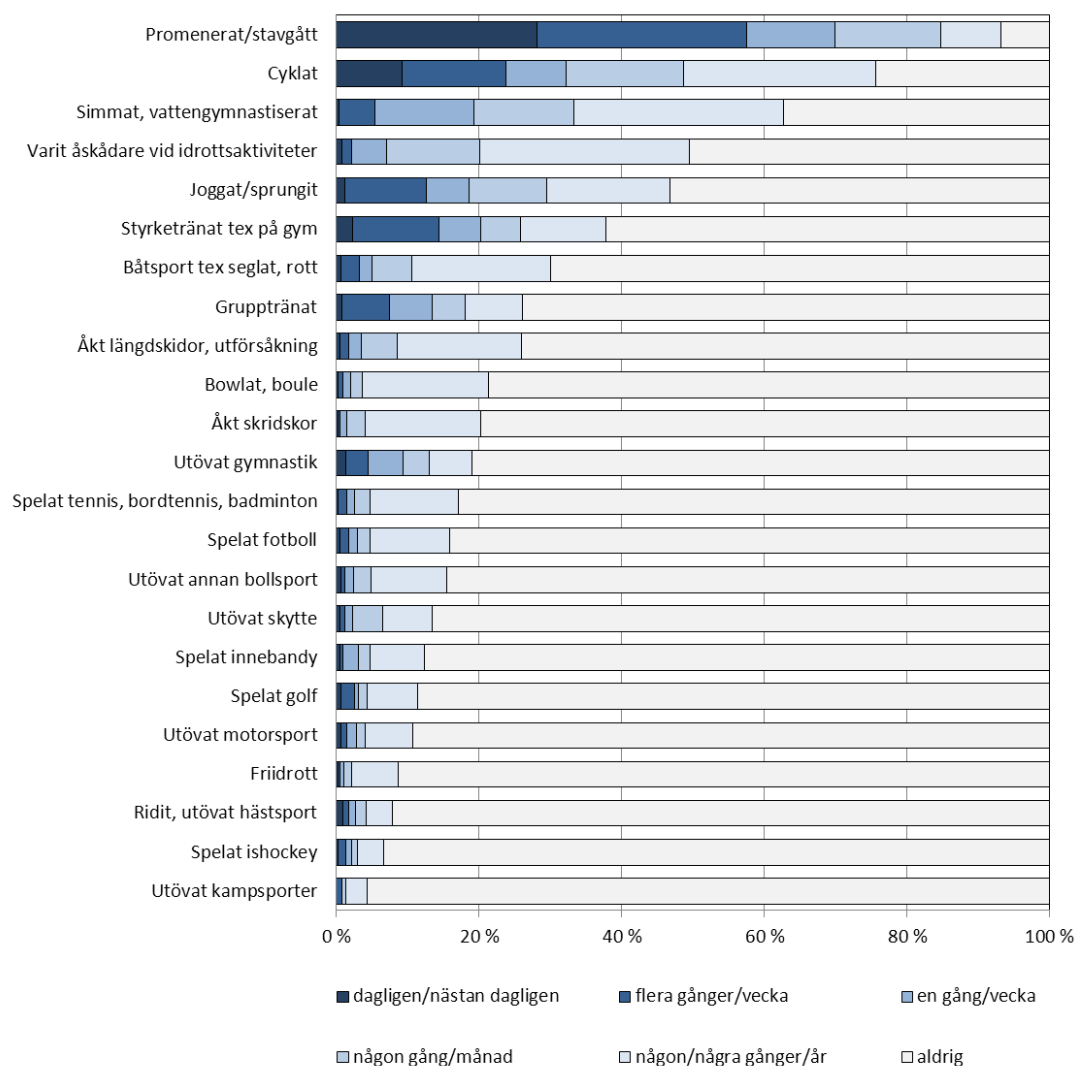
Att cykla är även det populärt. Nästan 80 procent har cyklad under det senaste året,

men i jämförelse med att promenera eller stavgå är det inte lika vanligt att cykla dagligen: 9 procent av de svarande uppgav att de cyklar på daglig basis.

Två relativt små men aktiva grupper av idrotts- och motionsutövare är gruppträningsdeltagarna och gymnasterna. Medan 74 procent uppger att de inte grupptränat alls det senaste året och 81 procent uppger att de inte utövat gymnastik det senaste året, så uppger samtidigt 13 procent att de grupptränar minst en gång i veckan och 9 procent att de utövar gymnastik minst en gång i veckan.

Aktiviteter som är populära att utöva någon gång under året men inte särskilt ofta är båtsport, längdsskidor och utförsåkning, bowling och boule, skridskor. Dessa resultat kan ha påverkats av att dessa med undantag av bowling är säsongsidrotter. I enkäten uppmanades de svarande att bedöma hur ofta de utövar säsongsidrotter under säsongen men det inkom kommentarer som tydde på att åtminstone en del av de svarande inte uppmärksammat denna instruktion, vilket kan ha påverkat aktivitetsnivån för säongsaktiviteterna något negativt.

De idrotts- och motionsutövanden som minst andel av de svarande hade utövat det senaste året var ridit, hästsport, ishockey samt kampsport. Dessa idrotter placerade sig även i de tidigare undersökningarna långt ner.

Figur 2. Idrotts- och motionsutövning (andel svarande i procent)

Kön

Det finns en del skillnader mellan könen utövande av idrotts- och motionsaktiviteter. Kvinnorna promenerar eller stavgår, grupptränar, gymnastiserar, rider, samt åker skridskor eller långfärdsskridskor oftare än männen. Männen å andra sidan styrketränar och utövar skytte oftare än kvinnorna. Om man ser på idrott och motion som grupp kan man se att kvinnorna är något aktivare än männen.

Ålder

Det finns betydande skillnader för hur utövandet av idrotts- och motionsaktiviteter ser ut beroende på vilken åldersgrupp man tittar på.

De som är 16–44 år springer eller joggar betydligt mer än de som är äldre än 44 år. De två yngre grupperna tränar även betydligt mer styrketräning än de två äldre.

Gruppträning är särskilt populärt bland personer i gruppen 25–44, och även här kan man se att aktiviteten minskar då åldern ökar.

Flera av aktiviteterna tenderar å andra sidan att öka med åldern. Att promenera eller stavgå, simma, vattengymnastisera, utöva gymnastik samt utöva båtsport är alla aktiviteter som verkar utövas oftare av äldre än yngre.

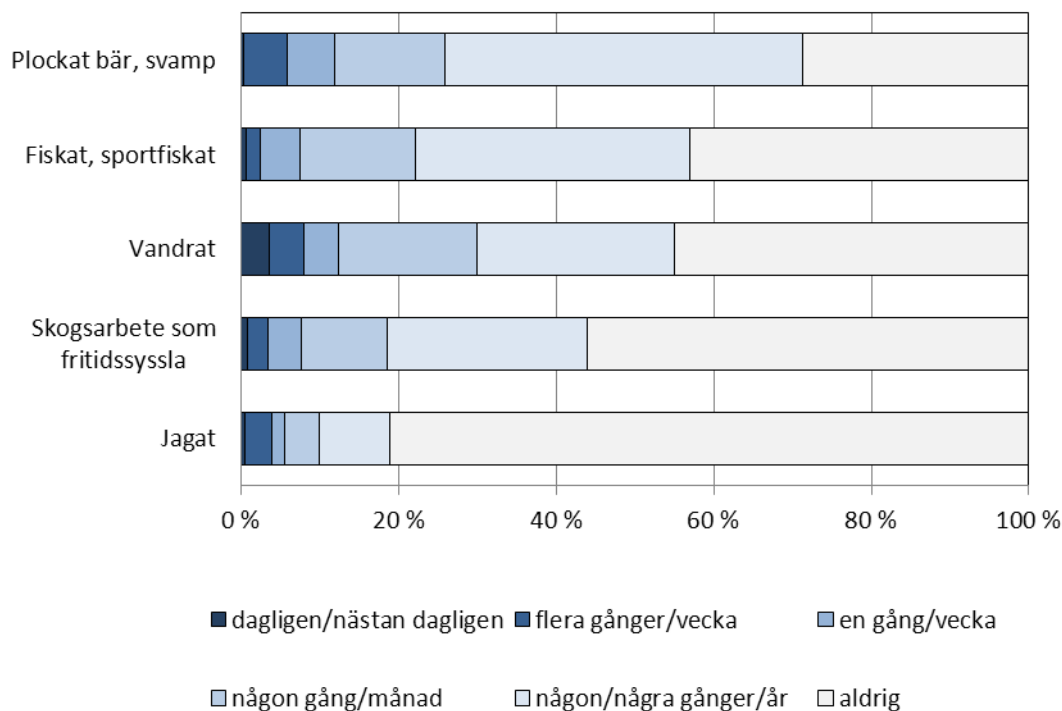
Region

Personer från Mariefhamn tenderar att vara aktivare än övriga om man ser på hur ofta man utövar någon form av idrotts- eller motionsaktivitet.

4.3 Friluftaktiviteter

Aktiviteterna i denna kategori tycks vara särskilt populära att utöva någon gång i månaden eller mer sällan. 71 procent av de svarande har någon gång under 2013 plockat bär eller svamp. Över hälften har uppgett att de fiskat, sportfiskat samt vandrat, medan strax under hälften uppgav att de sysslat med skogsarbete som fritidssyssla det senaste året. I kategorin är det endast att jaga som utövas av en betydligt mindre andel av de svarande jämfört med de övriga. 19 procent av de svarande hade någon gång under 2013 jagat. Det är dock värt att påpeka att bland de som jagat är det vanligt att utöva aktiviteten betydligt oftare än vad som är fallet i de övriga aktiviteterna i denna kategori.

Figur 3. Friluftaktiviteter (andel svarande i procent)

Kön

Män och kvinnors friluftaktiviteter verkar skilja sig åt något. Kvinnorna plockar oftare bär eller svamp än männen, medan män betydligt oftare än kvinnorna ägnar sig åt jakt och skogsarbete som fritidssyssla. Männen fiskar eller sportfiskar även oftare än kvinnorna. Att vandra är emellertid populärt bland båda könen.

Ålder

Friluftslivet ökar med åldern. Bär- eller svampplockning ökar ju äldre man är, och vandring likaså. Någon skillnad mellan hur mycket 16–24 respektive 25–44 åringar vandrar kan inte ses, men vandringen ökar stort i de två äldre åldersgrupperna. Fiskandet har inte lika tydliga skillnader mellan åldrarna, men det tycks öka något med åldern.

Sammantaget kan man säga att 16–44 åringarna ägnar sig mindre åt friluftsliv än de äldre, och att det är de som fyllt 65 år som ägnar sig åt det allra mest.

Region

Skärgårdsbor ägnar sig mer åt friluftsliv än Mariehamnare. Det är möjligt att närheten till naturen ökar möjligheten till friluftsliv som till exempel vandring och fiske. Skärgårdens äldre befolkningsstruktur kan även det påverka eftersom åldern verkar ha en positiv inverkan på tiden man ägnar sig åt friluftsliv.

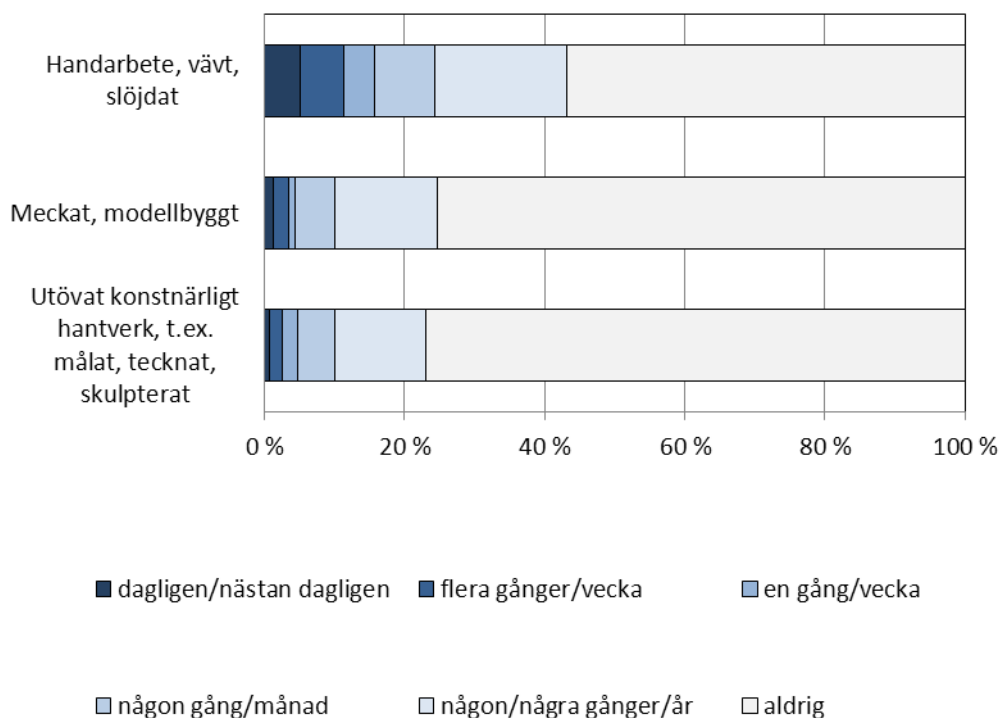
Övriga bakgrundsvariabler

Ålders tydliga inverkan på aktivitetsnivån i denna kategori är troligtvis orsaker till att de tre befolkningsgrupperna pensionärer, grundskoleutbildade samt personer som inte bor i hushåll med barn - grupper som alla har en stor andel äldre människor - ägnar sig åt friluftaktiviteter i högre utsträckning än övriga grupper.

4.4 Hantverk och teknik

Hantverk och teknik är aktiviteter som en ganska stor del av de svarande utövat det senaste året. Av de tre typerna av aktiviteter i denna kategori är det överlägset vanligast att ha handarbetat/vävt/ slöjdat det senaste året. Nästan hälften (43 procent) har utövat någon av dessa aktiviteter det senaste året, och över hälften av dessa (24 procent av de svarande) uppgav att de utövar någon av dessa aktiviteter minst någon gång i månaden.

Aktivitetserna är dock starkt uppdelat mellan olika grupper som kön och ålder, vilket kommer att behandlas härnäst.

Figur 4. Hantverk och teknik (andel svarande i procent)

Kön

Då man ser på kategorin hantverk och teknik skiljer sig som nämnts könen åt i utövandet av de olika aktiviteterna. Kvinnorna ägnar sig åt handarbete, vävning och slöjd i betydligt större utsträckning än männen. Kvinnorna utövar även konstnärligt hantverk oftare än männen. Männen meckar eller modellbygger istället oftare än kvinnorna. Om man ser på kategorin som helhet kan man dock säga att kvinnorna är aktivare än männen.

Ålder

Handarbete, vävning eller slöjdning är betydligt populärare bland de som fyllt 65 år än det är bland de övriga åldersgrupperna. Att mecka eller modellbygga är istället betydligt vanligare bland den yngsta gruppen än bland de andra grupperna. Det är främst bland de unga männen som att meckning eller modellbygge är vanligt.

Om man ser på hantverk och teknik som grupp så är det personerna i åldrarna 25–64 som tycks vara mindre aktiva än övriga. De äldsta och de yngsta grupperna har som nämnts varsin aktivitet som de är stora utövare av, medan personerna mellan dessa åldersgrupper däremot inte har någon aktivitet i denna kategori som de är särskilt aktiva i. Den höga aktiviteten bland de äldre kan även ses genom att pensionärerna är aktivare än övriga socioekonomiska grupper.

Utbildning

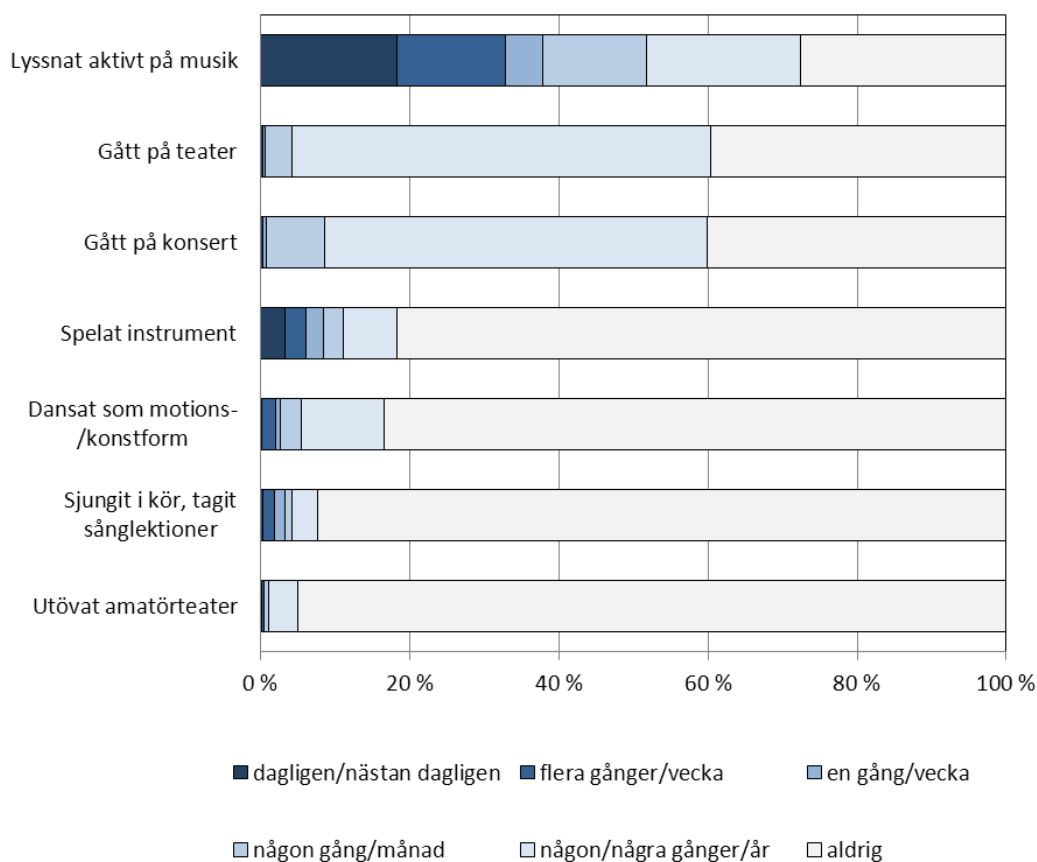
Personer med högskoleutbildning är mindre aktiva i denna kategori än personer med grundskole- eller gymnasieutbildning.

4.5 Musik, dans och teater

Föga förvånande är det musiklyssnandet som är populärast i denna kategori. Hela 72 procent av de svarande uppgav att de lyssnat aktivt på musik det senaste året. Det är även en populär fritidsaktivitet att utöva ofta: 18 procent av de svarande uppgav att de lyssnar aktivt på musik dagligen.

Något enstaka besök på teater eller konsert verkar även det vara vanligt. Cirka 60 procent av de svarande uppgav att de besökt teater respektive konsert det senaste året och de allra flesta uppgav att det då rörde sig om någon eller några gånger under året.

Spelat instrument, dansat som motions- eller konstform, samt sjungit i kör eller tagit sånglektioner hade alla utövats av en betydligt mindre andel människor än de tidigare nämnda kategorierna. Det rör sig dock i dessa fall ofta om betydligt mer frekvent utövande än i fallet med teater- och konsertbesök.

Figur 5. Musik, dans och teater (andel svarande i procent)

Kön

Att lyssna på musik är den aktivitet som både männen och kvinnorna utövar oftast, men kvinnorna lyssnar ändå signifikant oftare aktivt på musik än männen. Vilka konstformer man själv utövar skiljer sig delvis åt mellan könen. Männen är flitigare på att spela instrument än kvinnorna, medan kvinnorna sjunger i kör eller har tagit sånglektioner samt dansar som motions-/konstform oftare än männen.

Ålder

Att lyssna på musik är precis som tidigare års undersökningar pekat på något som är särskilt populärt bland de yngre. Gruppen 16–24 åringar lyssnar avsevärt oftare på musik än övriga.

Kategorin musik, dans och teater sammantaget är det de yngsta som är mest flitiga utövare. Det mycket frekventa lyssnandet på musik bland de unga är starkt bidragande till att de yngsta har betydligt högre aktivitetsnivå än övriga grupper även i kategorin som helhet. Ålderns stora inverkan på utövande av denna kategori är troligtvis även orsaken till att studenter, som ofta är unga, är den flitigaste utövaren.

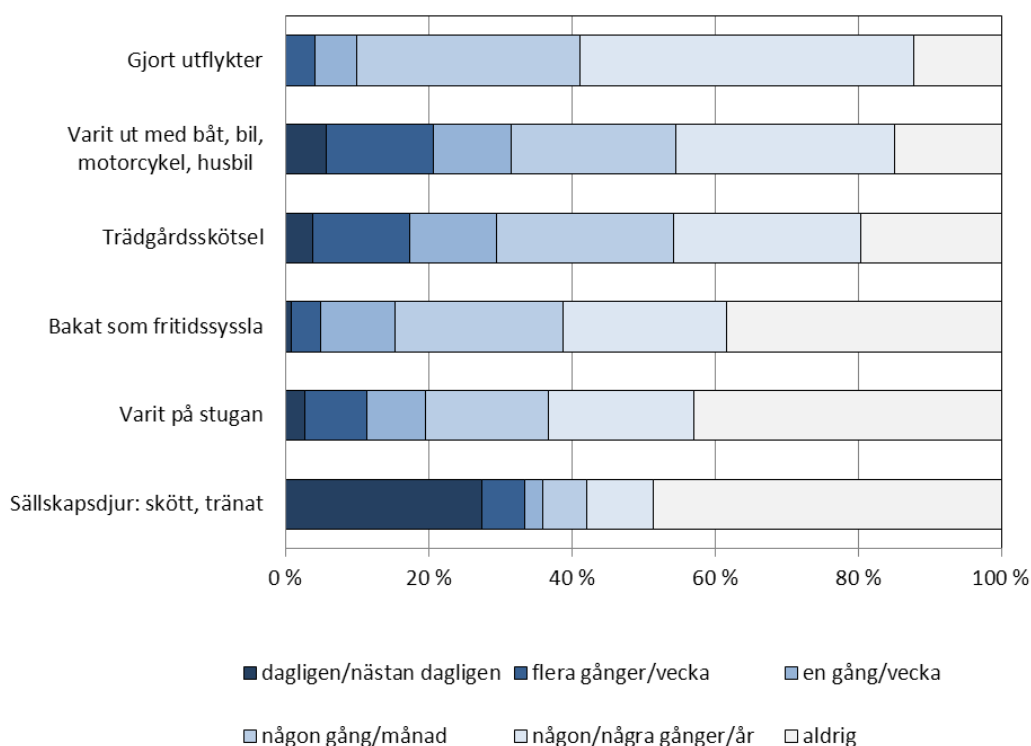
4.6 Hem- och familjeliv

Att göra utflykter är en särskilt populär form av hem- och familjelivsaktivitet. Nästan 90 procent av de svarande hade det senaste året gjort åtminstone en utflykt.

Även att vara ute med båt, bil, motorcykel eller husbil verkar vara populärt, eftersom hela 85 procent svarade att de under det senaste året ägnat sig åt det. Här kan givetvis de svarandes subjektiva tolkningar av till exempel vilken bilkörning som är fritidsaktivitet variera.

Sällskapsdjursträning och -skötsel är givetvis starkt kopplat till om man äger ett eget djur. De svarande som uppgett att de utövat detta över huvudtaget ägnar sig ofta åt det dagligen eller åtminstone flera gånger i veckan.

Figur 6. Hem- och familjeliv (andel svarande i procent)

Kön

Hur ofta man utövat hem- och familjeaktiviteter skiljer sig tydligt åt mellan könen. Kvinnorna har lagt mer tid på sällskapsdjur, trädgårdsskötsel och bakning än männen. Även männen har ganska ofta skött eller tränat sällskapsdjur, men alltså inte i lika stor utsträckning som kvinnorna. Männen har oftare varit ute med båt, bil, motorcykel eller husbil än kvinnorna.

Om man ser på hur ofta man utövat någon form av hem- och familjelivsaktiviteter så är kvinnorna något aktivare än männen.

Ålder

Att vara på stugan är även det en aktivitet som är vanligare bland de äldre. De två äldre åldersgrupperna är klart oftare på stugan än personerna i de två yngre åldersgrupperna.

Hur ofta man håller på med trädgårdsskötsel verkar även den öka med åldern. De som fyllt 65 år gör detta oftare än övriga. Denna åldersgrupp tenderar å andra sidan att mer sällan än andra sköta eller träna sällskapsdjur.

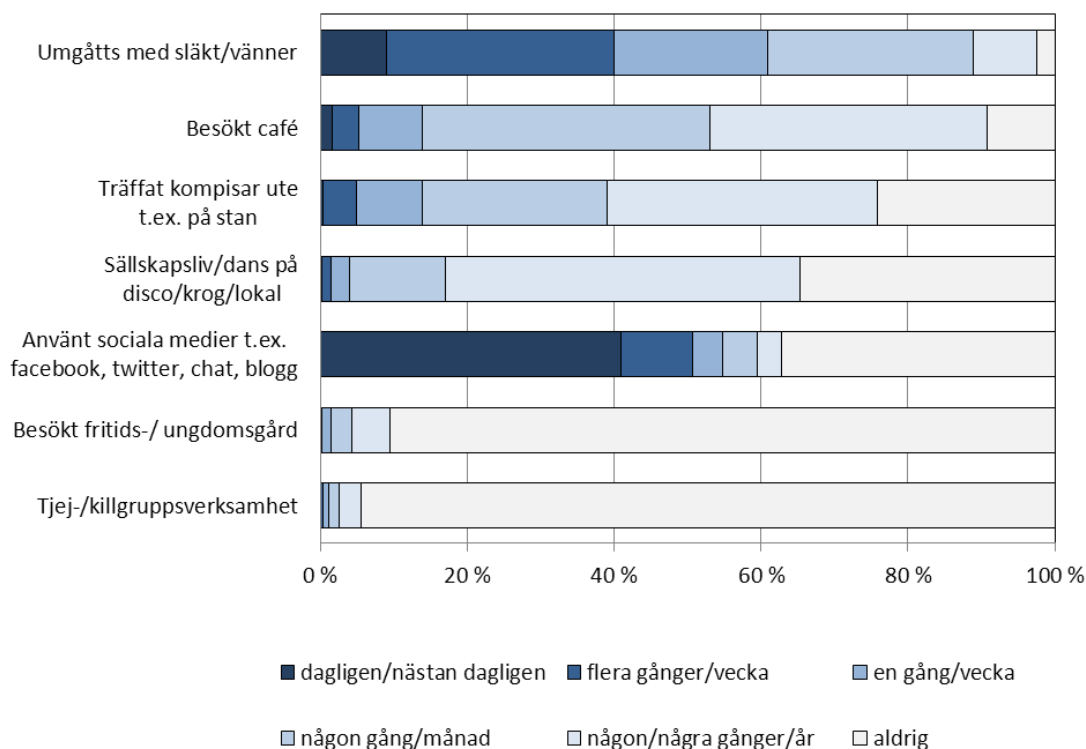
4.7 Sociala aktiviteter

Att umgås med släkt eller vänner är mycket vanligt. Nästan alla (98 procent) av de svarande har det senaste året umgåtts med släkt eller vänner. Hur ofta man umgås varierar dock, och alla alternativ från att umgås dagligen till att umgås någon eller några gånger per år har fått ganska många svar.

Att besöka caféer är också det vanligt, även om detta är något som de flesta ägnar sig åt lite mer sällan. De allra flesta (85 procent) uppgav att de besökt caféer mellan en gång i veckan och någon eller några gånger per år.

Den stora roll som sociala medier har fått i människors liv syns tydligt i denna undersökning. Dryga 40 procent uppger att sociala medier är något de ägnar sig åt dagligen. Det finns dock en relativt stor grupp (37 procent) som inte använt sig av sociala medier alls. Sambanden mellan åldersgrupper är här tydligt.

Att besöka fritids-/ ungdomsgård eller tjej-/killverksamhet är inte särskilt vanligt. Dessa aktiviteter utövas betydligt mer sällan än övriga sociala aktiviteter, även om skillnaden givetvis till stor del beror på att verksamheterna till skillnad från övriga aktiviteter riktar sig till endast de yngsta.

Figur 7. Sociala aktiviteter (andel svarande i procent)

Kön

Rangordningen av hur ofta man utövar de olika sociala aktiviteterna är likadan för båda könen. Att använda sociala medier och att umgås med släkt eller vänner är de överlägset vanligast utövade sociala aktiviteterna för båda könen. Kvinnorna utövar dock båda aktiviteterna i signifikant större utsträckning än männen. Männen å sin sida besöker caféer något oftare än kvinnorna. Slutligen kan konstateras att kvinnorna utövar någon form av sociala aktiviteter oftare än männen.

Ålder

Det sociala livet ser väldigt annorlunda ut beroende på ålder. Att umgås med släkt eller vänner, träffa kompisar ute (till exempel på stan) är något som den yngsta gruppen gör betydligt oftare än övriga åldersgrupper. Den yngsta gruppen ägnar sig även åt sällskapsliv eller dans på disco, krog eller lokal i markant större utsträckning än övriga grupper, även om denna aktivitet varken för de yngsta eller någon annan är lika vanlig som de tidigare nämnda aktiviteterna.

Det är alltså i många aktiviteter de yngsta som utmärker sig gentemot övriga, men då det kommer till användandet av sociala medier kan ett annat mönster urskönjas. De yngsta är visserligen fortfarande den absolut största utövaren, men här kan även tydliga skillnader mellan varje åldersgrupp ses och användandet minskar markant i takt med att åldern ökar.

Utövandet av de sociala aktiviteterna som grupp är inte så oväntat tydligt åldersuppdelat. De yngsta är de största utövarna och sedan utövar man sociala aktiviteter allt mer sällan då åldern ökar.

Region

Personer från Mariehamn tycks utöva någon form av social aktivitet oftare än personer från övriga regioner, även om statistiskt signifikanta skillnader inte kan uppmätas mellan Mariehamn och skärgården. I avsnitt 4.11 och kapitel 5 kommer tendenser till att ökade avstånd tycks minska besök av anläggningar och evenemang. Det är möjligt att det är samma mönster som ligger bakom Mariehamns höga värden i kategorin sociala aktiviteter, eftersom avstånden till vänner och mötesplatser överlag är kortare i Mariehamn än i de andra regionerna.

Socioekonomisk ställning

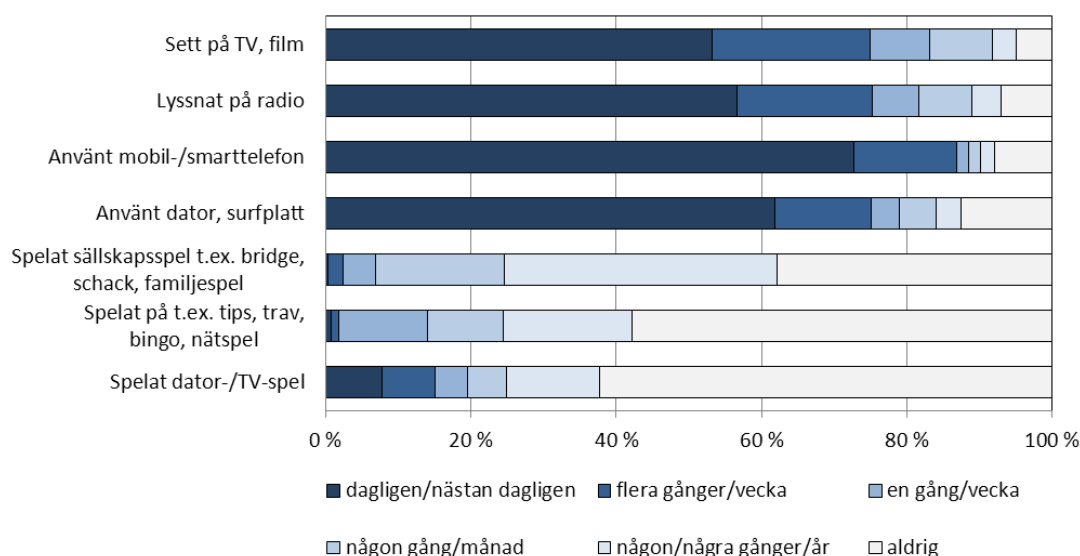
De grupper som utmärker sig då det kommer till hur ofta man utövar sociala aktiviteter är studerandena och pensionärerna, där de förstnämnda utmärker sig med hur ofta de utövar aktiviteterna och den sistnämnda utmärker sig med hur sällan de utövar aktiviteterna.

4.8 Användning av medier, spel

På samma sätt som sociala mediers stora roll syntes i kategorin sociala aktiviteter kan nya teknikers stora roll ses även i kategorin användande av medier och spel. Användande av mobil-/smarttelefoner samt datorer och surfplattor är mycket vanligt bland de svarande. 92 procent av de svarande använde mobil-/smarttelefon under det senaste året, och 87 procent använde dator eller surfplatta. Det är även mycket vanligt att användandet sker på daglig basis: 73 procent uppgav att de använde sin mobil-/smarttelefon dagligen medan 62 procent använde dator eller surfplatta dagligen.

Att se på tv, film och att lyssna på radio är även det mycket vanligt. Dessa aktiviteter är inte lika vanliga att utöva på daglig basis som mobil-/smarttelefon samt dator och surfplatta, men om man ser till hur många som någon gång under det senaste året utövade dem är tv-/filmtittande och radiolyssnande de vanligaste aktiviteterna i kategorin medier och spel. Hela 95 procent såg någon gång under fjolåret på tv eller film, och 93 procent lyssnade någon gång på radio.

Spelande i alla dess former är inte i närheten av lika vanligt som medieanvändandet. Spelvanorna är även mer uppdelat mellan olika kön, förutom att de i likhet med medievanorna dessutom är uppdelat mellan åldersgrupperna. Att minst någon gång per år spela sällskapsspel verkar dock vara vanligt: över 60 procent av de svarande spelade sällskapsspel under fjolåret.

Figur 8. Användning av medier, spel (andel svarande i procent)

Kön

Medievanorna skiljer sig inte särskilt mycket åt mellan könen, även om kvinnorna ägnar något mer tid åt tv- eller filmtittande. Spelandet ser däremot olika ut mellan kvinnor och män som grupper. Män spelar oftare dator- och tv-spel samt på spel som tips, trav, bingo och nätspel. Kvinnorna spelar istället sällskapsspel oftare än männen.

Ålder

De som fyllt 65 år använder de modernare tekniska apparaterna i betydligt mindre utsträckning än övriga grupper. Radiolyssnandet ökar istället med åldern.

Att spela dator- eller tv-spel är mycket vanligare bland personer i den yngsta gruppen än bland personer i övriga åldersgrupper. I likhet med aktiviteten mecka eller modellbygga handlar det dock i mycket stor utsträckning om de unga männen, snarare än unga generellt, som spelar dator- eller tv-spel oftare än övriga.

Spel på till exempel tips eller trav är vanligare bland personer i de två äldre grupperna än bland personer i de två yngre.

Om man ser på medier och spel som grupp så framgår att det är de som är 65 år bland åldersgrupperna och pensionärerna bland de socioekonomiska grupperna som spenderar minst tid på gruppen av aktiviteter. Pensionärer är i stor utsträckning samma grupp som de som är 65 år fyllda och det är den stora skillnaden i användande av datorer och andra moderna tekniska apparater som gör att de inte lika ofta som övriga grupper ägnar sig åt medier och spel som grupp. Även befolkningsgrupperna grundskoleutbildade och personer som inte bor i hushåll med barn, som även de ofta är kopplade till högre ålder, är mindre aktiva i denna kategori.

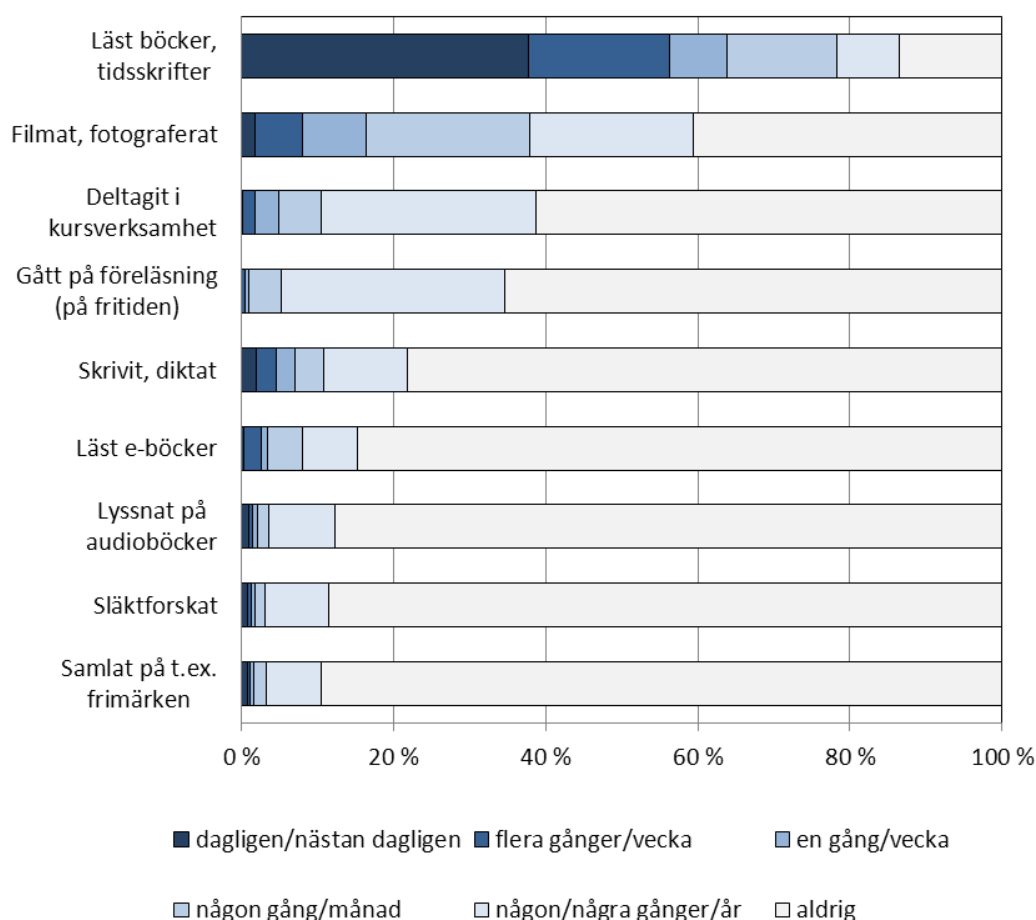
4.9 Studier och liknande

Att läsa böcker eller tidsskrifter är mycket populärt och nästan 40 procent ägnar sig fortfarande åt detta dagligen trots att utövandet har minskat jämfört med tidigare års studier. Att fotografera eller filma är även det en vanlig fritidsaktivitet. Nästan 60 procent av de svarande uppgav att de ägnat sig åt detta under det senaste året.

Att delta i kursverksamhet och att gå på föreläsningar är något som de flesta utövarna endast gör någon eller några gånger per år. Att gå på föreläsning har minskat betydligt jämfört med 2008 års fritids- och kulturvaneundersökning, men detta kan troligtvis åtminstone delvis bero på att man i enkäten detta år förtydligade att det är närvarande på föreläsningar *på fritiden* som efterfrågades.

Jämfört med vad som är fallet i de övriga kategorierna verkar inte de teknologiska alternativen vinna lika mycket mark i kategorin studier och liknande. Att läsa e-böcker eller att lyssna på audioböcker visade sig inte vara så vanligt. 15 procent hade det senaste året läst e-böcker och 12 procent hade lyssnat på audiobok. Endast 8 procent uppgav att de läst e-bok någon gång i månaden eller oftare, medan motsvarande siffra för lyssnandet på audiobok var 4 procent.

Populariteten för att skriva eller dikta, släktforska samt att samla på frimärken verkar hålla sig på en relativt jämn nivå jämfört med tidigare undersökningar.

Figur 9. Studier och liknande (andel svarande i procent)

Kön

Några skillnaden i ordningen mellan tidsspendingen på de olika aktiviteterna i denna kategori kan inte ses mellan könen. Att läsa böcker eller tidningar är vanligast, följt av att filma eller fotografera, skriva eller dikta, samt deltagande i kursverksamhet. Aktiviteter som kvinnorna utövar oftare än männen är att läsa böcker eller tidningar, filma eller fotografera samt delta i kursverksamhet och gå på föreläsningar.

Förutom att kvinnorna utövar dessa enskilda aktiviteter oftare än männen kan man även se att kvinnorna är aktivare än männen i kategorin studier och liknande som helhet.

Ålder

Att läsa böcker eller tidskrifter blir betydligt vanligare ju äldre man blir. Den äldsta åldergruppen är den som läser mest medan den yngsta gruppen är den som läser minst. Ju äldre man blir desto oftare utövar man studier och liknande som grupp. Den dominerande platsen som läsning har i kategorin i fråga om hur ofta de olika aktiviteterna gör det dock svårt att se på olika befolkningsgruppers aktivitet i kategorin studier och liknande som helhet utan att svaren i stor utsträckning

reflekterar skillnaden i läsning mellan de olika befolkningsgrupperna.

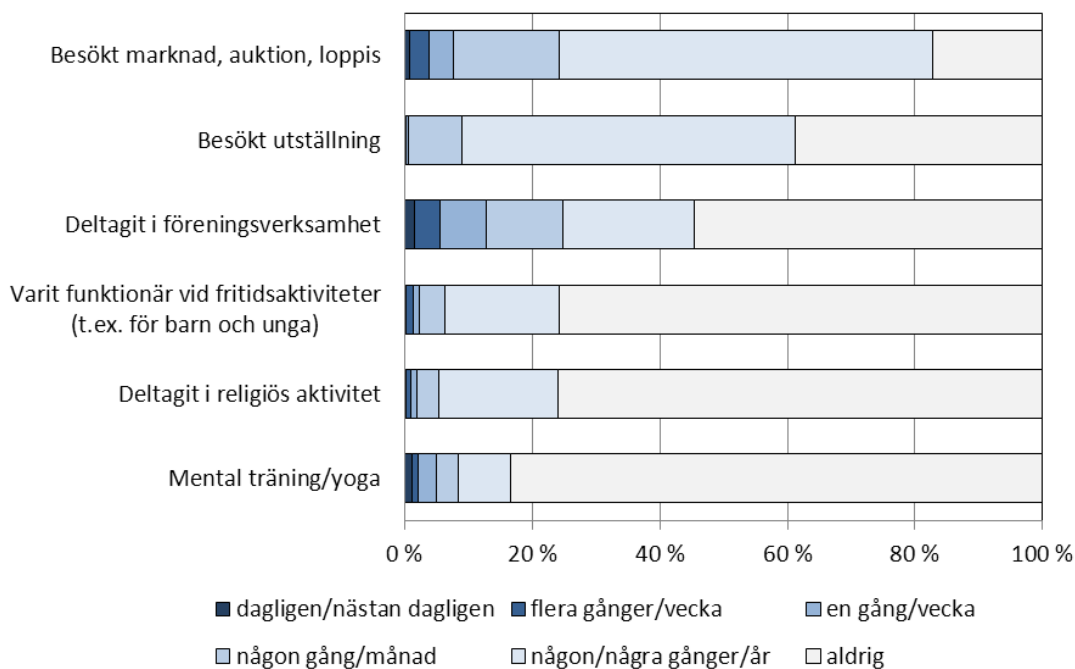
4.10 Besök, övriga aktiviteter

Det verkar finnas ett betydande intresse bland ålänningarna för att besöka en marknad, auktion eller loppis: hela 83 procent av de svarande hade besökt något av dessa evenemang det senaste året. Det är även en inte obetydlig del (21 procent) som uppgett att de besökt dessa evenemang någon gång i månaden eller oftare.

Att besöka utställningar är även det populärt. Cirka 60 procent av de svarande uppgav att de besökt en utställning det senaste året, men det verkar på samma gång vara en aktivitet som inte görs särskilt ofta: endast 11 procent av de svarande uppgav att de hade besökt en utställning oftare än någon gång under det senaste året och under tre procent av de svarande hade besökt utställningar en gång i veckan eller oftare.

Generellt så tycks utövandet i denna kategori inte vara särskilt frekvent. Att vara funktionär vid fritidsaktiviteter är också de aktiviteter som är mycket ovanligt att utöva oftare än några gånger per år. För de personer som någon gång under det senaste året deltagit i föreningsverksamhet eller utövat mental träning/yoga så är det emellertid ganska vanligt att vara relativt aktiv.

Figur 10. Besök, övriga aktiviteter (andel svarande i procent)

Ålder

Medan det inte går att se några signifikanta skillnader mellan könen så kan man se flera skillnader mellan åldersgrupperna. Till exempel tycks utställningsbesök vara något vanligare hos de två äldre åldersgrupperna än de två yngre.

Mental träning är mycket ovanligare i gruppen som fyllt 65 år jämfört med de yngre grupperna. Personer under 25 har istället uppgett att de utövar mental träning eller yoga i högre utsträckning än personer som fyllt 25 år.

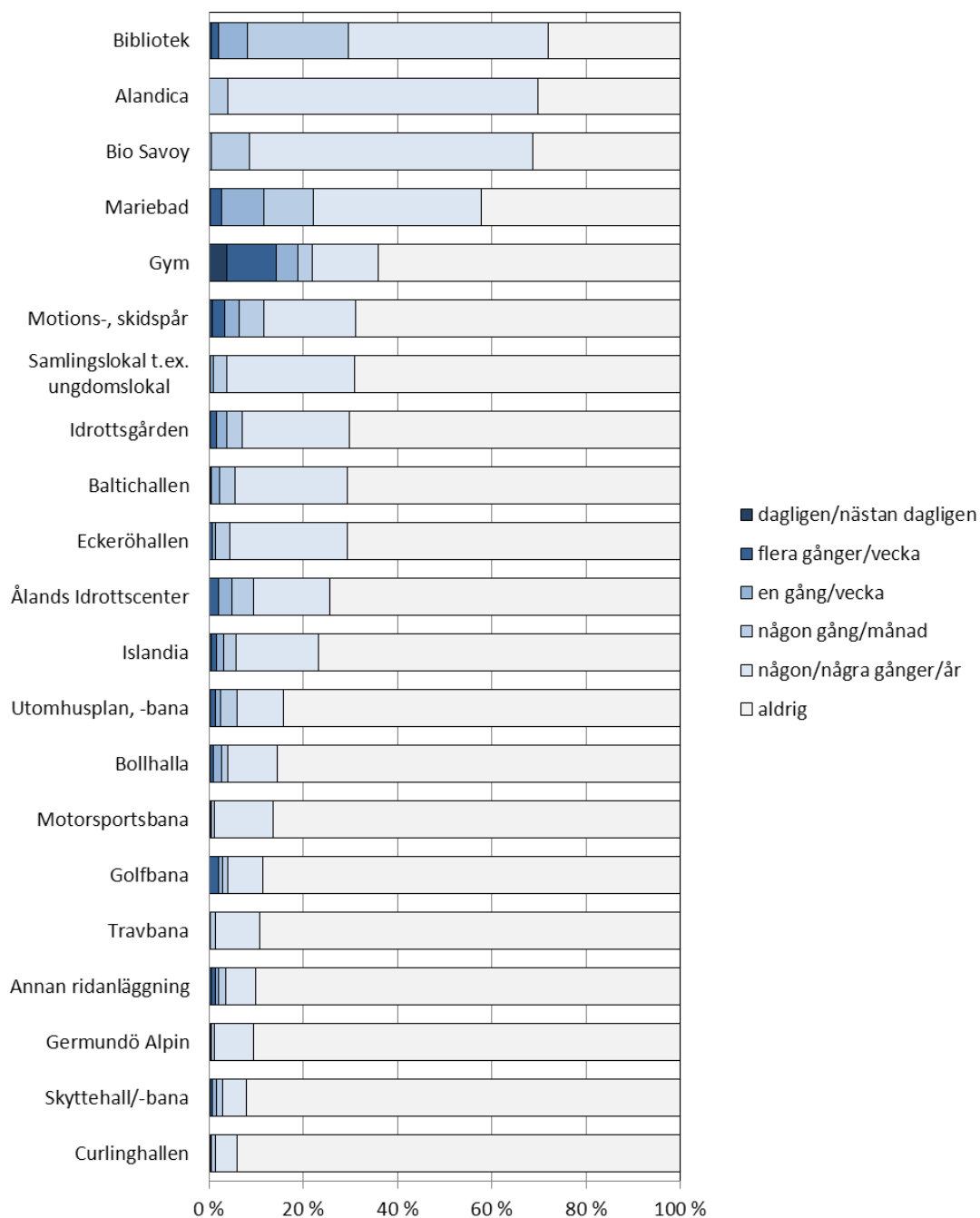
Det verkar inte heller vara särskilt vanligt att vara funktionär vid fritidsaktiviteter bland personer som är över 65 år. En bidragande anledning kan tänkas vara att dessa personer inte i någon större utsträckning har (små)barn som är med i föreningar, vilket är en vanlig orsak till funktionärsarbete.

4.11 Anläggningar

De flesta besöker bibliotek i någon utsträckning. 72 procent av de svarande besökte ett bibliotek under fjolåret, och 30 procent av de svarande uppgav att de besökte ett bibliotek minst någon gång i månaden. I bilagan till denna rapport finns även utlåningsstatistik för de olika kommunernas bibliotek.

Det är även vanligt att ha besökt Alandica, Bio Savoy och Mariebad. Cirka 70 procent av de svarande har besökt Alandica respektive Bio Savoy under det senaste året, medan knappa 60 procent besökt Mariebad.

Noterbart är att det som efterfrågades mest i 2001 års undersökning var badhus och att Mariebad sedan dess i både 2008 års och i denna undersökning placerat sig högt på listan av de flitigast besökta anläggningarna. Alandica i sin tur höll på att färdigställas vid tidpunkten för 2008 års studie, varför det inte fanns med bland alternativen på vad människor önskade att det borde satsas mer på, men i 2001 års undersökning var just satsningar på ett kongress- och kulturhus den tredje mest önskade satsningen bland de svarande. Ålänningarnas önskemål i tidigare undersökning verkar alltså leda till verkliga besök då önskemålen förverkligas.

Figur 11. Besök av lokaler och anläggningar (andel svarande i procent)

Kön

Kvinnorna besöker två av de anläggningar där kulturell verksamhet bedrivs, nämligen bibliotek och Alandica, signifikant mer än vad männen gör. Männen besöker däremot skyttehallar eller -banor betydligt oftare än kvinnorna.

Ålder

Flera av anläggningarna används mindre av äldre personer än yngre. Bio Savoy besöks främst av yngre personer: de två yngre åldersgrupperna spenderar mer tid än de två äldre.

Liknande tendenser som i fallet med Bio Savoy kan ses om man tittar på idrottsanläggningarna. Personer i åldrarna 16–44 besöker Idrottsgården betydligt oftare än de som fyllt 45 år. Även gymbesöken är ett exempel på något som minskar med åldern. De två yngsta grupperna besöker gym i väldigt hög utsträckning, men sedan sjunker användandet ju äldre man är. Den äldsta åldersgruppen tycks även vara mindre aktiv att besöka Baltichallen, Islandia och utomhusbanor/-planer.

Region

De anläggningar som ligger i Mariehamn har överlag besökts oftare av Mariehamnare än av övriga personer, och skärgårdsbefolkningen tenderar även att besöka dessa anläggningar mer sällan än landsbygdsbefolkningen. Ålandica utgör dock till viss del ett undantag eftersom det är relativt jämnt mellan alla de tre regionerna, även om personer från Mariehamn uppgett att de besökt Ålandica något oftare än övriga.

Bland de anläggningar som finns på landsbygden besöks både Eckeröhallen och Ålands Idrottscenter oftare av landsbygdsbefolkningen än av personer från övriga regioner. Golfbanan verkar dock trots sin placering på landsbygden locka personer från Mariehamn oftare än personer från övriga regioner. Man ska dock komma ihåg att medan Eckeröhallen och Ålands Idrottscenter har motsvarigheter i Mariehamn så finns ingen golfbana i staden.

Mariehamnare besöker samlingslokaler i mindre utsträckning än personer från övriga regioner och skärgården tycks besöka dem ännu oftare än personer från landsbygden.

Socioekonomisk ställning

Skillnaderna mellan socioekonomiska grupper liknar de skillnader som kunde ses mellan åldersgrupperna. Studerande är de som oftast besöker Bio Savoy, medan pensionärer och arbetsgivare tycks besöka bion mer sällan än övriga grupper. Studerande tycks även tillsammans med arbetstagare besöka idrottsanläggningarna oftare än de övriga grupperna.

Utbildning

Personer med grundskoleutbildning besöker överlag mer sällan än övriga personer idrottsanläggningarna och bion. Mellan gymnasieutbildade och högskoleutbildade kan ett par signifikanta skillnader ses: högskoleutbildade använder sig oftare av motions- eller skidspår medan gymnasieutbildade oftare besöker motorsportsanläggning.

Familj

Personer som bor i hushåll med barn använder sig av flera av anläggningarna oftare än andra. Bollhalla, Islandia, Ålands Idrottscenter, gym, Germundö Alpin, utomhusplan/-bana samt Bio Savoy besöks alla oftare av personer i hushåll med barn. Bio Savoy besöks dessutom oftare av personer som bor tillsammans med någon än av personer som bor ensamma.

4.12 Föreningsverksamhet

För att få en bättre bild av föreningsverksamheterna på Åland hade frågorna kring dessa utökats jämfört med tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningar. De svarande som ansåg sig ha deltagit i föreningsverksamhet ombads svara på vilken eller vilka sorters föreningar som de deltagit i. De fick även svara på huruvida de hade jobbat frivilligt inom föreningslivet under 2013, och i så fall hur många timmar.

Jämfört med tidigare undersökningar har föreningarna slagits ihop i en mer grov indelning av de olika verksamheterna. Detta eftersom de tidigare indelningarna inte gav tillräckligt många svar på de olika föreningstyperna för att kunna göra analyser mellan befolkningsgrupperna i någon större utsträckning. Den nya indelningen har som eftersträvades lett till bättre möjligheter för analys i denna undersökning, men den stora förändringen innebär även att några jämförelser med tidigare år inte kommer att göras.

ÅSUB publicerade 2012 rapporten *Frivilligarbetet inom det åländska föreningslivet - samhällsekonomiska och kvalitativa effekter*, som passar för den som vill läsa mer om föreningsverksamheten på Åland utöver detta avsnitt.

Om man då ser på vad årets undersökning gav för resultat kan man se att 61 procent av de svarande uppgav att de är med i minst en förening, medan 35 procent uppgav att de har jobbat frivilligt inom föreningslivet under 2013. I genomsnitt har de svarande uppgett att de ägnat cirka 21 timmar till att arbeta frivilligt inom föreningslivet det senaste året. Några statistiskt signifikanta skillnader kan inte ses mellan de olika grupperna vad gäller antalet timmar, även om antalet timmar tenderar att vara högst "mitt i livet".

Tabell 2. Antal timmar som ägnats åt frivilligarbete inom föreningslivet 2013.

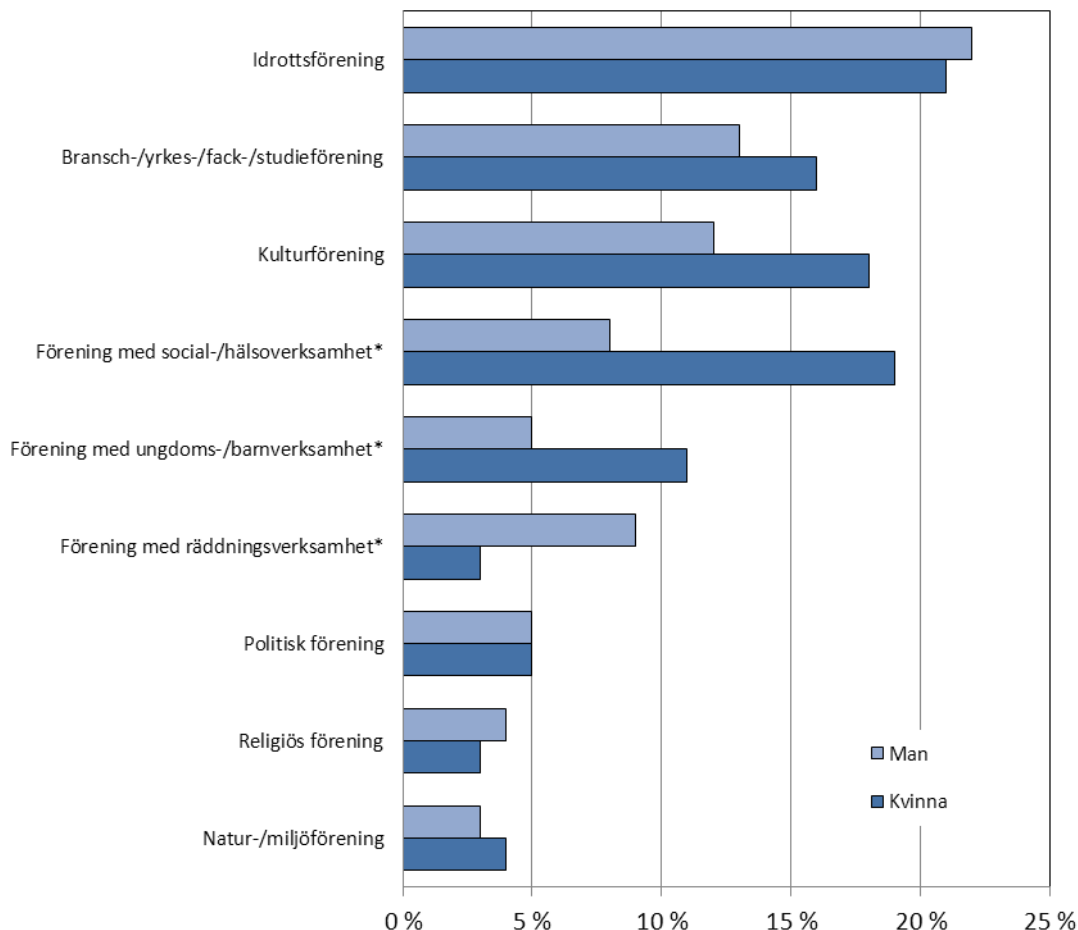
Kön, ålder	Antal timmar
Total	21
Kvinna	20
Man	21
16-24	11
25-44	28
45-64	21
65+	14

Källa: ÅSUB

Idrottsförening är den vanligaste föreningen att vara medlem i, mer än 20 procent av båda könen uppgav att de är medlemmar i en idrottsförening. Även bransch-/yrkes-/fack-/studieförening och kulturföreningar är vanligt att vara medlem i bland båda könen. Även om kvinnorna tenderar att vara medlemmar i dessa föreningar i något högre grad än männen.

Flera signifikanta skillnader kan dock ses mellan de olika befolkningsgrupperna vad gäller andelen som är medlemmar i olika typer av föreningar. Dessa skillnader presenteras nedan.

Figur 12. Andel svarande som deltagit aktivt i föreningsverksamhet. Rangordnat efter den totala andelen svarande i respektive föreningstyp.

*Signifikant skillnad mellan könen.

Kön

Vissa skillnader kan ses mellan könen då det kommer till vilka föreningar de är medlemmar i. Kvinnorna är i högre utsträckning än männen med i föreningar med social- eller hälsoverksamhet samt föreningar med ungdoms- eller barnverksamhet. Männen är istället i högre utsträckning än kvinnorna med i föreningar med räddningsverksamhet.

Ålder

Det tydligaste sambandet mellan ålder och föreningslivet är att den yngsta gruppen överlag är mindre aktiv i föreningslivet. Personer i den yngsta åldersgruppen är med i färre föreningar än övriga och som kan ses i tabell 2 tenderar även de yngsta, tillsammans med de äldsta, att arbeta frivilligt inom föreningslivet färre timmar än personer som är mellan 25 och 64 år gamla.

Då det kommer till olika typer av föreningar kan vissa åldermässiga mönster urskönjas. Kulturföreningar verkar locka äldre i högre utsträckning än yngre. De

två äldre åldersgrupperna är i betydligt större utsträckning än de två yngre medlemmar i kulturföreningar.

Idrottsföreningar är väldigt populära i alla åldersgrupper förutom bland de som fyllt 65 år. De äldsta tenderar å andra sidan att vara med i föreningar med social- eller hälsoverksamhet i högre utsträckning än övriga åldersgrupper. Med tanke på att många sjukdomar som begränsar möjligheten till att utöva många idrotter blir vanligare då man blir äldre är det kanske inte så förvånande att en förskjutning sker från idrottsföreningar till föreningar med social- eller hälsoverksamhet då man går uppåt i åldrarna.

Region

Skärgårdsborna sticker ut något då det kommer till föreningslivet. De är i högre utsträckning med i föreningar än både personer från Mariehamn och personer från landsbygden och de är även i genomsnitt medlemmar i fler föreningar än personer i övriga regioner. De är även i högre utsträckning med i föreningar med ungdoms-/ barnverksamhet. Jämfört med personer från landsbygden är även skärgårdsborna i högre utsträckning medlemmar i kulturföreningar.

Mariehamnare är som nämnt i mindre utsträckning än skärgårdsbor medlemmar i föreningar. Då det kommer till att arbeta frivilligt inom föreningslivet uppgår också en lägre andel av mariehamnarna att de gjort detta under 2013 jämfört med personer från de andra regionerna.

Familj

Ett par skillnader i föreningsmedlemskapen kan ses mellan personer som bor i hushåll med barn och personer som bor i hushåll utan barn. Personer som bor i hushåll med barn är oftare med i idrottsföreningar men istället mer sällan med i kulturföreningar.

Socioekonomisk ställning

Arbetsgivare verkar överlag ofta vara med i olika föreningar, ett undantag är dock föreningar med social-/hälsoverksamhet, där arbetsgivare tillsammans med studeranden tycks vara medlemmar i mindre utsträckning än övriga.

Det är ovanligare bland pensionärer än bland andra grupper att vara med i idrottsföreningar.

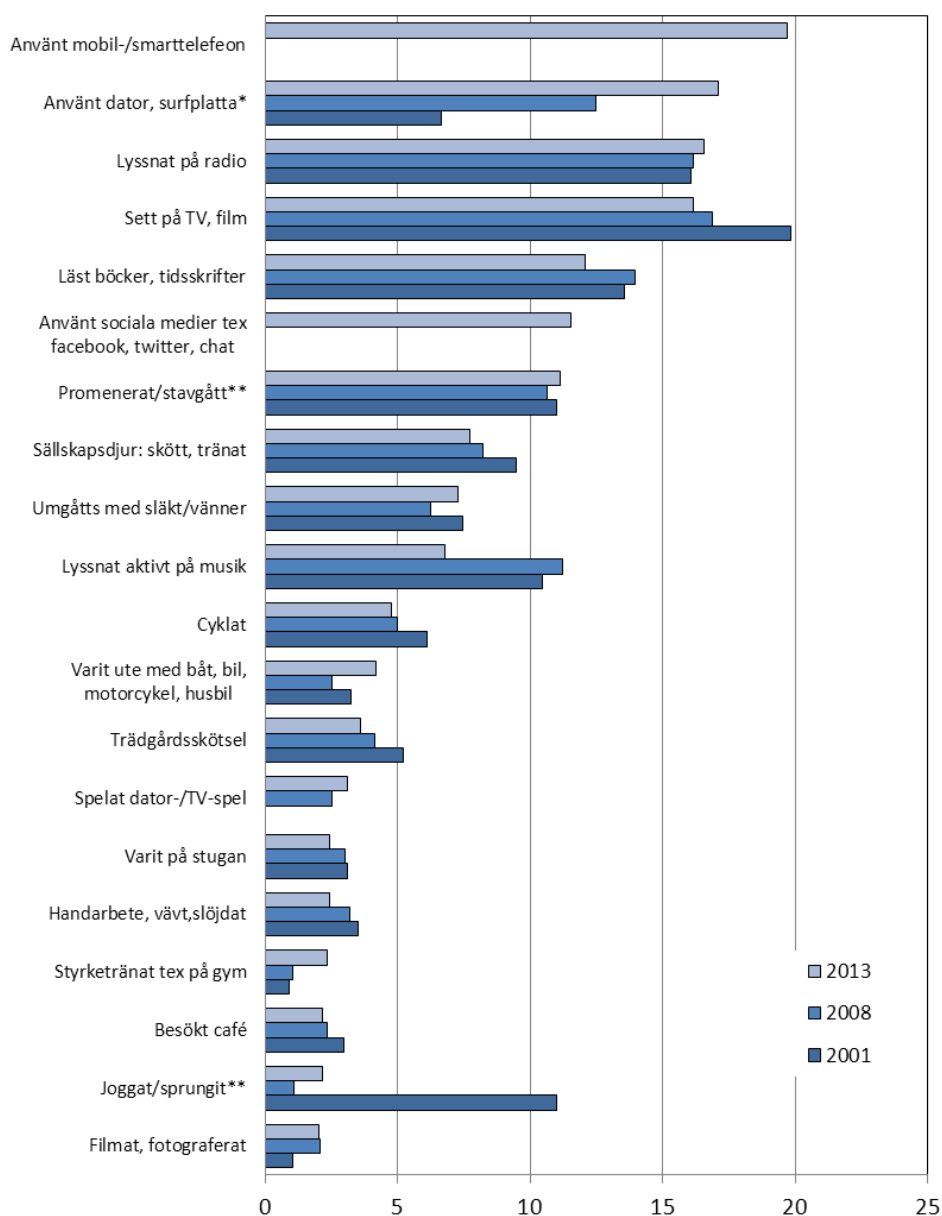
4.13 Jämförelser och diskussion

Listan på de vanligast utövade fritidsaktiviteterna skiljer sig i denna undersökning från tidigare år. Framför allt är det användandet av sociala medier och mobil-/smarttelefoner som sticker ut, särskilt eftersom dessa inte ens ansågs tillräckligt stora för att ta med som egna kategorier i tidigare undersökningar. Förutom denna stora förändring kan även andra förändringar från tidigare år ses.

Den negativa trend för tv-tittandet som kunde ses redan för fem år sedan verkar fortsätta, om än svagare än mellan de två tidigare undersökningarna.

En annan skillnad som noterades mellan 2008 och 2001 och som verkar fortsätta är svagt negativa trender på många av fritidsaktiviteterna. Bland de 20 vanligast utövade aktiviteterna har tiden man lägger på sällskapsdjur, trädgårdsskötsel, cykling, stugliv, cafébesök samt handarbete, vävning eller slöjd alla svagt negativa trender över de tre undersökningarna.

Figur 13. De 20 oftast utövade fritidsaktiviteterna 2013 och dess förändringar sedan 2001 (genomsnittligt antal gånger utövade per månad).

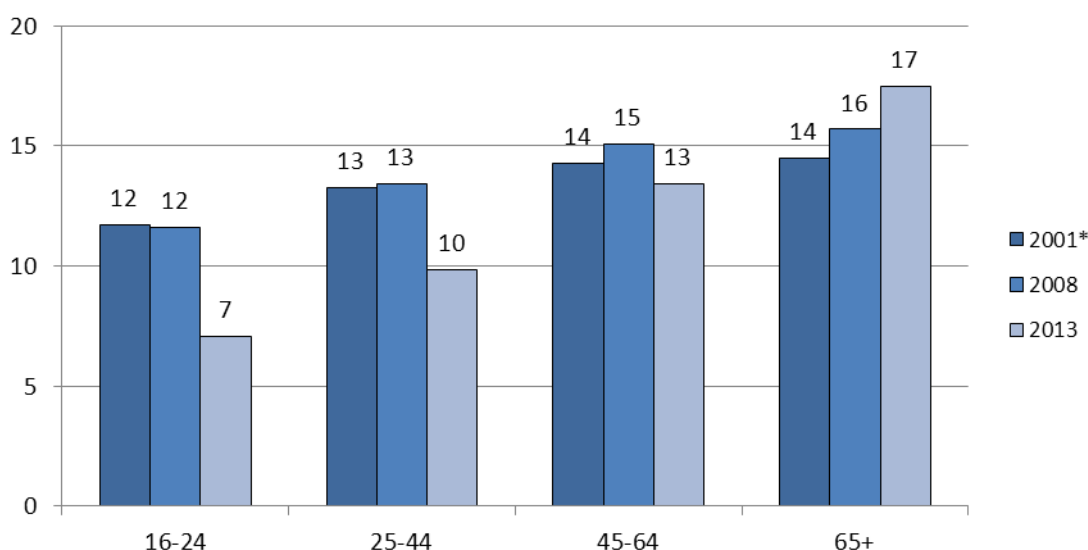
*Kategorin hette 2008 "Använt datorer" och 2001 "använt datorer, datorspel".

**Var en och samma kategori 2001.

Läsning

Läsningen tycks ha förändrats över tid. I Finland kan en negativ trend ses då det kommer till läsning mellan åren 1999–2000 och 2009–2010. Tiden man lägger på läsning tycks ha minskat mer ju yngre åldersgrupper man tittar på. För de som är 65 år och äldre har däremot läsningen ökat något. (Statistikcentralen, 2013) Även i Sverige kan en negativ trend ses för de flesta åldersgrupper, men precis som i Finland inte för personer som fyllt 65 år. (SCB, 2012) I vår undersökning kan man se en liknande situation där de två yngsta grupperna är de som verkar ha minskat sin läsning över tid då man jämför denna undersöknings resultat med de två tidigare kultur- och fritidsvaneundersökningarna som gjorts på Åland. Tiden som läggs på läsning i gruppen 65 år och äldre verkar i likhet med den finska statistiken istället öka över tid.

Figur 14. Läsning fördelat på de olika åldersgrupperna samt dess förändring sedan 2001 (genomsnittligt antal gånger per månad de svarande ägnat sig åt läsning).

*Åldersgrupperna såg något annorlunda ut år 2001. Den yngsta åldersgruppen 2001 består av 13–24 åringar. 2001 års värden för åldersgrupperna 25–44 och 45–64 är medelvärde på 25–34 och 35–44, respektive 45–54 och 55–64.

Eftersom vi i denna undersökning inte skilde på läsning av böcker, dagstidningar och andra tidsskrifter kan vi inte säga något om det är en viss typ av läsning som minskat. I Statistikcentralen (2011) görs dock jämförelser mellan andelen av olika åldersgrupper som läser böcker, dagstidningar respektive andra tidsskrifter. Samtliga har minskat i ett längre perspektiv, sett från början av 1990-talet, men det är främst andelen som läser dagstidningar som har minskat bland de yngre sedan millennieskiftet. Även i SCB (2012) framhålls att det i Sverige år 2010–2011 är främst de äldre som lägger tid på att läsa dagstidningar. Med tanke på det i övrigt

liknande mönstret mellan Åland och Sverige och Finland då det kommer till läsning är det möjligt att det på liknande sätt är särskilt dagstidningsläsandet som minskat bland de unga på Åland.

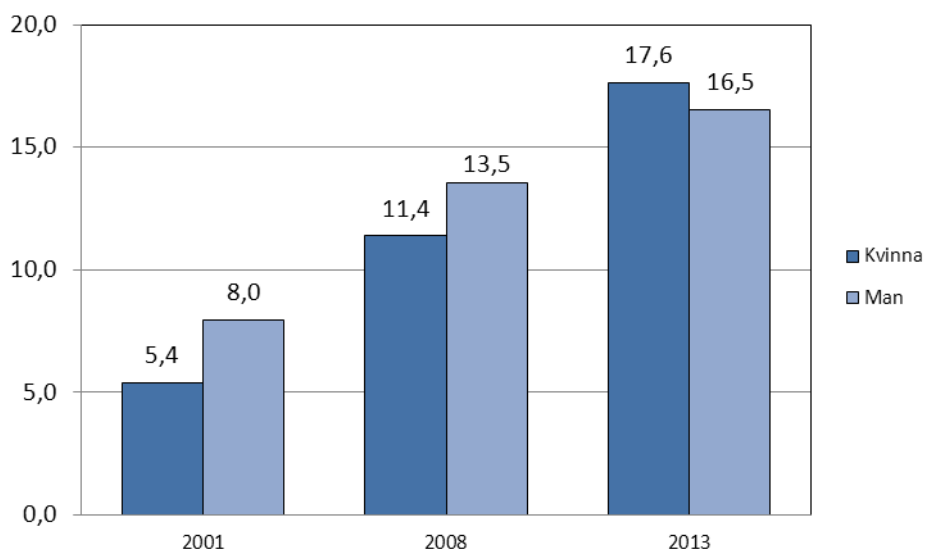
Slutligen bör påpekas att möjligheten till läsning på andra sätt än böcker och tidsskrifter utökas för varje år. Datoranvändningen, som vi härnäst ska se har ökat markant sedan 2001, kan för många personer ha stora inslag av läsning.

Medievanor

Som påpekades tidigare syns de sociala mediernas och smarttelefonernas intåg i människors vardag tydligt i denna undersökning. Dessa aktiviteter fanns dock inte ens med som alternativ i de tidigare undersökningarna, eftersom de för bara fem år sedan då den senaste undersökningen gjordes inte var i närheten av så populära som de är idag, varför några jämförelser över tid inte är möjliga.

Användandet av datorer kan å andra sidan jämföras över tid. Precis som undersökningarna i Sverige och Finland visat ökar användandet hela tiden. I de åländska undersökningarna verkar kvinnorna ha ökat sin datoranvändning mer än männen under åren, som kan ses i figur 15. Från att ha legat relativt långt efter männen i datoranvändande 2001 så har kvinnorna i årets undersökning uppgett att de använder datorer oftare än männen uppgett, även om skillnaden mellan könen i årets undersökning inte är statistiskt signifikant.⁵

Figur 15. Datoranvändning fördelat på kön samt dess förändring sedan 2001 (genomsnittligt antal gånger per månad de svarande ägnat sig åt datoranvändning).

* I 2001 års undersökning ingick även datorspelande i kategorin.

** I årets undersökning ingick surfplatta i kategorin.

⁵Kategorin har förändrats något genom åren: I 2001 års undersökning ingick även datorspelande i kategorin, varför skillnaden mellan könen högst troligen är något förstärkt. I årets undersökning ingick till skillnad från tidigare år även surfplatta.

Hur mycket tid man spenderar på att aktivt lyssna aktivt på musik har minskat betydligt jämfört med tidigare undersökningar. Det är framför allt andelen som uppgett att de lyssnar aktivt på musik dagligen eller nästan dagligen som sjunkit jämfört med tidigare år. Om man ser på de olika åldersgrupperna så framgår att samtliga grupper har minskat i tiden man spenderar på aktivt lyssnande av musik jämfört med 2008 års undersökning. Intressant är dock att det bara var den yngsta gruppen som minskade mellan 2001 års och 2008 års undersökningar, medan alla andra grupper ökade något mellan 2001 och 2008 innan även de minskade till årets undersökning.

Anläggningar

Besöken av de olika anläggningarna verkar generellt ha ökat sedan 2008. Att besöka gym är avsevärt vanligare i årets undersökning. Detta överensstämmer bra med den stora ökningen av styrketräning som skett jämfört med den förra undersökningen. Ingen av de föreslagna anläggningarna har någon nämnvärd minskning i hur ofta personerna uppgett att de besöker dem. Med tanke på den något negativa trenden i fråga om aktivitetsnivå kunde man tro att även besöken av anläggningarna skulle ha en liknande tendens. Den negativa tendens i aktivitetsnivån verkar dock främst gälla aktiviteter som inte kräver någon anläggning, medan många av aktiviteterna som ofta är kopplade till besök av en anläggning har en positiv eller neutral trend. Förutom redan nämnda styrketräning och gruppträning har till exempel bowling, dans som konst-/motionsform och mental träning/yoga positiva trender.

5. Deltagande i evenemang

De svarande ombads svara på vilka evenemang som de besökt under 2013. Evenemangen delades upp i fem kategorier:

Musikevenemang

Sportevenemang

Teaterföreställningar

Museum

Övriga evenemang

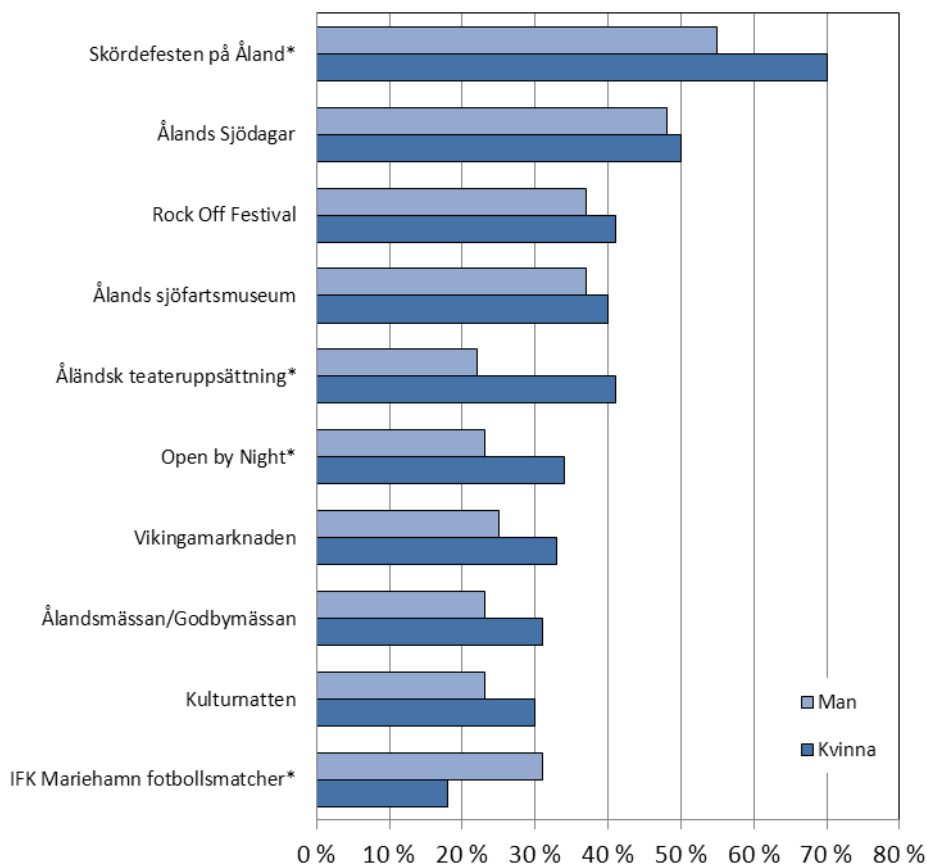
Under varje kategori fanns de största och återkommande evenemangen föreslagna och de svarande gavs även möjligheten att ange evenemang utanför de färdiga förslagen.

Skördefesten är det evenemang som störst andel av de svarande besökt under 2013. Hela 70 procent av kvinnorna och 55 procent av männen uppgav att de besökt Skördefesten. En stor del av de svarande hade även besökt Ålands sjödag, ungefär hälften av båda könen uppgav att de besökt detta evenemang.

Rockoff och Ålands sjöfartsmuseum var även de besökta av över en tredjedel av både männen och kvinnorna.

Besöksandelen av samtliga evenemang och eventuella skillnader mellan olika befolkningsgrupper följer nedan i de olika avsnitten i detta kapitel. Kapitlet är uppdelat efter de fem olika evenemangskategorierna. Se även diagrammen i bilagan!

Figur 16. Åländska evenemang och aktiviteter år 2013, de tio mest besökta av de svarande (andel svarande i procent).

*Signifikant skillnad mellan könen.

5.1 Musikevenemang

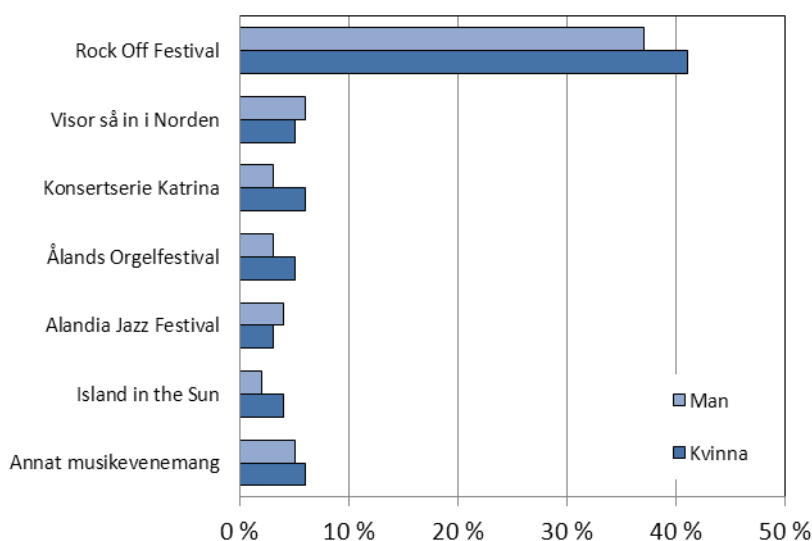
De färdiga alternativ som i enkäten gavs på musikevenemang var: *Ålands orgelfestival*, *Visor så in i Norden*, *Alandia Jazz Festival*, *Rockoff Festival*, *Island in the Sun* samt *Konsertserie Katrina*. Förutom dessa gavs möjligheten att ange att man besökt ett annat musikevenemang, och även att namnge detta.

Rockoff är ohotad etta i fråga om vilket musikevenemang som störst andel av de svarande har besökt. Som vi ska se senare då jämförelser med tidigare år görs verkar dock Rockoff ha en negativ trend.

De övriga evenemangen som fanns föreslaget lockade alla cirka fem procent av de svarande, även om *Visor så in i Norden* som var mest besökt (sex procent) hade dubbelt så många besökare av de svarande jämfört med *Island in the Sun* (tre procent) som hade minst antal.

Bland de egna förslag på musikevenemang som kom in från de svarande utmärktes Alandicaevenemang som det som flest föreslog. Med tanke på den höga andelen av de svarande som uppgett att de besökt Alandica och den höga andelen musikevenemang bland Alandicas programschema är detta kanske inte så överaskande.

Figur 17. Musikevenemang (andel svarande i procent)

Kön

Kvinnorna verkar överlag ha besökt musikevenemangen i något högre utsträckning än männen, men någon signifikant skillnad kan inte ses i besöksandelen på något enskilt evenemang.

Ålder

Andelen som besökt Rockoff är tydligt beroende på ålder. De yngsta har besökt festivalen i störst utsträckning och sedan minskar andelen besökare ju högre upp i åldrarna man kommer. Stora skillnader mellan åldersgrupperna finns även då det kommer till Ålands Orgelfestival. I de två yngre åldersgrupperna hade sammanlagt endast en person besökt evenemanget. Det verkar alltså vara betydligt populärare bland de äldre åldersgrupperna, och då särskilt bland de som fyllt 65. Även Konsertserien Katrina lockar väldigt få under 45, medan det är relativt populärt bland de som fyllt 45 år.

Region

En återkommande trend för alla typer av evenemang är att avstånd till evenemanget verkar spela en stor roll. Detta tar sig ofta uttryck i att skärgårdsbefolkningen uppvisar en mindre andel besökare än övriga regioner. Visor så in i Norden anordnas emellertid på Kumlinge, och personer från skärgården har också i betydligt högre grad än övriga svarat att de besökt detta evenemang. Skillnaden mellan skärgården och de övriga är dock inte statistiskt signifikant.

Socioekonomisk ställning

Rockoffs tydliga åldersmönster kan även ses mellan de socioekonomiska grupperna. Det är vanligast att besöka evenemanget bland studerande och minst vanligt bland pensionärer.

Utbildning

Rockoff har störst andel besökare bland de personer som har en gymnasieutbildning.

Familj

Personer från hushåll med barn har i betydligt större utsträckning besökt Visor så in i Norden och i mindre utsträckning än övriga besökt Rockoff.

5.2 Sportevenemang

De färdiga alternativ som i enkäten gavs på sportevenemang var: *IFK Mariehamns fotbollsmatcher, Åland Uniteds fotbollsmatcher, Alandia Cup, Trav, Mariehamns spelen, Mariehamns Regattan, Ridsport, Sjöjungfruloppet, Kanonloppet, Åland Marathon & halvmarathon, Brändöluffen, Ishockeyevenemang, Motorsportsevenemang samt Idrottsgalan*. Förutom dessa gavs möjligheten att ange att man besökt ett annat musikevenemang, och även att namnge detta.

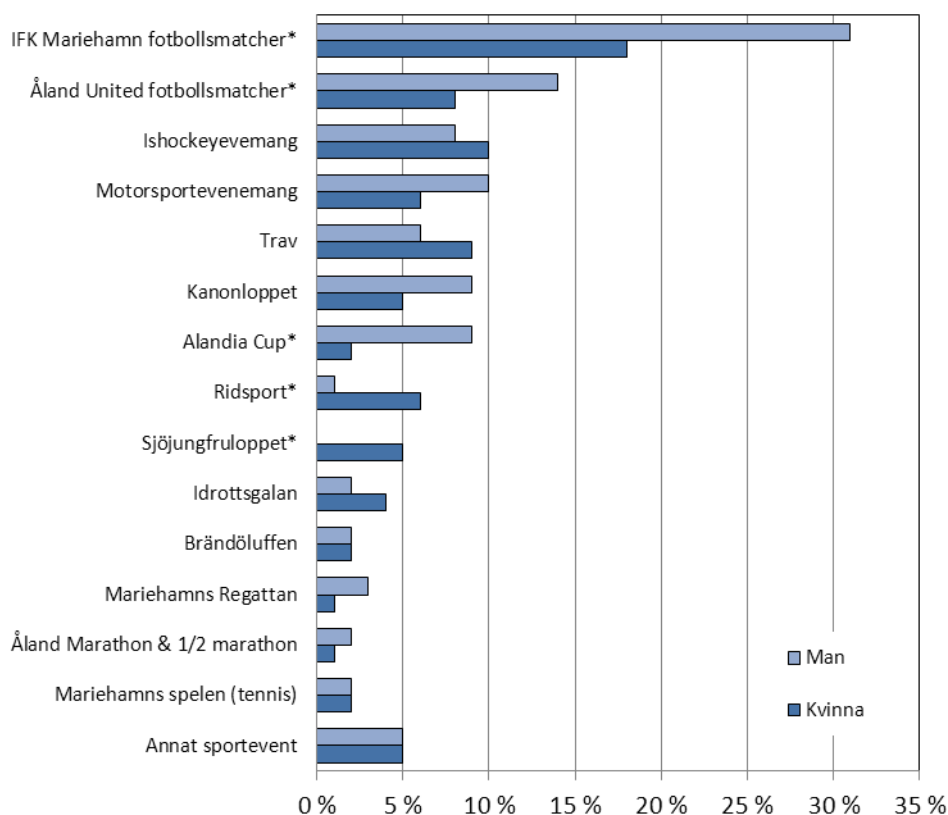
Även bland sportevenemangen är det samma evenemang som dominerar som i undersökningen från 2008, nämligen IFK Mariehamns fotbollsmatcher.⁶ Även Åland Uniteds matcher har lockat en stor del av de svarande (elva procent).

Ishockey tycks vara en publiksport. Jämfört med andelen av de svarande som uppgav att de utövat ishockey (se figur 2) är andelen som besökt ett ishockeyevenemang relativt stor.

Bland de egna förslagen på andra sportevenemang som kom in fanns bland annat curling, innebandy och simning. Förutom att många av de svarande besökt något eller några av de löpevenemang som fanns föreslagna i enkäten har det kommit in egna förslag på andra löpevenemang, till exempel Nyårsruset.

⁶ IFK Mariehamns och Åland Uniteds fotbollsmatcher var hopslagna i 2008 års undersökning. Men med tanke på publiksiffrorna på respektive lags matcher kan man anta att den absolut största delen hade besökt en IFK Mariehamn-match.

Figur 18. Sportevenemang (andel svarande i procent).

*Signifikant skillnad mellan könen.

Kön

Bland sportevenemangen finns skillnader mellan männen och kvinnorna. Fotbollsmatcher är något som lockat männen i högre utsträckning än kvinnorna - oavsett om det är herr-, dam- eller knattetfotboll som spelas. Den största delen av besökarna av ridsportsevenemang är däremot kvinnor.

Eftersom Sjöjungfruloppet är ett löpevenemang riktat till kvinnor så är det naturligt att deltagarna är kvinnor. Männen verkar inte heller vara särskilt intresserade av att besöka evenemanget som publik: endast en man uppgav att den besökt Sjöjungfruloppet.

Ålder

Motorsportsevenemangen tycks precis som tidigare år främst locka yngre besökare.

Region

IFK Mariehamns fotbollsmatcher besöks av mariehamnare i större utsträckning än personer som bor i andra regioner. Det verkar ändå vara vanligare att besöka matcherna för landsbygdsbefolkningen än bland skärgårdsbefolkningen. Det tycks även vara minst vanligt bland skärgårdsbefolkningen att besöka ishockeyevenemang.

Utbildning

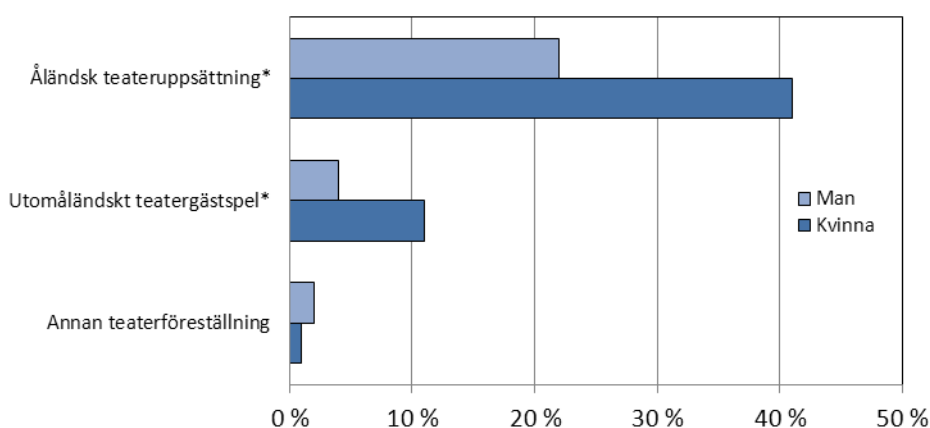
Personer med gymnasieutbildning har i högre utsträckning än andra besökt motorsportevenemang.

5.3 Teaterföreställningar

Under denna kategori kunde de svarande välja mellan *Åländsk teateruppsättning* och *Utomåländskt teatergästspel*. De kunde även specificera andra teateruppsättningar som de inte tyckte passade in under någon av kategorierna.

Det är de åländska teateruppsättningarna som dominerar bland de svarande. Hela 32 procent har sett en åländsk teateruppsättning, medan endast åtta procent har sett ett utomåländskt teatergästspel och en procent av de svarande sett en annan teaterföreställning.

Figur 19. Teaterföreställningar (andel svarande i procent).

*Signifikant skillnad mellan könen.

Kön

Teaterbesökarna är oftast kvinnor, både vad gäller åländska och utomåländska uppsättningar. Bland de övriga teaterföreställningarna har männen som kan ses i figur 19 ett något högre genomsnittsvärde, men någon signifikant skillnad finns inte mellan könen där.

Ålder

Då det kommer till de åländska teateruppsättningarna kan man se en tydlig skillnad mellan å ena sidan de två yngre åldersgrupperna och å andra sidan de två äldre. Det är ungefär dubbelt så vanligt att ha besökt en åländsk teateruppsättning bland de äldre jämfört med de yngre.

Familj

Personer i hushåll med barn har besökt åländsk teater mer än andra.

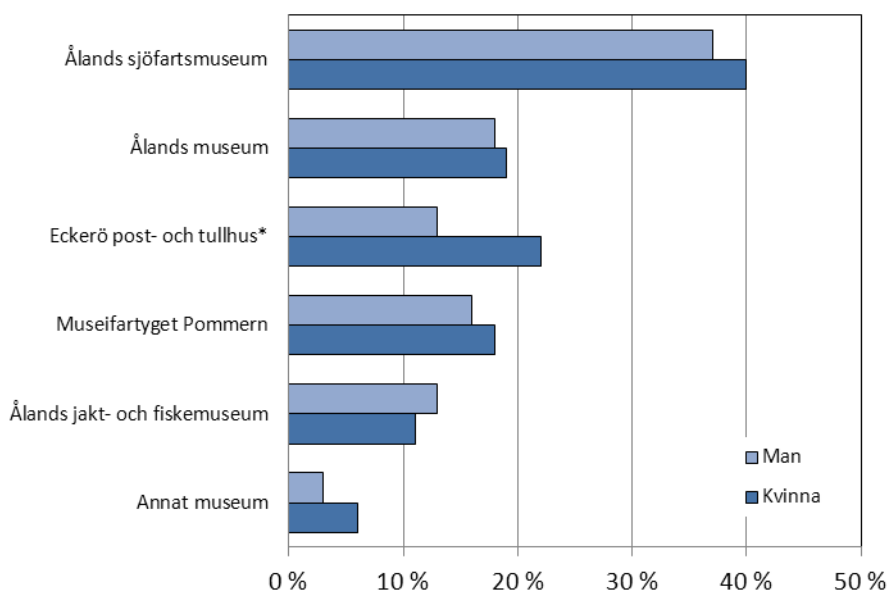
5.4 Museum

De färdiga alternativ som i enkäten gavs på museum var: *Ålands museum, Ålands sjöfartsmuseum, Museifartyget Pommern, Eckerö post- och tullhus* samt *Ålands jakt- och fiskemuseum*. Förutom dessa gavs möjligheten att ange att man besökt ett annat museum, och även att namnge detta.

Ålands sjöfartsmuseum har besökts av nästan 40 procent av de svarande, vilket gör det till det populäraste museet. Ålands museum, Eckerö post- och tullhus samt museifartyget Pommern har alla besökts av knappa 20 procent, samtliga är alltså ungefär hälften så populära som Ålands sjöfartsmuseum. Ålands museums siffror påverkas troligtvis starkt negativt av att museet var stängt under nästan hela året.

Museum som föreslogs av de svarande var bland annat olika museum på landsbygden som exempelvis Önningeby- och Föglö museet. Kastelholms slott och Bomarsunds fästningsruiner föreslogs även av flera.

Figur 20. Museum (andel svarande i procent).

*Signifikant skillnad mellan könen.

Kön

Den enda signifikanta skillnad som kan ses mellan könen är att Eckerö post- och tullhus lockar kvinnor i högre grad än män.

Ålder och socioekonomisk ställning

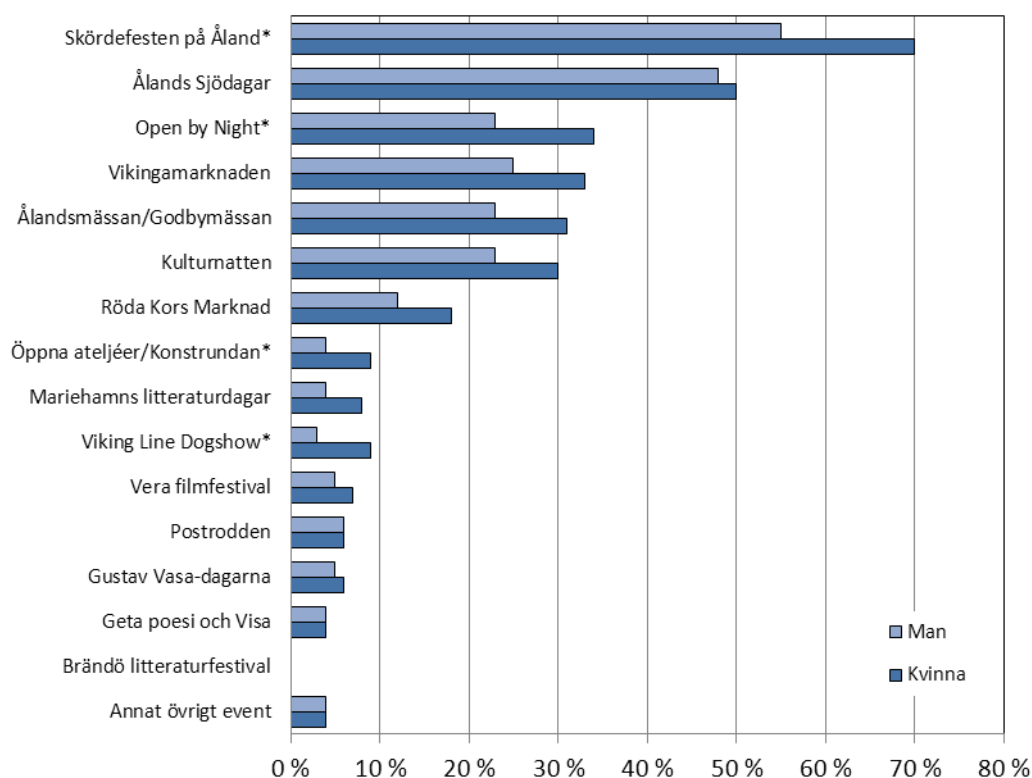
Det tenderar att vara vanligare att besöka museer ju äldre man är. Andelen som besökt Pommern och Eckerö post- och tullhus är betydligt lägre bland de som är yngre än 25 och de som är 65 år och äldre. Man kan på samma sätt se en tydlig skillnad mellan studerande och pensionärer.

5.5 Övriga evenemang

De färdiga alternativ som i enkäten gavs på övriga evenemang var: *Vera filmfestival*, *Mariehamns Litteraturdagar*, *Geta poesi och visa*, *Öppna ateljéer/Konstrundan*, *Postrodden*, *Gustav Vasa-dagarna*, *Ålands Sjödagar*, *Vikingamarknaden*, *Röda Kors-marknaden*, *Kulturnatten*, *Open by night*, *Skördefesten på Åland*, *Viking Line Dog Show*, *Brändö litteraturfestival* samt *Ålandsmässan/Godby Mässan*. Förutom dessa gavs möjligheten att ange att man besökt ett annat evenemang, och även att namnge detta.

Hela 63 procent av de svarande uppgav att de besökt Skördefesten på Åland. Även Ålands Sjödagar verkar vara ett evenemang som samlar en stor del av ålänningarna eftersom nästan hälften av de svarande uppgav att de besökt Sjödagarna.

Figur 21. Övriga evenemang (andel svarande i procent).

*Signifikant skillnad mellan könen.

Kön

Även om Skördefesten och Open by Night är populära bland båda könen besöker ändå kvinnorna evenemangen i ännu högre utsträckning än männen. Öppna ateljéer/Konstrundan lockade även det en större andel av kvinnorna än av männen. Slutligen kan sägas att Viking Line Dog Show lockade betydligt fler kvinnor än män.

Ålder

Skördefesten är populär bland alla åldersgrupper, men det tycks vara något mindre vanligt att besöka evenemanget i åldergruppen 16–24 år. Gruppen 25–44 åringar tycks vara de aktivaste besökarna av både Skördefesten och Gustav Vasa-dagarna.

De som är 16–44 år besöker Open by Night i klart större utsträckning än de som fyllt 45 år. Röda Kors-marknaden är istället ett evenemang som lockar de som fyllt 65 år i betydligt högre utsträckning än de yngre. Personer i den äldsta åldersgruppen tycks även vara aktivast besökare av Mariehamns litteraturdagar och Geta poesi och visa.

Region

Skördefesten är populär i alla regioner, men det är ändå klart mindre vanligt att besöka evenemanget bland skärgårdsbefolkningen jämfört med övriga.

De flesta evenemang anordnas i Mariehamn, vilket troligtvis medverkar till att det finns flera evenemang som är vanligare att besöka bland mariehamnare än personer från de andra regionerna. Kulturnatten, Open by Night, Sjödagarna samt Röda Kors-marknaden är alla evenemang som en större andel Mariehamnare besöker jämfört med personer från övriga regioner.

Gustav Vasa-dagarna, som anordnas i Sund, verkar istället vara vanligast att besöka bland landsbygdbefolkningen.

Socioekonomisk ställning

Pensionärer har i hög grad besökt Röda Kors-marknaden. De har istället besökt Open by Night i låg grad.

Familj

Personer i hushåll utan barn har i större utsträckning besökt Röda Kors-marknaden. De har däremot i mindre utsträckning än övriga besökt Skördefesten och i betydligt mindre utsträckning besökt Open by Night.

5.6 Jämförelser och diskussion

De populäraste evenemangen är i stor utsträckning desamma som år 2008. Den stora förändring som skedde mellan 2001 och 2008 års undersökningar kvarstår alltså till stor del. År 2001 fanns bland de populäraste evenemangen Tall Ships Race och ATP Åland Classics, två evenemang som inte arrangerats på Åland under de två senare undersökningarna. Istället har flera nya evenemang tillkommit, och som lockat en stor del av de svarande. Skördefesten på Åland, som år 2003 utvidgades från att vara en marknad till att även hålla öppna gårdar runt om på Åland, lockade hela 63 procent av de svarande. Vikingamarknaden som arrangerades för första gången vid tidpunkten för den första kultur- och fritidsvaneundersökningen fanns

då inte med som alternativ, men har idag växt till att vara det sjätte vanligast besökta evenemanget bland de svarande (29 procent). Eftersom museibesök redogjordes på ett annorlunda sätt i denna förra undersökningen är det inte möjligt att göra några jämförelser med tidigare år på denna punkt.

Tabell 3. De tio populäraste evenemangen år 2013, 2008 och 2001 (andel besökare i procent).

2013	2008	2001
Skördefesten på Åland	63 % Skördefesten	46 % Rockoff
Ålands Sjödagar	49 % Rockoff Festival	43 % Tall Ships Race
Rock Off Festival	39 % Ålands Sjödagar	39 % Ålands Sjödagar
Åländsk teateruppsättning	32 % Köpmanna-/Godbymässan	38 % Köpmanna-/Godbymässan
Open by Night	29 % Open by Night	27 % Övr. åländska teaterupps.**
Vikingamarknaden	29 % Sommar-teater	26 % Kulturnatt 2000
Ålandsmässan/Godbymässan	27 % Vikingamarknad	24 % ATP Åland Classics
Kulturnatten	27 % Ligafotbollsmatcher*	24 % Sommar-teater
IFK Mariehamn fotbollsmatcher	25 % Övr. åländska teaterupps.**	21 % Musikteatern Katrina
Röda Kors Marknad	15 % Kulturnatten	20 % Cirkus

Källa: ÅSUB

*Inkluderade IFK Mariehamns och Åland Uniteds hemmamatcher

**Sommar-teatrar var skilda från övriga åländska teateruppsättningar i tidigare undersökningar.

Om man ser på hur de olika evenemangen förändrats över tid så kan olika mönster ses. Skördefesten har ökat stor och lockar betydligt fler än det gjorde 2008. Ålands Sjödagar har även det ökat jämfört med tidigare år och cirka tio procentenheter fler uppgav att de besökt Sjödagarna i årets undersökning jämfört med tidigare års. Rockoff har istället en negativ trend, från att ha varit det vanligast besökta evenemanget som hälften av de svarande besökt det året blev det i årets undersökning det tredje vanligast besökta evenemanget med 39 procent av de svarande. Det kan dock framhållas att denna undersökning endast undersöker ålänningars evenemangsbesök och att evenemang som till exempel Rockoff har en stor andel besökare från andra platser än Åland.

Ålands-/Godbymässan verkar även det ha minskat jämfört med tidigare undersökningar. Denna trend stämmer även överens med arrangörernas statistik över besökarantalet på mässorna.

Bland de kulturella evenemangen kan i de flesta fall ses antingen en oförändrad andel besökare eller en minskning. Utomåländska teatergästspel, Öppna ateljéer/Konstrundan, Vera filmfestival samt Ålands Orgelfestival visar alla någorlunda konstanta besökarandelar över tid. Mariehamns litteraturdagar och Alandia Jazz Festival visar negativa trender.

Två kulturella evenemang som däremot visar tecken på en positiv förändring är

Kulturnatten och Visor så in i Norden, som båda fick något högre besöksandel av de svarande i denna undersökning jämfört med tidigare.

Andelen som besökt de olika sportevenemangen är relativt konstant. IFK Mariehamns hemmamatcher, Ishockeyevenemang och Alandia Cup har alla ganska lika andelar över tid. En lägre andel av de svarande hade dock besökt ett motorsportsevenemang i denna undersökning jämfört med år 2008.

Tabell 4. Evenemang som funnits med i någon av de tidigare undersökningarna, utveckling över tid (andel besökare i procent).

	2013	2008	2001
Skördefesten på Åland	63 %	46 %	
Ålands Sjödagar	49 %	39 %	41 %
Rock Off Festival	39 %	43 %	50 %
Vikingamarknaden	29 %	24 %	
Open by Night	29 %	27 %	
Kulturnatten	27 %	20 %	24 %
Ålandsmässan/Godbymässan	27 %	38 %	38 %
IFK Mariehamn fotbollsmatcher	25 %	24%*	
Röda Kors Marknad	15 %	17 %	
Ishockeyevenemang	9 %	7 %	
Motorsportevenemang	8 %	14 %	
Utomåländskt teatergästspel	8 %	8 %	7 %
Kanonloppet	7 %	7 %	
Öppna ateljéer/Konstrundan	7 %	8 %	
Visor så in i Norden	6 %	4 %	
Vera filmfestival	6 %	6 %	6 %
Mariehamns litteraturdagar	6 %	7 %	9 %
Postrodden	6 %	6 %	
Viking Line Dogshow	6 %	7 %	
Alandia Cup	5 %	5 %	4 %
Ålands Orgelfestival	4 %	3 %	5 %
Alandia Jazz Festival	4 %	5 %	11 %

Källa: ÅSUB

*Bestod 2008 av både IFK Mariehamns och Åland Uniteds hemmamatcher.

6. Utövande av fritidsaktiviteter utanför Åland

Förutom de fritidsaktiviteter som utövas på Åland frågades även de svarande om deras fritidsaktiviteter utanför Åland. Förutom att inkludera de fritidsaktiviteter utanför Åland ger en mer komplett bild av ålänningarnas fritid så kan resultaten även visa på aktiviteter som saknas på Åland, och som människor därför reser utanför landskapet för att utöva.

Hela 91 procent av de svarande hade utövat någon fritidsaktivitet utanför Åland det senaste året. Som kan ses i figur 22 är shopping och besök av släkt eller vänner de vanligast utövade fritidsaktiviteterna utanför Åland.

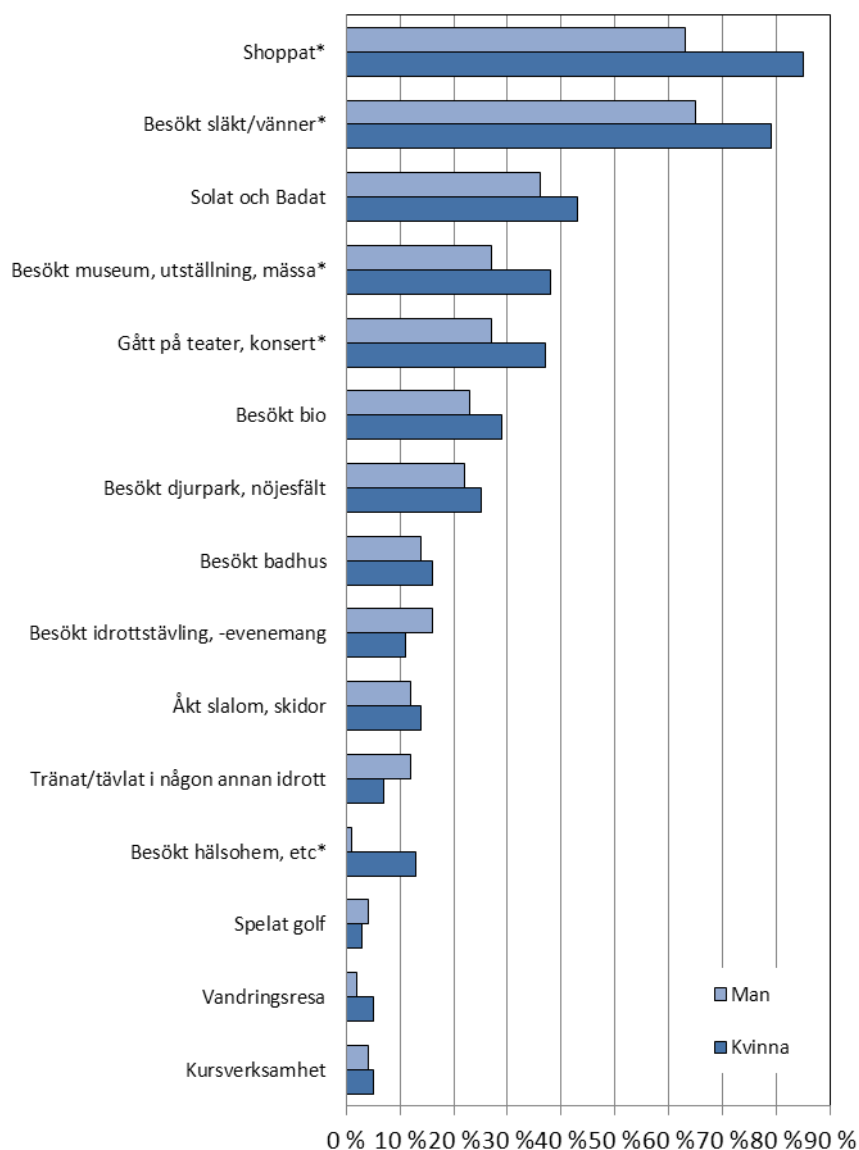
Någon minskning av andelen som rest utanför Åland för att shoppa kan inte ses trots den stärkta kronkursen och öppnandet av Maxinge. Vi vet emellertid ingenting om hur ofta man rest och hur mycket man spenderat då man rest för att shoppa.

Kön

Det verkar överlag vara vanligare bland kvinnorna än bland männen att resa utanför Åland för att utöva fritidsaktiviteter. Förutom att 93 procent av kvinnorna och 89 procent av männen gjort någon fritidsresa utanför landskapet så har även kvinnorna gjort olika kategorier oftare än männen. De två största kategorierna shopping och besök av släkt eller vänner görs oftare av kvinnor än män. Detta kan jämföras med den skillnad som även kunde ses på frågan om hur ofta man umgås med släkt eller vänner, som togs upp i avsnitt 4.7. Även där var aktiviteten populär bland båda könen, men aningen vanligare bland kvinnorna än bland männen.

Museum, utställningar och mässor samt teater och konsert har även de lockat kvinnorna i högre utsträckning än männen. Den största relativa skillnaden mellan könen hittar man, precis som tidigare år, i kategorin besök av hälsohem, friskvårdsanläggning eller SPA. En avsevärt större andel av kvinnorna än av männen har gjort resor med detta syfte.

Figur 22. Fritidsaktiviteter utanför Åland (andel svarande i procent).

*Signifikant skillnad mellan könen.

Ålder

Att besöka museum, utställningar eller mässor är minst populärt bland personer under 25 år

Om man ser på vilka som har gjort biobesök kan en tydlig skillnad ses mellan de två yngre åldersgrupperna och de två äldre. De yngre har i betydligt större utsträckning gjort biobesök än de äldre. Skillnaden mellan åldersgrupperna i andelen som gjort biobesök utanför landskapet ser likadan ut som den gjorde i avsnitt 4.11 då andelarna som besökt Bio Savoy undersöktes. Ett liknande mönster kan ses om man ser på vilka som åkt slalom eller skidar samt tränat eller tävlat i

någon idrott⁷ utanför Åland, även om de äldsta utmärker sig extra mycket med den låga andelen som utövat dessa aktiviteter utanför Åland.

De som är över 65 år är den enda åldersgruppen där shopping inte är den fritidsaktivitet som flest utövat utanför Åland, för denna grupp är det istället besök av släkt eller vänner som är den aktivitet som flest gjort.

Personer mellan 25 och 44 år har i betydligt högre utsträckning än övriga personer angett att de besökt djurpark eller nöjesfält under 2013. Det hänger sannolikt ihop med att det är i denna åldersgrupp som det är vanligast att man har småbarn.

Utbildning

Det tydligaste mönstret som kan ses vad gäller utbildning är att personer med högskoleutbildning i högre utsträckning än övriga utövat flertalet aktiviteter. Att hälsa på släkt eller vänner, gå på teater eller konsert, besöka museum, utställningar eller mässor, gå på bio, samt åka slalom eller skidor är alla aktiviteter som en större andel av personerna med högskoleutbildning än övriga har gjort.

I samtliga ovan nämnda aktiviteter tycks personer med gymnasieutbildning ligga mitt emellan de med högskoleutbildning och de med grundskoleutbildning, men det går inte att hitta signifikanta skillnader mellan gymnasieutbildade och grundskoleutbildade i någon enskild aktivitet.

Familj

Flera av de olika aktiviteterna är vanligare bland personer som bor i ett hushåll med barn under 18 år än personer som inte bor i ett sådant hushåll. Att besöka bio, djurpark eller nöjesfält, shoppa, delta i kursverksamhet, sola och bada, besöka badhus, hälsohem eller liknande, åka slalom eller skidor, tränat eller tävlat i någon annan idrott samt besökt idrottstävling eller -evenemang är alla aktiviteter som är vanligare bland personer som bor i hushåll med barn under 18 år.

Några aktiviteter är mindre vanliga bland personer som bor ensamma jämfört med personer som bor tillsammans med någon, dessa är: besöka djurpark eller nöjesfält, shoppa, sola och bada samt åka slalom eller skidor.

Socioekonomisk ställning

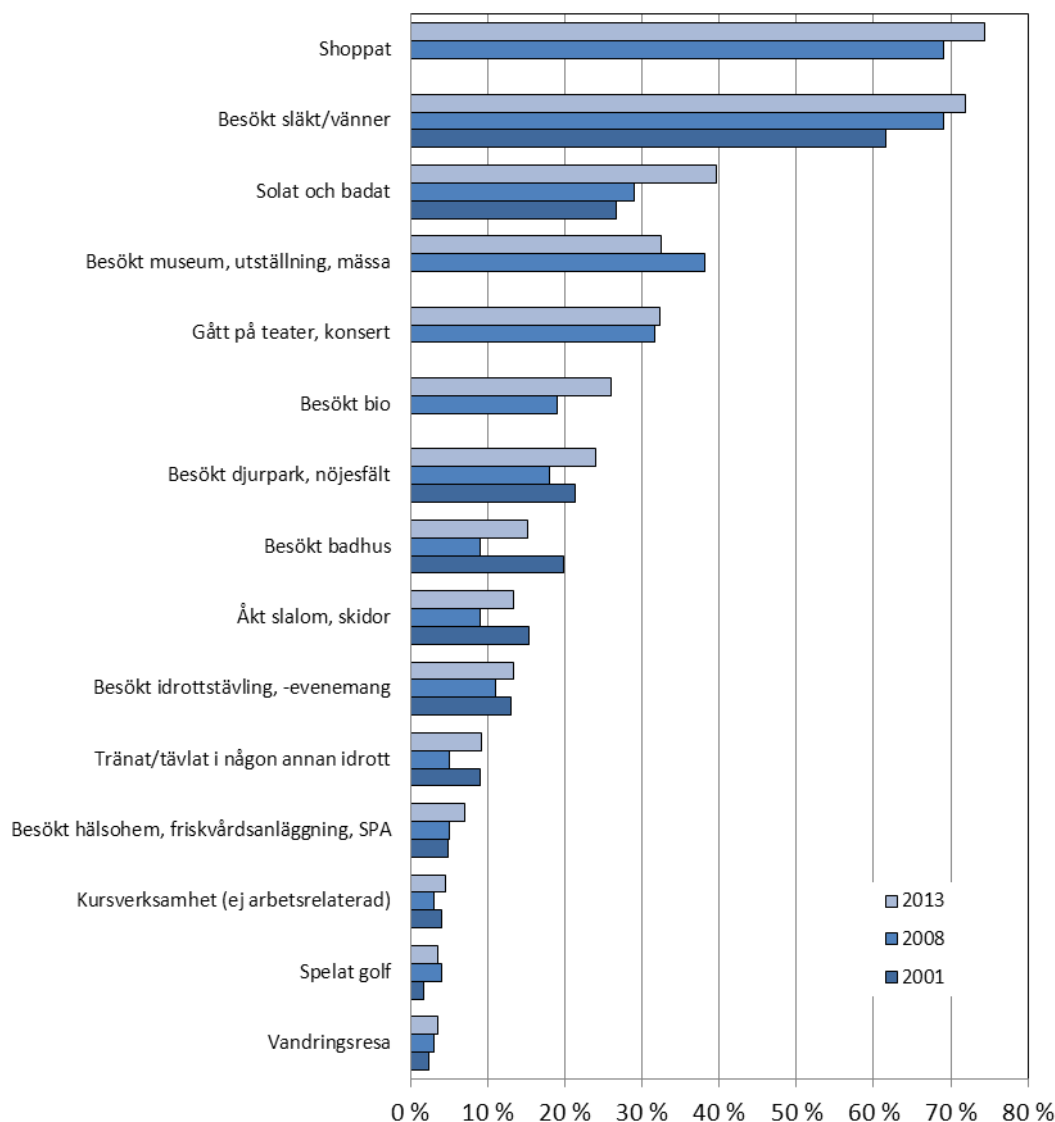
Tecken på barnens påverkan kan även ses bland de socioekonomiska grupperna. Bland den barntätaste gruppen, hemarbetande, har störst andel av de svarande uppgett att de besökt djurpark eller nöjesfält. I den grupp där barn är minst vanligt, pensionärerna, är det istället minst vanligt att ha besökt något av detta.

⁷ Annan idrott än golf och slalom/skidning. Dessa två var separata alternativ i enkäten.

6.1 Jämförelse och diskussion

Då man jämför resultaten från denna undersökning med de två tidigare kan vissa skillnader ses i andelen som rest utanför Åland för att utöva olika fritidsaktiviteter. Det tycks finnas en positiv trend i andelen som rest utanför landskapet för att utöva flera av de olika aktiviteterna. Som nämndes ovan är det dock frågan om andelen av de svarande som rest, inte hur många resor de svarande gjort.

Figur 23. Fritidsaktiviteter utanför Åland år 2013, 2008 och 2001 (andel svarande i procent).

Det verkar ha skett en ökning av andelen som rest utanför landskapet för att utöva många av de olika fritidsaktiviteterna. Shopping, besöka släkt eller vänner, sol och bad, besöka bio, besöka hälsohem eller liknande, samt vandringsresor har alla

positiva trender över de tre undersökningarna.⁸ Att besöka museum, utställning eller mässa har istället minskat sedan den förra undersökningen.

Andelen som utövat olika fritidsaktiviteter utanför Åland verkar alltså ha ökat något, i likhet med andelen som besökt olika evenemang. Detta till skillnad från den något negativa tendensen i många av de olika aktiviteterna i kapitel 4.

Mellan 2001 och 2008 års undersökningar skedde en kraftig minskning av andelen som rest utanför Åland för att besöka ett badhus. Denna andel har nu gått upp något. Att den stora nedgången var kopplad till öppnandet av Mariebad är sannolikt, men vad ökningen mellan 2008 och 2013 har att göra med kan man endast spekulera kring. Som konstaterades i avsnitt 4.11 kan man i alla fall inte se någon minskning i andelen som besöker Mariebad jämfört med 2008 så det finns i alla fall inget i denna undersökning som tyder på att man ersatt Mariebadbesök med badhusbesök utanför Åland. Inte heller Mariebads egen besöksstatistik tyder på någon negativ trend.

⁸ Shopping och biobesök fanns inte med som alternativ i 2001 års undersökning.

7. Ålänningarnas inställning till sin fritid

I den sista delen av enkäten fick de svarande utvärdera både sin egen fritid och de förutsättningar som ges för fritidsutövande på Åland. Inledningsvis ser vi i kapitel 7 på inställningen till den egna fritiden, för att sedan gå över till fritidsutbudet i kapitel 8.

De svarande fick bedöma hur nöjda de är med sin egen fritid och vilken eller vilka faktorer det är som eventuellt begränsar deras utövande av fritidsaktiviteter. De ombads även uppskatta hur mycket pengar de lägger ner på sina egna fritidsaktiviteter.

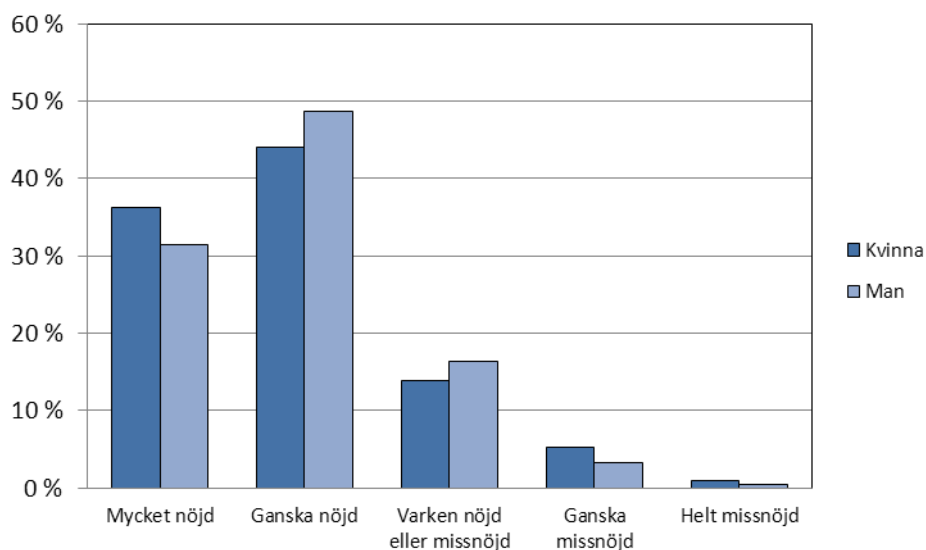
7.1 Hur nöjd man är med den egna fritiden

De svarande ombads svara på frågan "Hur nöjd är du med din fritid?".

Alternativen som fanns var *mycket nöjd*, *ganska nöjd*, *varken nöjd eller missnöjd*, *ganska missnöjd* samt *helt missnöjd*.

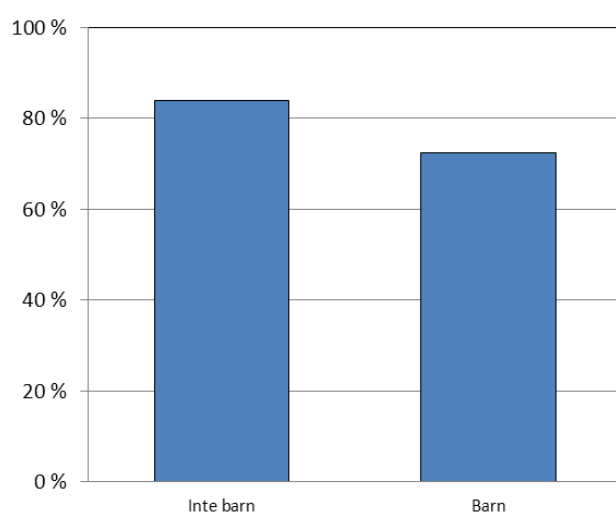
Det är svårt att se några skillnader mellan olika befolkningsgrupper i hur nöjd man är med sin fritid. Könen verkar snarare vara väldigt lika då det kommer till hur nöjd man är med sin fritid. Som kan ses följer de två könen uppfattningar åt väldigt nära. Om man till exempel slår ihop alternativen "mycket nöjd" och "ganska nöjd" för att se hur stor andel som var nöjda ser man att 80 procent av både kvinnorna och männen är nöjda med sin fritid.

Figur 24. Hur nöjd man är med den egna fritiden (andel svarande i procent).

Den enda signifikanta skillnaden som kan ses mellan olika befolkningsgrupper då det kommer till hur nöjd man är med den egna fritiden är en negativ effekt av att bo i ett hushåll med barn. Personer som har minst ett barn under 18 år i sitt hushåll är överlag mindre nöjd med sin fritid än övriga personer. 72 procent av personerna som bor i hushåll med barn är nöjda med sin fritid medan 84 procent av personerna som bor i hushåll utan barn är nöjda med sin fritid. Även om det finns en skillnad mellan dessa två grupper så är alltså båda ändå relativt nöjda.

Figur 25. Andel nöjda med den egna fritiden (andel svarande i procent).

Modersmål och födelseland

Eftersom vi var särskilt intresserade av att se hur situationen ser ut för inflyttade ålänningar från andra platser än Norden, samt personer med ett icke-nordiskt språk som modersmål, följer här ett kort stycke om dessa personers uppfattning av fritiden, trots att svarsantalen från dessa grupper var små. På grund av det låga svarantalet råder stor osäkerhet kring representativiteten i dessa resultat, men de kan ändå fungera som en indikator för hur situationen ser ut.

Då man jämför hur personer födda utanför Norden eller med icke-nordiska språk som modersmål med övriga personer ser åsikterna om den egna fritiden stort sett likadant ut. Svaren är i genomsnitt något mer negativa, men skillnaderna är för små och svarsmaterialet för litet för att dra några egentliga slutsatser om skillnader.

7.2 Hur mycket pengar spenderas på fritidsaktiviteter?

Förutom att bedöma hur nöjd man är med den egna fritiden ombads de svarande även att uppskatta hur många euro de spenderar på sina egna fritidsaktiviteter varje månad. De ombads att då de gjorde sin uppskattning inte inkludera sådana kostnader som är relaterade till exempelvis båt och stuga. Den genomsnittliga mängden euro man spenderar visade sig vara 115 euro. Som kan ses i tabellen

nedan spenderar männen betydligt mer än kvinnorna. Några signifikanta skillnader kan däremot inte ses mellan de olika åldersgrupperna.

Tabell 5. Hur mycket man spenderar på de egna fritidsaktiviteterna per månad.

Kön, ålder	Euro/månad
Kvinnor	94
Män	134
Totalt	115
16-24	104
25-44	110
45-64	122
65+	120
Totalt	115

Källa: ÅSUB

Skillnader mellan personer med låga och personer med höga fritidsaktivitetsutgifter

Vissa skillnader kan även ses mellan personer som spenderar över snittet på de egna fritidsaktiviteterna och personer som spenderar under snittet. För de personer som spenderar mer än den genomsnittliga summan 115 euro per månad var snittet 275 euro per månad. För de personer som spenderar mindre än 115 euro per månad var istället snittet 49 euro per månad.

Häst-, motor- och jakt/skytteintresse verkar gå hand i hand med högre utgifter för de egna fritidsaktiviteterna. Personer som spenderar över genomsnittet har i högre utsträckning än andra ägnat sig åt ridning/ hästsport, skytte, jakt, meckning/modellbygga, samt varit ut med båt, bil, motorcykel eller husbil. Dessa personer har även oftare än andra besökt skyttehallar, ridanläggningar och motorsportsbana. Slutligen har de även i större utsträckning än andra besökt ridsportsevenemang.

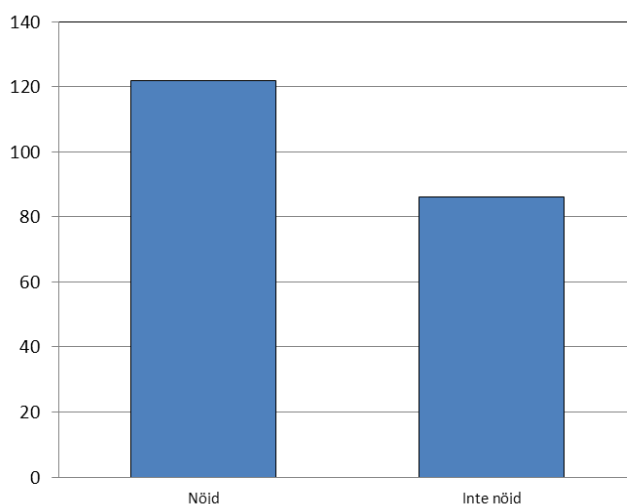
Förutom ridsportsevenemang har även en större andel av personerna som spenderar mer än genomsnittet besökt Åland Uniteds matcher och Åland Marathon och Halvmarathon.

Personer som spenderar mer än genomsnittet på de egna fritidsaktiviteterna har även i något högre utsträckning än övriga ägnat sig åt skogsarbete som fritidssyssla, besökt fritidsgårdar och samlingslokaler, samt träffat kompisar ute på till exempel stan. Personer som spenderar mindre än genomsnittet har istället oftare än övriga ägnat sig åt bär-/svampplockning samt bakning som fritidssyssla. Flera av dessa aktiviteters popularitet är tydligt uppdelad mellan könen, varför man kan misstänka att dessa skillnader åtminstone till viss del kan höra ihop med kön snarare än hur många euro man spenderar på fritidsaktiviteter.

Vissa skillnader finns även i utövandet av fritidsaktiviteter utanför Åland om man jämför de som spenderar över genomsnittet med de som spenderar under. En större andel av de förstnämnda har åkt slalom eller skidat, tränat/tävlat i någon idrott⁹ samt besökt idrottstävling/ -evenemang.

Man kan även se ett samband mellan hur mycket man spenderar och hur nöjd man är, vilket framgår av figur 26. De som ansåg sig vara nöjda med sin fritid spenderar i genomsnitt 122 euro. De som ansåg sig vara missnöjda alternativt varken nöjda eller missnöjda med den egna fritiden spenderade i genomsnitt endast 86 euro. Det finns många tänkbara förklaringar till detta samband. Är fritidsaktiviteter som ger mer nöje generellt sätt dyrare än andra eller hör möjligtvis hög spending på den egna fritiden ihop med en hög inkomst, vilket i sin tur påverkar hur nöjd man är med sin fritid?

Figur 26. Utgifter på de egna fritidsaktiviteterna (antal euro per månad).

7.3 Vad begränsar utövandet av fritidsaktiviteter

Det finns många potentiella faktorer som begränsar människors utövande av fritidsaktiviteter. Som kan ses i tabell 6 är tidsbrist den vanligaste begränsande faktorn, hela 47 procent av de svarande upplever detta som en begränsning. Även pengabrist (24 procent) och hälsan (13 procent) hör till de vanligaste begränsningarna.

Det finns även många personer som inte känner sig begränsade i sin fritidsutövning över huvudtaget: 26 procent av de svarande uppgav att inget begränsar deras utövande av fritidsaktiviteter.

⁹ Annan idrott än golf och slalom/skidning. Dessa två var separata alternativ i enkäten.

Vilka av de olika faktorerna som dominerar skiljer sig dock åt mellan de olika befolkningsgrupperna. Till exempel fysisk tillgänglighet upplevs som en begränsning av en relativt liten andel av samtliga svaranden, men är betydligt vanligare bland de äldre och bland skärgårdsbefolkningen

Bristande kunskaper i svenska är av naturliga skäl endast förekommande i grupper med ett annat modersmål. Av de svarande som inte hade svenska som modersmål uppgav 13 procent att deras bristande svenskakunskaper innebar en begränsande faktor för deras utövande av fritidsaktiviteter.

Det finns alltså stora skillnader mellan vilka faktorer som utgör de vanligaste begränsningarna beroende på vilken befolkningsgrupp man tittar på. Särskilt tydligt verkar sambandet mellan ålder och begränsande faktorer vara. De statistiskt signifikanta skillnaderna mellan olika befolkningsgrupperna redovisas nedan.

Tabell 6. Faktorer som begränsar fritidsutövandet, uppdelat på kön, ålder, region (andel svarande i procent).

Kön, ålder, region	Ingenting	Tidsbrist	Utbud	Pengar	Umgänge	Hälsa	Fysisk tillgäng.	Info. om aktiviteter	Egna svenska-kunskaperna	Annat
Kvinna	27 %	44 %	8 %	25 %	9 %	15 %	4 %	4 %	2 %	8 %
Man	25 %	49 %	7 %	22 %	10 %	11 %	5 %	2 %	0 %	5 %
Totalt	26 %	47 %	8 %	24 %	10 %	13 %	5 %	3 %	1 %	6 %
16-24 år	18 %	58 %	14 %	42 %	22 %	6 %	5 %	6 %	0 %	8 %
25-44 år	12 %	67 %	14 %	28 %	13 %	7 %	2 %	5 %	2 %	6 %
45-64 år	34 %	44 %	3 %	19 %	6 %	12 %	3 %	0 %	1 %	6 %
65+ år	40 %	11 %	3 %	13 %	4 %	30 %	11 %	2 %	1 %	6 %
Totalt	26 %	47 %	8 %	24 %	10 %	13 %	5 %	3 %	1 %	6 %
Mariehamn	27 %	46 %	11 %	23 %	12 %	11 %	4 %	1 %	1 %	5 %
Landsbygd	25 %	48 %	4 %	25 %	8 %	13 %	3 %	4 %	1 %	7 %
Skärgård	29 %	45 %	17 %	24 %	13 %	23 %	18 %	3 %	0 %	7 %
Totalt	26 %	47 %	8 %	24 %	10 %	13 %	5 %	3 %	1 %	6 %

Källa: ÅSUB

Ålder

Tydliga åldersmönster kan ses då de kommer till vilka som är de vanligaste begränsningarna av fritidsaktiviteter. Till att börja med verkar de äldre i högre utsträckning än de yngre uppleva att deras utövande av fritidsaktiviteter inte begränsas alls. Det finns även stora skillnader mellan vilka de vanligaste begränsningarna är bland de personer som känner sig begränsade i de olika åldersgrupperna.

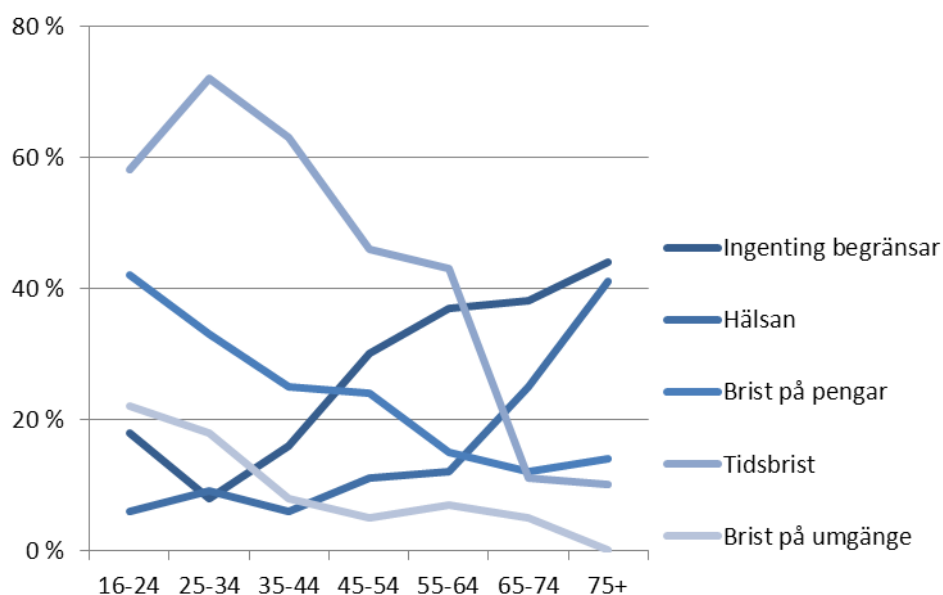
Vilka faktorer det är som begränsar fritiden ändrar även det med ålder. Brist på pengar är något som är stort bland de yngsta men som sedan verkar minska med åldern. Tidsbrist är vanligast bland 25–44 åringarna. Hälsan är istället en långt vanligare begränsning för de som fyllt 65 år än alla de övriga grupperna. Bristande fysisk tillgänglighet är även den en betydligt större begränsande faktor hos de som fyllt 65 år än de andra, även om det låga antalet som begränsas av detta gör det

svårt att uppmäta statistiskt signifikanta resultat.

Man kan även se att yngre i betydligt större utsträckning än äldre uppfattar att bristen på umgänge begränsar deras utövande av fritidsaktiviteter.

Figur 27 visar på de tydliga livscykliska mönster som finns bland de fem vanligaste begränsande faktorerna. Pensionens tydliga inverkan på tidsbristen kan ses genom det skarpa fallet mellan andelen av 55–64 åringarna och andelen av 65–74 åringarna som angett detta som en begränsande faktor. Medan brist på umgänge och pengar gradvis minskar, växer istället den begränsande ohälsan gradvis. Andelen som angett hälsan som begränsande växer allt snabbare i grupperna som är 55 år och äldre.

Figur 27. De fem vanligaste begränsande faktorerna (andel svarande i de olika åldersgrupperna).

Region

Landsbygden verkar vara den region där utbudet minst uppfattas som en begränsning. Som vi ska se i kapitel 8 verkar detta dock inte resultera i en högre grad av nöjdhet med den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter.

I övrigt så är de skillnader man kan se mellan regionerna att en större andel av personerna i skärgården jämfört med övriga regioner verkar uppfatta hälsan och bristande fysisk tillgänglighet som begränsningar. Här kan både en äldre befolkning och större svårigheter vid sämre hälsa eller funktionshinder påverka att skärgårdens siffror är högre än övriga regioners.

Socioekonomisk ställning

Pensionärerna utmärker sig bland de socioekonomiska grupperna då det kommer till vilka faktorer som begränsar deras utövande av fritidsaktiviteter. Pensionärerna uppfattar i högre andel än övriga att ingenting begränsar och i lägre grad än övriga att tidsbrist begränsar. Hälsa uppfattas dock som en begränsning av en större andel av pensionärerna jämfört med övriga socioekonomiska grupper.

Familj

Flera skillnader kan ses mellan personer som bor i hushåll med barn och personer som inte gör det. Personer som inte bor i hushåll med barn uppfattar oftare att hälsan och bristande fysisk tillgänglighet utgör begränsningar. Personer som bor i hushåll med barn uppfattar istället tidsbrist, brist på tid och pengar samt bristande information som begränsningar. Slutligen kan konstateras att personer som inte bor i hushåll med barn i större utsträckning inte uppfattar sig vara begränsade alls.

Ensamstående visar större andel brist på umgänge och hälsa som begränsningar. Personer som bor tillsammans med någon uppfattar istället tidsbrist som begränsning i större utsträckning.

7.4 Jämförelse och diskussion

Resultaten från frågorna kring den egna fritiden skiljer sig till viss del åt mellan de tre åländska undersökningarna. De skillnader som kunde ses mellan 2001 och 2008 års undersökningar har i flera fall i årets undersökning åter närmast sig resultaten från 2001. Då det kommer till de begränsande faktorerna verkar istället förändringen mellan 2001 och 2008 stort sett kvarstå.

Nedan följer en genomgång av hur de olika aspekterna av den egna fritiden har förändrats mellan de tre undersökningarna.

Nöjdhet med den egna fritiden

Mellan 2001 och 2008 års undersökning skedde en förändring till något negativare inställning till den egna fritiden. Överlag verkar de förändringar som kunde ses mellan 2001 och 2008 års undersökningar nu gått tillbaka. Svaren på hur nöjda personerna är med sin fritid liknar i stor utsträckning resultaten från 2001.

Gruppen som anser sig vara ganska nöjd med sin fritid är alltså störst, men de angränsande alternativen "mycket nöjd" och "varken nöjd eller missnöjd" verkar variera. Mellan 2001 och 2008 skedde en förskjutning från alternativet "mycket nöjd" till "varken vara nöjd eller missnöjd", nu verkar pendeln slagit tillbaka och i år har tyngden återigen flyttats till de som är mycket nöjda med sin fritid.

Andelen som anser sig vara ganska missnöjda eller mycket missnöjda med sin egen fritid är så gott som konstant under de tre undersökningarna. Fem procent valde ett av dessa alternativ i årets och 2008 års undersökning, medan tre procent valde det 2001.

Spendering på fritidsaktiviteter

Antalet euro som de svarande i genomsnitt spenderade på de egna fritidsaktiviteterna ökade markant mellan 2001 och 2008 års undersökningar, även om ökningen högst troligen förstärktes av att det i 2001 års undersökning även ingick 13 till 15 åringar bland de svarande. Någon fortsatt ökning verkar dock inte ha skett, och antalet euro som de svarande uppgett är i årets undersökning i själva verket lägre än det var år 2008.

Om man delar in de svarande i kön och ålder kan man se att kvinnorna och 16–24 åringarna uppgett att de spenderar ungefär lika mycket i denna undersökning som i undersökningen 2008. Männen och personerna som är äldre än 24 år står istället för den totala sänkningen av det genomsnittliga antalet euro som uppgetts. Uppgifterna från 2001 är inte fullt jämförbara eftersom även 13- till 15-åringar ingick i denna undersökning och frågan dessutom ställdes på ett något annorlunda sätt.

Hur mycket man spenderar på de egna fritidsaktiviteterna, år 2013, 2008, 2001 (antal euro per månad, 2013 års priser).

	2013	2008	2001*
Total	115	125	80
Kvinna	94	95	57
Man	134	151	97
16-24	104	102	53
25-64	110	130	93
65+	120	129	46

Källa: ÅSUB

*2001 års siffror inkluderar även 13-15 åringar

Begränsningar

Alternativen "bristande fysisk tillgänglighet", "bristande information om aktiviteter" samt "mina bristande svenskakunskaper" var nya för årets undersökning. Förändringar över tid i dessa kommer därför inte kunna ses förrän i nästa kultur- och fritidsvaneundersökning. Däremot kan studeras hur de andra begränsningarna förändrats över tid.

Resultaten i årets undersökning är i stort sett oförändrat jämförda med 2008 års undersökning. Mellan 2001 och 2008 kunde en förändring ses, vilken nu verkar stabiliserats eftersom ingen skillnad kan ses mellan 2008 och 2013. De största förändringarna mellan 2001 och 2008 var att andelen som inte uppfattar att något begränsar deras utövande av fritidsaktiviteter hade ökat, men att även andelen som uppfattade brist på pengar som begränsande hade ökat. Dessa andelar är som nämnt så gott som oförändrade i årets undersökning jämfört med 2008.

En förändring som däremot tycks ha en tydlig trend över alla tre undersökningar är männens brist på umgänge. Andelen som uppfattade detta som en begränsning ökade för båda könen mellan 2001 och 2008 och fortsatte även att öka mellan 2008 och 2013 för männen. I 2001 års undersökning uppfattade endast två procent av männen detta som en begränsning, 2008 var motsvarande siffra sex procent, och i årets undersökning uppfattar hela tio procent brist på umgänge som en begränsande faktor på deras utövande av fritidsaktiviteter.

8. Ålänningarnas inställning till fritidsaktivitetsutbudet

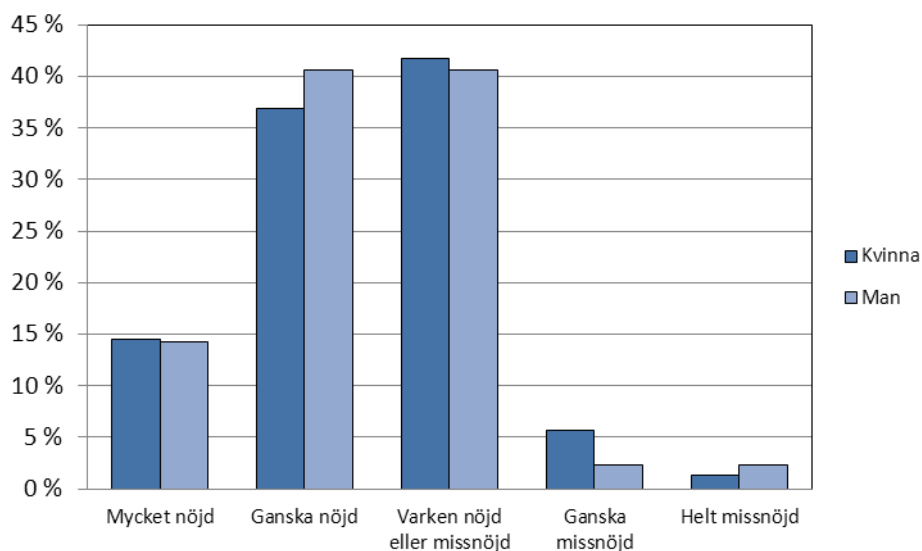
Förutom att bedöma sin personliga fritid fick de svarande även komma med synpunkter på hur utbudet av fritidsaktiviteter ser ut. De fick dels bedöma hur nöjda de är med sin kommuns utbud av fritidsaktiviteter, dels ge förslag på förbättringar och vad för slags aktiviteter det borde satsas mer resurser på.

De svarande fick även möjligheten att kommentera fritidsutbudet i öppna frågor, citat från dessa svar kommer att finnas insprängda i detta kapitel för att ytterligare ge en känsla för de åsikter som fanns bland de svarande.

8.1 Hur nöjd man är med fritidsutbudet i den egna kommunen

Ålänningarna verkar vara relativt nöjda med utbudet av fritidsaktiviteter, även om svaren på frågan "Hur nöjd är du med utbudet av fritidsaktiviteter i din kommun?" var något negativare än omdömet av den egna fritiden. Någon signifikant skillnad mellan könen kan, i likhet med den förra frågeställningen, inte heller ses i omdömet av utbudet.

Figur 28. Hur nöjd man är med den egna kommunens utbud på fritidsaktiviteter (andel svarande i procent).

Familj

Om man slår ihop "mycket nöjd" och "ganska nöjd" för att se andelen som är nöjda så kan man se en skillnad mellan ensamboende och personer som bor tillsammans med en eller flera andra personer. Av de som bor ensamma uppgav 49 procent att

de var nöjda med sin kommuns utbud av fritidsaktiviteter. Motsvarande siffra för de som inte bor ensamma var 54 procent.

Region

Eftersom det låga antalet svarande i skärgården gör det svårare att uppmäta statistiskt signifikanta resultat för denna region jämfört med övriga så är det endast skillnader mellan Mariehamn och fasta Ålands landsbygd som är signifikanta. Eftersom frågan gäller kommunernas utbud kommer dock alla regioners resultat att presenteras lite mer ingående här, även om försiktighet bör iakttas då man ser på skärgårdens resultat.

Som kan ses i tabell 7 utmärker sig Mariehamn positivt bland regionerna. Personer som bor i Mariehamn har både i betydligt högre grad svarat att de är nöjda och i betydligt lägre grad svarat att de är missnöjda. Personer på landsbygden tenderar att vara ganska neutrala i sitt omdöme av den egna kommunens utbud på fritidsaktiviteter, nästan hälften (47 procent) svarade att de varken var nöjda eller missnöjda. Skärgårdsbefolkningen svarade istället i högre utsträckning antingen att de var nöjda (56 procent) eller att de var missnöjda (15 procent).

Att personer från Mariehamn är nöjdare med utbudet än personer från landsbygden kan tyckas förvånande med tanke på att en högre andel av Mariehamnarna än landsbygdsbefolkningen ansåg att utbudet utgjorde en begränsning för utövandet av fritidsaktiviteter. En möjlig förklaring till detta resultat kunde vara att personer på landsbygden oftare än personer i Mariehamn utövar sina fritidsaktiviteter i flera olika kommuner och därför inte uppfattar sig vara begränsade av den egna kommunen eventuellt dåliga utbud.

"Allt finns inte i vår kommun, vilket skulle vara 'önskedrömmar'. Inte försvarbart."

Tabell 7. Hur nöjd man är med den egna kommunens utbud på fritidsaktiviteter, uppdelat efter region (andel svarande i procent).

Omdöme	Mariehamn	Landsbygd	Skärgården	Totalt
Mycket nöjd	18 %	13 %	9 %	14 %
Ganska nöjd	46 %	32 %	47 %	39 %
Varken nöjd eller missnöjd	35 %	47 %	29 %	41 %
Ganska missnöjd	2 %	5 %	9 %	4 %
Helt missnöjd	0 %	3 %	6 %	2 %
Totalt	100 %	100 %	100 %	100 %

Källa: ÅSUB

Modersmål och födelseland

Som nämndes i avsnitt 7.1 kommer resultaten för de personer som har ett icke-nordiskt modersmål eller ett hemland utanför Norden att presenteras kortfattat, trots att det låga antalet svar innebär att det råder osäkerhet kring siffrornas tillförlitlighet.

En liknande tendens som i fallet med den egna fritiden kan ses vad gäller åsikterna om den egna kommunens utbud av fritidsaktiviteter. Svaren liknar övriga personers svar, men något negativare. Även i detta fall är skillnaderna så små att de med tanke på det låga svarsantalet inte utgör någon grund för att dra slutsatser kring skillnader mellan grupperna.

8.2 Vad bör man satsa mer på?

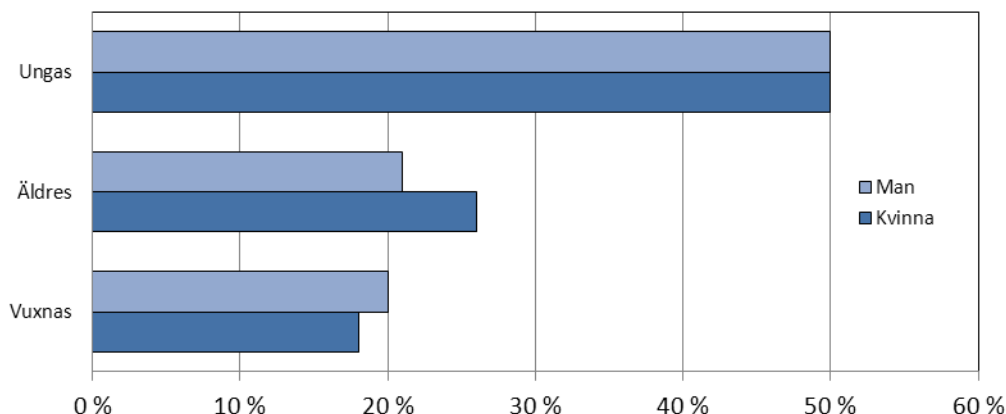
De svarande ombads kryssa i vad de ansåg att beslutsfattarna borde satsa mer resurser på då det gäller fritidsaktiviteter. Alternativen som fanns var *Ungas fritidsaktiviteter*, *Vuxnas fritidsaktiviteter* samt *Äldres fritidsaktiviteter*. Förutom dessa gavs möjligheten att ange något annat som beslutsfattarna borde satsa på då det gäller fritidsaktiviteter. Man kunde välja att kryssa i ett eller flera av alternativen. 73 procent av de svarande uppgav att det önskade sig mer satsningar på fritidsaktiviteter av något slag.

"Mera hjälp till barn och unga för sysselsättning på fritiden till en mycket billig penning, alla har inte råd!"

"Låt folk sköta sig själva."

Som kan ses i figur 29 nedan var det de ungas fritidsaktiviteter som störst andel av de svarande önskade sig, ungefär hälften av de svarande önskade sig sådana satsningar. Ungefär hälften så många, sammanlagt 24 procent, ville se ytterligare satsningar på de äldres fritidsaktiviteter, medan 19 procent ville se satsningar på vuxnas fritidsaktiviteter.

Figur 29. Önskemål om satsningar på olika målgruppers fritidsaktiviteter (andel av de svarande i procent).

"[Satsa på] uppsökande verksamhet i skolor speciellt för de som inte är idrottsintresserade!"

"Eftersom det är lätt hänt att man blir ganska ensam på äldre dar så borde man kanske satsa på en aktivitetstyp som innebär kontakt med andra människor, alltså andra äldre människor"

Ålder

Då man ser på hur de olika åldersgrupperna svarat på denna fråga framkommer några tydliga tendenser. För det första tycks rangordningen av de tre alternativen i stort sett vara densamma vilken åldersgrupp man än tittar på. Det är vanligast att önska sig satsningar på ungas fritidsaktiviteter och minst vanligt att önska sig satsningar på vuxnas fritidsaktiviteter. För det andra tycks önskemålen minska då åldern ökar. Den yngsta gruppen önskar sig mest satsningar och den äldsta minst satsningar. För det tredje tenderar tyngdpunkten att ligga på önskemål på satsningar på den "egna" åldersgruppens fritidsaktiviteter. Till exempel önskar sig personer som fyllt 65 år satsningar på äldres fritidsaktiviteter proportionellt sätt mer än andra.

Ett undantag till dessa tendenser kan dock ses i gruppen 25–44 åringar. Den allmänna trenden att önskemålen ökar vid lägre ålder stämmer inte i detta fall eftersom denna åldersgrupp önskat sig satsningar på de äldres fritidsaktiviteter i lägre utsträckning än alla de övriga åldersgrupperna. Detta innebär även att rangordningen att flest önskar sig satsningar för de unga och minst önskar sig satsningar för de vuxna inte gäller för åldersgruppen 25–44 åringar. Det vanligaste är visserligen att önska sig satsningar på de ungas fritidsaktiviteter, men det är de äldres fritidsaktiviteter som är minst vanligt att önska sig i denna grupp.

Familj

Personer som bor i hushåll med barn önskar i högre grad satsningar på ungas fritidsaktiviteter och i mindre grad satsningar på äldres fritidsaktiviteter. Personer

utan barn har också i högre utsträckning än andra inte önskat sig några ytterligare satsningar alls.

Ensamboende önskar i mindre utsträckningar satsningar på de ungas fritidsaktiviteter än personer som bor tillsammans med någon.

8.3 Jämförelse och diskussion

Likt vad som var fallet med utvecklingen av de begränsande faktorerna verkar åsikten om den egna kommunens utbud i stort sett vara oförändrat jämfört med den förra undersökningen. Den förändring mellan 2001 och 2008, där åsikten om utbudet rörde sig från alternativen "mycket nöjd" och "missnöjd" till de mer neutrala "nöjd" och "varken nöjd eller missnöjd", verkar alltså kvarstå.

Om man ser på de olika regionerna verkar förändringen i skärgården till skillnad från de övriga inte gå mot mitten. Svaren tycks istället bli mer polariserade i årets undersökning jämfört med tidigare år. Både andelen nöjda och andelen missnöjda ökar, medan andelen som uppger att de varken är nöjda eller missnöjda minskar från att ha varit 44 procent år 2001 och 54 procent år 2008 till att vara 29 procent i årets undersökning.

Förutom satsningar på fritidsaktiviteter för de olika åldersgrupperna kom flera önskemål på aktiviteter där människor i olika åldrar umgås tillsammans.

"Jag skulle önska att det fanns mer utbud av just aktiviteter/motion som föräldrar och barn kan göra tillsammans. Skulle vara jättekul att kunna umgås hela familjen, samtidigt som man rör på sig."

"Bra med aktiviteter där olika generationer kan syssla med lite på samma plats, t.ex. barn, föräldrar och mor-/farföräldrar."

9. Ålänningarnas tidsanvändning

De svarande ombads uppskatta hur mycket tid de lägger per vecka på de tre kategorierna *förvärvsarbete/studier*, *obetalt arbete* samt *övrig fri tid*. Obetalt arbete delades dessutom in i undergrupperna: *utför hemarbete* (inklusive omsorg av barn), *tar hand om anhöriga* (t.ex. äldre, sjuka) samt *utför frivilligarbete* (t.ex. föreningsverksamhet).

Försiktighet bör iaktas då man utläser resultaten. Uppskattningar av tiden kan vara svårt att göra i efterhand och flera svaranden har även påpekat svårigheterna med att besvara denna fråga. Med detta i beaktande presenteras nedan resultaten kring de svarandes tidsanvändning.

9.1 Förvärvsarbete och studier

I enkäten fick de svarande uppskatta hur många timmar per vecka som de i snitt förvärvsarbetar/studerar. Någon separation mellan de två aktiviteterna gjordes inte i enkäten, vilket innebär att antalet timmar som angavs innehåller endast förvärvsarbete för många, endast studier för andra men även blandningar av arbete och studier för en del av de svarande.

I genomsnitt har de svarande uppgett att de spenderar 26 timmar i veckan på att förvärvsarbeta/studera. Männen spenderar mer tid än kvinnorna på dessa aktiviteter: männens genomsnitt är 28 timmar medan kvinnornas är 24 timmar.

Arbetsgivare och arbetstagare har i genomsnitt angett 38 timmar, vilket även grovt motsvarar en normal veckoarbetstid för en heltidsanställning. Även studerande har dock angett strax över 30 timmar i veckan. Hemarbetande och pensionärer har av naturliga skäl uppgett betydligt lägre antal timmar än övriga.

9.2 Obetalt arbete

Det obetalda arbetet delades i enkäten upp i aktiviteterna *utför hemarbete*, *tar hand om anhöriga*, samt *utför frivilligarbete*. Hemarbetet utgör den största delen av det obetalda arbetet.

Utförande av hemarbete

Den överlägset största delen av det obetalda arbetet utgörs av hemarbete. I snitt har de svarande uppgett att de ägnar sig åt hemarbete 15 timmar i veckan. Här finns dock betydande skillnader mellan könen. Kvinnorna uppgav att de hemarbetade nästan dubbelt så många timmar som männen. Snittet för kvinnorna var cirka 20 timmar i veckan och för männen cirka 10 timmar i veckan.

Då man ser på de olika socioekonomiska grupperna verkar studenter ägna mindre tid än övriga på hemarbete: cirka sex timmar i veckan, vilket är ungefär hälften av antalet timmar som arbetstagare, arbetsgivare och pensionärer uppgav. De som uppgav hemarbetande som huvudsysselsättning uppgav dock att de spenderar ungefär 74 timmar i veckan på att hemarbeta, vilket är betydligt mer än samtliga övriga, även om man skulle addera de övriga gruppernas hemarbete med deras huvudsysselsättning (förvärvsarbete/studera). Antalet svarande i gruppen hemarbetande på denna specifika fråga var dock lågt.

Bland de olika åldersgrupperna kan man se att de yngsta, de mellan 16 och 24 år spenderar mindre tid än övriga på hemarbete, medan personer mellan 25 och 44 år spenderar betydligt fler timmar på hemarbete än alla de övriga grupperna.

Antalet timmar man lägger ner på hemarbete skiljer sig även åt beroende på familjesituation. Personer som bor i hushåll med barn spenderar betydligt mer tid på hemarbete. Även samboende spenderar betydligt mer tid än ensamboende på hemarbete.

Det finns anledning att tro att tiden som läggs på hemarbete har underskattats bland de svarande. Att uppskatta genomsnittlig tid man lagt på hemarbete är svårt, några exakta tider som ofta är fallet med förvärvsarbete finns inte. Det genomsnittliga antalet timmar som har uppgetts av de svarande i denna undersökning är väsentligt lägre än vad som uppmätts i större tidsanvändningsstudier som bygger på mer detaljerad dagboksanteckningar. Det finns emellertid ingen anledning att tro att underskattningen är systematiskt större i vissa befolkningsgrupper, till exempel har både kvinnorna och männen uppgett att de inte lägger någon tid alls på hemarbete i betydligt högre utsträckning än vad andra tidsanvändningsstudier pekar på.¹⁰ Detta bör därför främst ses som en varning för att lägga allt för stor vikt vid antalet timmar, snarare än för att de skillnader som kan ses mellan olika grupper skulle vara missvisande.

Övrigt obetalt arbete

Att ta hand om anhöriga är ingenting som någon av de olika grupperna lägger väldigt mycket tid på, i genomsnitt spenderar de svarande knappt en timme per vecka på detta. Kvinnorna spenderar dock nästan dubbelt så mycket tid som männen på att ta hand om anhöriga. De äldre åldersgrupperna (45 år och äldre) tenderar även att spendera mer tid på att ta hand om anhöriga än de yngre åldersgrupperna (16–44 år).

I medel lägger de svarande nästan en och en halv timme i veckan på utförande av frivilligarbete inom till exempel föreningsverksamhet. Några signifikanta skillnader mellan de olika befolkningsgrupperna kan inte ses då det kommer till tiden man lägger på frivilligarbete.

¹⁰ 9 % för kvinnorna och 17 % för männen i åldrarna 20-64, detta jämfört med 2 %, respektive 7 % i SCB (2012).

9.3 Övrig fri tid

De svarande ombads även uppskatta hur många timmar i veckan de utövar fritidsaktiviteter (där även aktiviteter som tv-tittande och socialt umgänge räknades som fritidsaktiviteter). I medeltal utövade de svarande någon form av fritidsaktiviteter 22 timmar i veckan.

Studerande är den socioekonomiska grupp som tycks spendera mest tid på fritidsaktiviteter.

Personer som bor i hushåll med barn spenderar mindre tid än övriga personer på fritidsaktiviteter. I avsnitt 7.3 diskuterades begränsande faktorer på utövandet av fritidsaktiviteter. Även då ser man skillnader mellan personer som bor i hushåll med barn och personer som inte gör det. Bland annat den högre grad av tidsbrist som denna grupp upplever kan förklara skillnaden i hur mycket tid man lägger ner på fritidsaktiviteter.

Medier och spel

I tidsanvändningsdelen av enkäten ombads de svarande även att uppskatta hur många timmar per dag som de ägnade åt *sociala medier* (t.ex. facebook, twitter, instagram, chat, blogg etc), *tv-/filmtittande* samt *dator-/tv-spelande*.

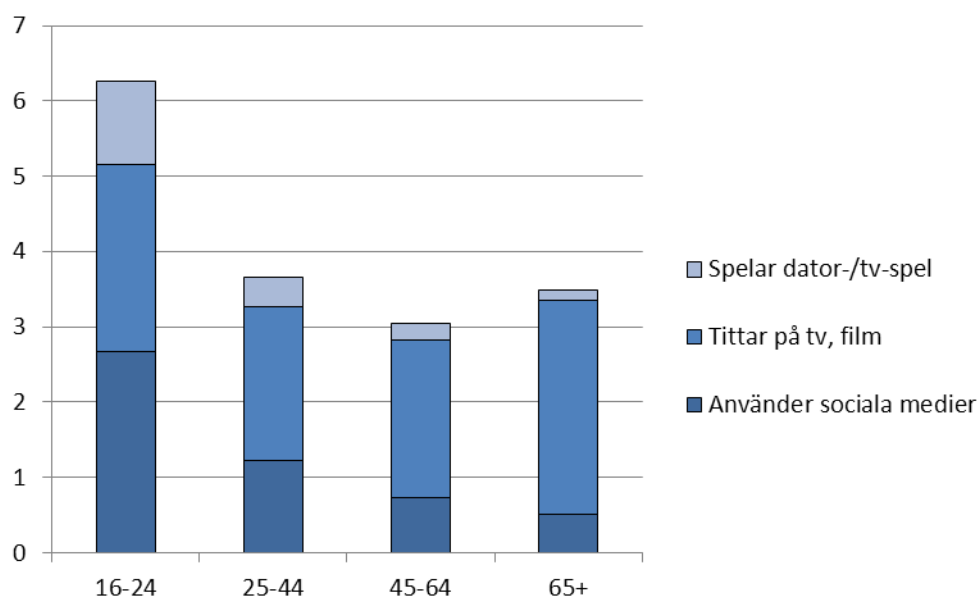
Både kvinnorna och männen uppger i genomsnitt att de spenderar knappt fyra timmar om dagen till dessa aktiviteter. Fördelningen av de tre aktiviteterna ser dock något olika ut, vilket framgår av figur 30.

Den genomsnittliga tiden man tittar på tv eller film är relativt lika mellan könen, men resterande tid av de knappt fyra timmarna använder kvinnorna i högre utsträckning än männen till sociala medier, medan männen i högre utsträckning än kvinnorna spelar dator- eller tv-spel.

Även mellan de olika åldersgrupperna kan skillnader ses. Tv-tittandet fördelar sig relativt jämt mellan åldersgrupperna, precis som det gjorde mellan könen, även om de yngsta och de äldsta tenderar att lägga något mer tid på tv-tittande än övriga åldersgrupper.

Då det kommer till att använda sociala medier och att spela dator- eller tv-spel syns dock ett tydligt mönster där tiden som läggs på båda dessa aktiviteter minskar ju äldre åldersgrupp man ser på. Anmärkningsvärt är även att personerna i den yngsta gruppen i genomsnitt uppgett att de spenderar över sex timmar per dag på dessa tre aktiviteter sammanlagt medan övriga åldersgrupper alla i genomsnitt uppgett under fyra timmar per dag.

Figur 30. Tid man använder sociala medier, tittar på tv, film samt spelar dator-/tv-spel, uppdelat på ålder (timmar per dag).

Både skillnaderna mellan könen och skillnaderna mellan åldersgrupperna som uppmärksammas i detta avsnitt reflekteras även i skillnaderna i antalet gånger man utövar dessa aktiviteter, som presenterades i kapitel 4. Liknande skillnader uppmärksammas även i Statistikcentralen (2011).

9.4 Jämförelser och diskussion

Jämställdhet och totalt arbete

I *Skillnader i kvinnors och mäns ekonomiska situation* (ÅSUB, 2012) undersöks skillnader mellan kvinnor och män på Åland utifrån flera olika perspektiv. Där konstateras bland annat att arbetsmarknaden är central för kvinnors och mäns ekonomiska situation. En persons förvärvsinkomst avgör inte bara den nuvarande inkomsten, utan ligger även till grund för framtida sjukersättningar och pensioner.

Samtidigt som förvärvsarbetet är centralt för en persons ekonomi är en stor del av det totala arbetet som utförs obetalt. Detta även om det obetalda arbetet, likt det betalda förvärvsarbetet, är av avgörande betydelse för familjers och samhällets välfärd. Hur uppdelningen av den totala arbetsbördan ser ut blir då avgörande: en ojämn fördelning mellan könen av det betalda och obetalda arbetet indikerar att kvinnor och män inte har samma förutsättningar till ekonomisk självständighet. (SCB, 2012)

Bland den åländska jämställdhetspolitikens delmål återfinns bland annat *samma möjlighet för kvinnor och män till utbildning och avlönat arbete som ger ekonomisk självständighet samt jämn fördelning av det oavlönade hem- och omsorgsarbetet samt lika*

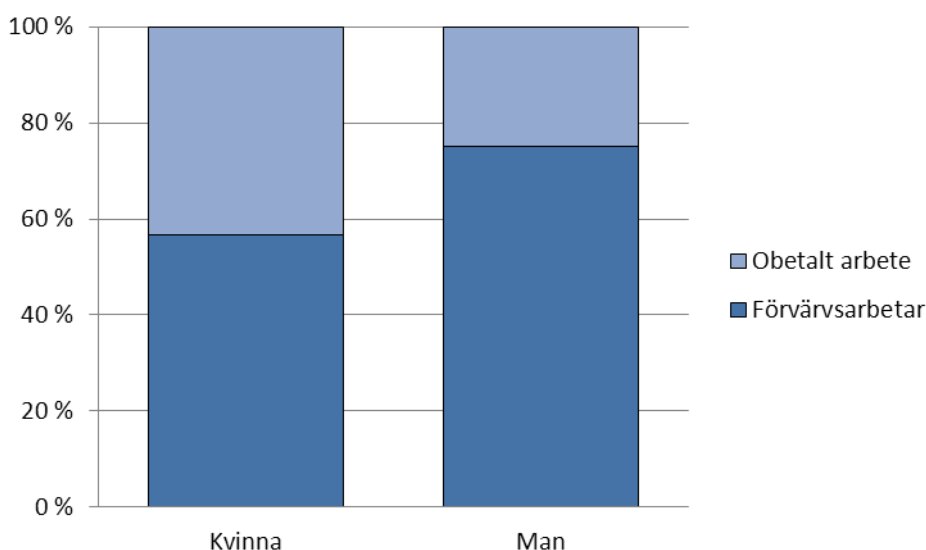
villkor för att ge och erhålla omsorg. Med dessa delmål i åtanke är skillnader i arbetstid mellan könen intressanta att undersöka även om, som påpekades i början av detta kapitel, de exakta timantalen i denna rapport bör tolkas med viss försiktighet.

Eftersom de svarande i enkäten inte separerade förvärvsarbete och studier måste ett par antaganden göras i analysen av relationen mellan förvärvsarbete och obetalt arbete. De som uppgav att deras huvudsysselsättning var att studera har inte tagits med i denna analys. Eftersom väldigt få tonåringar har både ett arbete och ett eget hem att ta hand om och personer som fyllt 65 år istället sällan arbetar i någon högre grad kommer vi då vi behandlar fördelningen av den totala arbetsbördan att fokusera på gruppen 20–64 åringar, i likhet med SCB (2012).

I medeltal uppgav de svarande som är mellan 20 och 64 år att de förvärvsarbetar 33 timmar i veckan. Männen förvärvsarbetar klart mer än kvinnorna: männens medeltal är 35 timmar, medan kvinnornas är 30 timmar.

Den totala arbetstiden av betalt och obetalt arbete är i snitt 50 timmar i veckan. Kvinnorna arbetar i medeltal 53 timmar i veckan och männen 47 timmar. Även om kvinnorna tenderar att arbeta mer än männen så kan emellertid inte någon statistiskt signifikant skillnad mellan könen påvisas. Figur 31 visar dock att fördelningen mellan betalt och obetalt arbete ser väldigt olika ut mellan könen. Det kan konstateras att männen får betalt för sitt arbete i betydligt större utsträckning än kvinnorna, ett mönster som är väl känt internationellt (*How Europeans spend their time*, Europeiska kommissionen 2004).

Figur 31. Fördelning mellan förvärvsarbete och obetalt arbete, uppdelat på kön (svarande mellan 20 och 64 år).

Några jämförelser med tidigare undersökningar kan inte göras i någon större utsträckning eftersom frågorna kring tidsanvändningen ställdes på ett väsentligt annorlunda sätt i tidigare undersökningar. Vad som kan konstateras är att det i likhet med tidigare undersökningar är männen som förvärvsarbetar mer än kvinnorna och kvinnorna som lägger mer tid på obetalt arbete. Några slutsatser kan dock inte dras kring hur storleken på dessa skillnader förändrats över tid.

Referenser

Europeiska kommissionen, 2004, *How Europeans spend their time – Everyday life of women and men*.

Statistiska centralbyrån, 2003, *Levnadsförhållanden rapport 99, Tid för vardagsliv. Kvinnors och mäns tidsanvändning 1990/91 och 2000/01*.

Statistiska centralbyrån, 2012, *Levnadsförhållanden rapport 123, Nu för tiden. En undersökning om svenska folkets tidsanvändning år 2010/11*.

Statistikcentralen, 2011, *Ajankäyttötutkimus 2009, kulttuuri- ja liikuntaharrastukset 1981–2009*.

Statistikcentralen, 2013, http://www.stat.fi/til/akay/tau_sv.html, hämtad 23.6.2014.

ÅSUB, 2012, *Skillnader i kvinnors och mäns ekonomiska situation*.

ÅSUB Rapport 2009:1, *Ålänningars kultur- och fritidsvanor*.

ÅSUB Rapport 2001:5, *Ålänningars kultur- och fritidsvanor*.

ÅSUB Rapport 2012:4, *Frivilligarbetet inom det åländska föreningslivet - samhällsekonomiska och kvalitativa effekter*.

Bilagor

Undersökning om ålänningarnas kultur- och fritidsvanor

Vänligen fyll i blanketten tydligt (svaren läses maskinellt)! Tack!

Grunduppgifter

1. Ditt födelseår?

2. Kön? ☐ Kvinna ☐ Man

3. Var bor du? ☐ Mariehamn ☐ Fasta Ålands landsbygd ☐ Skärgården

4. Vilket är ditt modersmål? ☐ Svenska ☐ Annat nordiskt språk ☐ Icke nordiskt språk

5. Vilket är ditt födelseland? ☐ Åland ☐ Övriga Finland ☐ Sverige ☐ Övriga Norden ☐ Övriga världen

6. Din huvudsakliga sysselsättning?

- ☐ Studerande
☐ Tjänsteman/arbetstagare
☐ Arbetsgivare/företagare/lantbrukare
☐ Pensionär
☐ Föräldra-/vårdledig/övrigt hemarbete
☐ Annat

7. Din högsta utbildning?

- ☐ Grundskola/folkskola/mellanskola ☐ Yrkeskola/institut/gymnasium ☐ Universitet/högskola

8. Antal personer i ditt hushåll (inkl. dig själv)? av vilka är barn under 18 år

Din tidsanvändning

9. Uppskatta hur många timmar per vecka (inkl. restid till/från aktivitet) som du i snitt:

Fyll i "0" om du inte alls utövar någon aktivitet!

förvärvsarbetar/studerar

Obetalt arbete

utför hemarbete (inkl. omsorg om barn)

tar hand om anhöriga (t.ex äldre, sjuka)

utför frivilligarbete (t.ex föreningsverksamhet)

Övrig fri tid

utövar fritidsaktiviteter
(inkl. TV-tittande, socialt umgänge)

10. Uppskatta hur många timmar per dag som du i snitt:

Fyll i "0" om du inte alls utövar någon aktivitet!

använder sociala medier (facebook, twitter, instagram, chat, blogg etc)

tittar på TV, film

spelar dator-/TV-spel

1849250874

7784250878

Utövande av fritidsaktiviteter

11. Hur ofta har du utövat följande fritidsaktiviteter under 2013 eller om det är frågan om säsonsaktiviteter under den senaste säsongen? Kryssa för det svarsalternativ som bäst passar in på dig!

Fyll i ett kryss per rad! Lämna inte tomt, tack!

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gångar/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gångar/år	Aldrig
Idrotts-/motionsutövning						
Promenerat/stavgått	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Joggat/sprungit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Cyklat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat fotboll	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat innebandy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat tennis, bordtennis, badminton	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat annan bollsport	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bowlat, boule	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat golf	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat kampsporter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat gymnastik	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grupptränat tex aerobics, boxercise, spinning, pilates, zumba	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Simmat, vattengymnastiserat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Styrketränat tex på gym	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Friidrottat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Båtsport tex seglat, rott, vindsurfat, paddlat kanot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ridit, utövat hästsport	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat skytte	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat motorsport	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat ishockey	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Åkt skridskor, långfärdsskridskor	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Åkt längdskidor, utförsåkning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varit åskådare vid idrottsaktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vilken/Vilka?

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gångar/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gångar/år	Aldrig
Friluftaktiviteter						
Fiskat, sportfiskat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jagat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skogsarbete som fritidssyssla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vandrat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Plockat bär, svamp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hantverk, teknik						
Handarbetat, vävt, slöjdat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat konstnärligt hantverk tex målat, tecknat, skulpterat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Meckat, modellbyggt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Musik, dans, teater						
Spelat instrument	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sjungit i kör, tagit sånglektioner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lyssnat aktivt på musik	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gått på konsert	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Dansat som motions-/konstform	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utövat amatörteater	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gått på teater	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hem- och familjeliv						
Sällskapsdjur: skött, tränat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bakat som fritidssyssla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trädgårdsskötsel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varit på stugan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varit ut med båt, bil, motorcykel, husbil	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gjort utflykter	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gångar/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gångar/år	Aldrig
Sociala aktiviteter						
Umgått med släkt/vänner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Besökt fritids-, ungdomsgård	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tjej-/killgruppsverksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Besökt café	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Träffat kompisar ute tex på stan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sällskapsliv/dans på disco/ krog/lokal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Använt sociala medier tex facebook, twitter, chat, blogg	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Användning av medier, spel						
Använt dator, surfplatta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Använt mobil-/smarttelefon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat dator-/TV-spel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sett på TV, film	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lyssnat på radio	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat på tex tips, trav, bingo, nätspel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spelat sällskapsspel tex bridge, schack, familjespel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Studier och liknande						
Läst e-böcker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lyssnat på audioböcker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Läst böcker, tidskrifter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skrivit, diktat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deltagit i kursverksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gått på föreläsning (på fritiden)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samlat på tex frimärken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Filmat, fotograferat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Släktforskat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Besök, övriga aktiviteter						
Besökt marknad, auktion, loppis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Besökt utställning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mental träning/yoga	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Deltagit i religiös aktivitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐

1769250875

8815250874

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gångar/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gångar/år	Aldrig
Deltagit i föreningsverksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varit funktionär vid fritids- aktiviteter (tex för barn och unga)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Jag har utövat annan fritidsaktivitet. Vilken?

Hur ofta har du utövat den
aktiviteten?

Anläggningar på Åland

12. Hur ofta har du besökt följande lokaler/ anläggningar (själv utövat/varit åskådare) under 2013 eller säsongen?
Fyll i ett kryss per rad! Lämna inte tomt, tack!

	Dagligen/ nästan dagligen	Flera gångar/ vecka	En gång/ vecka	Någon gång/ månad	Någon/ några gångar/år	Aldrig
Bibliotek	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bio Savoy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Alandica	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samlingslokal tex ungdomslokal	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mariebad	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Idrottsgården	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Baltichallen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bollhalla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Islandia	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Eckeröhallen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Curlinghallen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ålands Idrottscenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skyttehall/-bana	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gym	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Golfbana	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Travbanan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annan ridanläggning	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Motorsportsbana	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Motions-, skidspår	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Germunde Alpin	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utomhusplan, -bana	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Annan anläggning, vilken?

Hur ofta?

Föreningsverksamhet

13. Är du medlem i någon/några föreningar? ☐ Ja ☐ Nej

Om "Ja", i hur många föreningar?

14. Om du har deltagit i föreningsverksamhet under året, i vilken/vilka föreningar?

Flera kryss möjliga!

☐ Kulturförening	☐ Bransch-/yrkes-/fack-/studieförening
☐ Idrottsförening	☐ Annan förening, vilken? _____
☐ Förening med social-/hälsoverksamhet	
☐ Förening med ungdoms-/barnverksamhet	
☐ Natur-/miljöförening	
☐ Förening med räddningsverksamhet	
☐ Religiös förening	
☐ Politisk förening	

15. Har du jobbat frivilligt inom föreningslivet 2013? ☐ Ja ☐ Nej

Om "Ja", antal timmar frivilligarbete 2013?

Evenemang och aktivitetsutbud på Åland 2013

16. Har du under 2013 besökt något/några av följande evenemang/museer på Åland?

Flera kryss möjliga!

Musikevenemang

- ☐ Ålands Orgelfestival
- ☐ Visor så in i Norden
- ☐ Alandia Jazz Festival
- ☐ Rock Off Festival
- ☐ Island in the Sun
- ☐ Konsertserie Katrína
- ☐ Annat, vilket? _____

Museum

- ☐ Ålands museum
- ☐ Ålands sjöfartsmuseum
- ☐ Museifartyget Pommeren
- ☐ Eckerö Post- och Tullhus
- ☐ Ålands jakt- och fiskemuseum
- ☐ Annat, vilket? _____

Sportevenemang

- ☐ IFK Mariehamn fotbollsmatcher
- ☐ Åland United fotbollsmatcher
- ☐ Alandia Cup
- ☐ Trav
- ☐ Mariehamns spelen (tennis)
- ☐ Mariehamns Regattan
- ☐ Ridsport (nationella hopptävlingar)
- ☐ Sjöjungfruloppet
- ☐ Kanonloppet
- ☐ Åland Marathon & 1/2 Marathon
- ☐ Brändöluffen
- ☐ Ishockeyevenemang
- ☐ Motorsportsevenemang
- ☐ Idrottsgalan
- ☐ Annat, vilket? _____

Övriga evenemang

- ☐ Vera filmfestival
- ☐ Mariehamns Litteraturdagar
- ☐ Geta poesi och Visa
- ☐ Öppna Ateljéer/Konstrundan
- ☐ Postrodden
- ☐ Gustav Vasa-dagarna
- ☐ Ålands Sjödagar
- ☐ Vikingamarknad
- ☐ Röda Kors Marknad
- ☐ Kulturnatten
- ☐ Open by night
- ☐ Skördefesten på Åland
- ☐ Viking Line Dogshow
- ☐ Brändö litteraturfestival
- ☐ Ålandsmässan/Godby Mässan
- ☐ Annat, vilket? _____

Teaterföreställningar

- ☐ Åländsk teateruppsättning
- ☐ Utomåländskt teatergästspel
- ☐ Annan, vilken? _____

9725250875

7058250872

Utövande av fritidsaktiviteter utanför Åland

17. Kryssa för de fritidsaktiviteter som du under 2013 har utövat utanför Åland!

Flera kryss möjliga!

☐ Besökt släkt/vänner	☐ Solat och badat
☐ Gått på teater, konsert	☐ Besökt badhus
☐ Besökt museum, utställning, mäss	☐ Besökt hälsohem, friskvårdsanläggning, SPA
☐ Besökt bio	☐ Åkt slalom, skidor
☐ Besökt djurpark, nöjesfält	☐ Spelat golf
☐ Shoppat	☐ Tränat/tävlats i någon annan idrott
☐ Kursverksamhet (ej arbetsrelaterad)	☐ Besökt idrottstävling, -evenemang
☐ Vandringsresa	☐ Annan fritidsaktivitet, vilken? _____

Utvärdering

18. Hur nöjd är du med din fritid?

- ☐ Mycket nöjd
 ☐ Ganska nöjd
 ☐ Varken nöjd eller missnöjd
 ☐ Ganska missnöjd
 ☐ Helt missnöjd

19. Vilka faktorer begränsar ditt utövande av fritidsaktiviteter?

Flera kryss möjliga!

- ☐ Ingenting begränsar mitt utövande av fritidsaktiviteter
☐ Tidsbrist
☐ Bristande utbud
☐ Brist på pengar
☐ Brist på umgänge
☐ Hälstan
☐ Bristande fysisk tillgänglighet
☐ Bristande information om aktiviteter
☐ Mina bristande svenska kunskaper
☐ Annan, vilken? _____

20. Hur mycket pengar lägger du uppskattningsvis ned på dina egna fritidsaktiviteter i snitt per månad?

(exkl. kostnader tex för båt, stuga)

| | | | | euro/månad

21. Vilken fritidsaktivitet skulle du vilja ägna dig åt, men som inte erbjuds på Åland?

22a. Vad tycker du att beslutsfattarna borde satsa mer resurser på, då det gäller våra fritidsaktiviteter?

- ☐ Ungas fritidsaktiviteter
☐ Vuxnas fritidsaktiviteter
☐ Äldres fritidsaktiviteter
☐ Annat, vad? _____

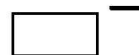
22b. Ge gärna förslag (på sista sidan) inom vilka områden och på vilket sätt resurserna kunde användas!

23a. Hur nöjd är du med utbudet av fritidsaktiviteter i din kommun?

- ☐ Mycket nöjd
 ☐ Ganska nöjd
 ☐ Varken nöjd eller missnöjd
 ☐ Ganska missnöjd
 ☐ Helt missnöjd

23b. Om du är missnöjd med utbudet av fritidsaktiviteter, berätta gärna (på sista sidan) varför du är det!

7074250870

Utrymme för svar på frågorna 22b och 23b eller egna kommentarer!

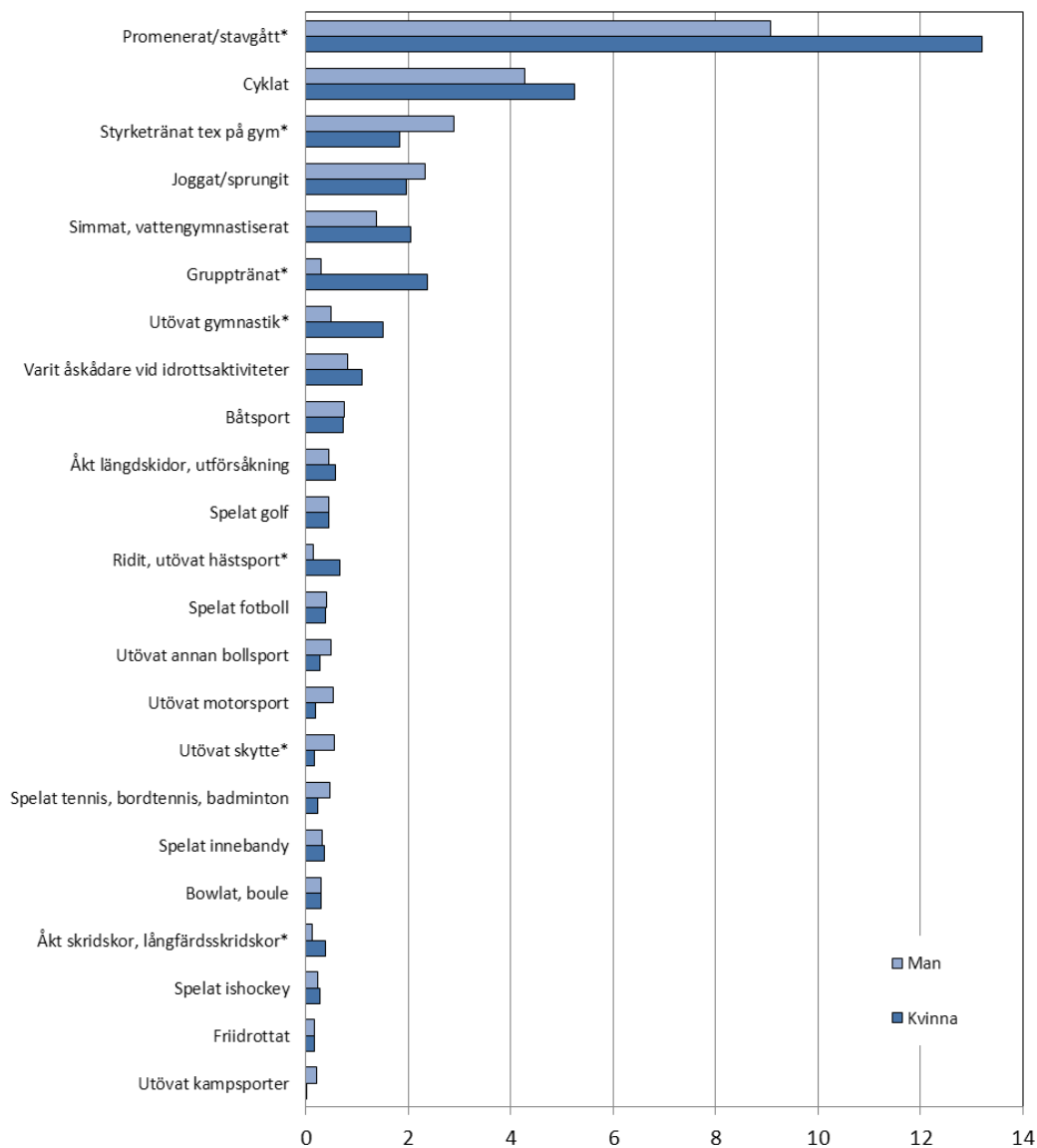
22b. Ge gärna förslag inom vilka områden och på vilket sätt resurserna kunde användas!

23b. Om du är missnöjd med utbudet av fritidsaktiviteter, berätta gärna varför du är det!

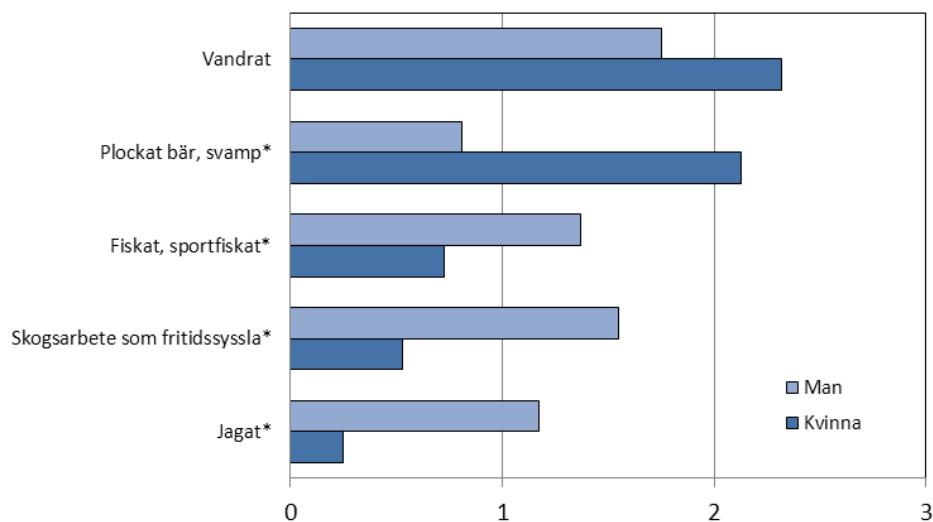
Övriga kommentarer?

Stort tack för din medverkan!

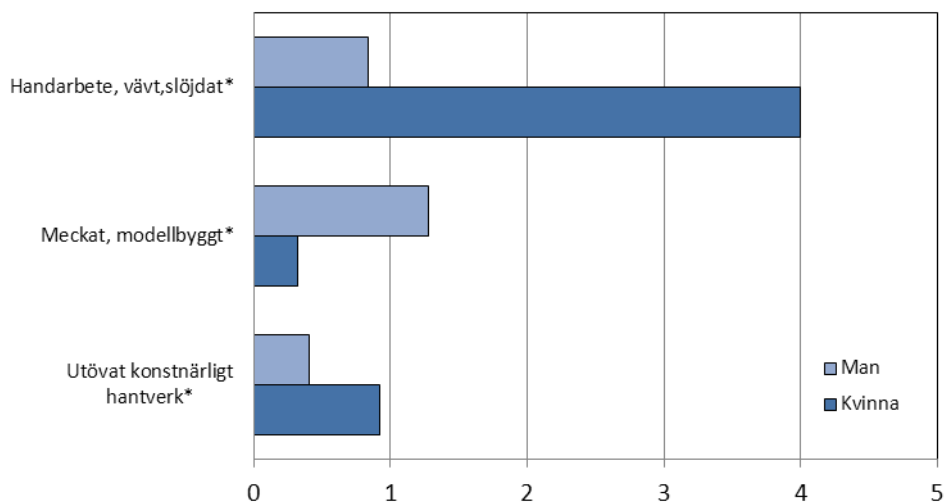
Figur 32. Idrotts- och motionsaktiviteter (antal gånger utövade per månad).

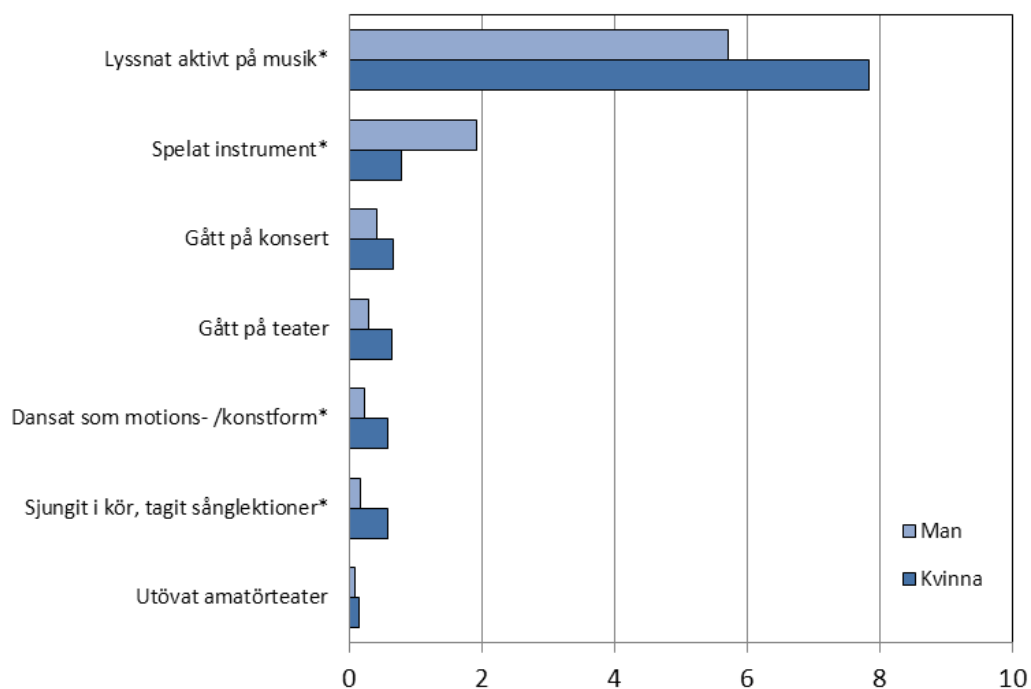
*Signifikant skillnad mellan könen.

Figur 33. Friluftaktiviteter (antal gånger utövade per månad).

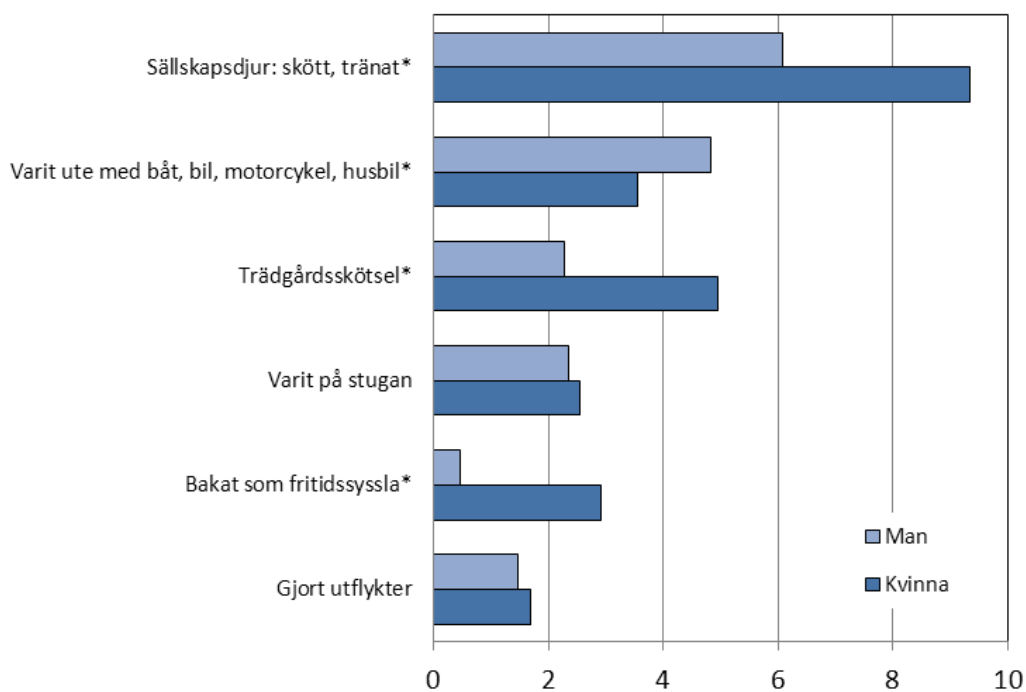
*Signifikant skillnad mellan könen.

Figur 34. Hantverk och teknik (antal gånger utövade per månad).

*Signifikant skillnad mellan könen.

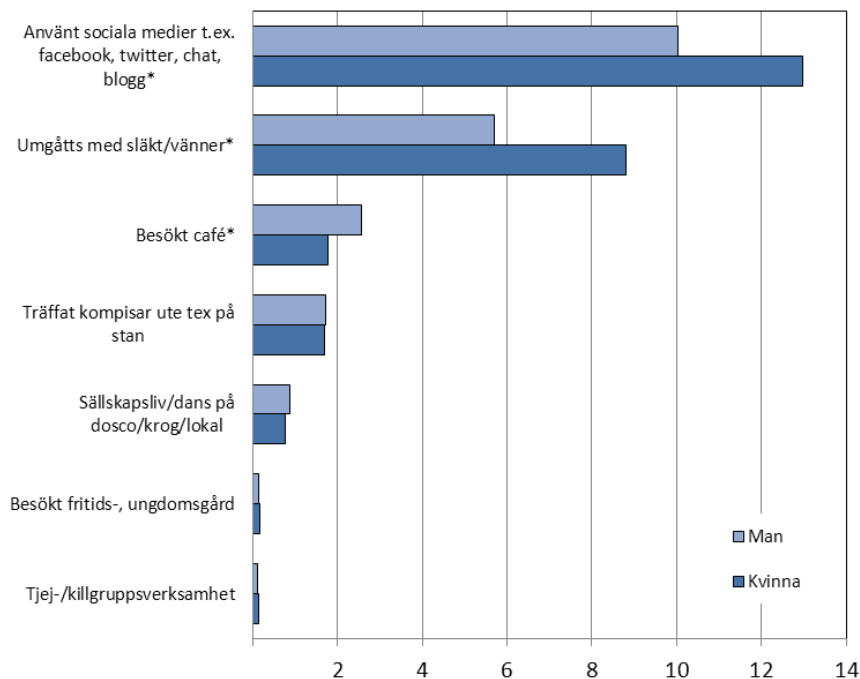
Figur 35. Musik, dans och teater (antal gånger utövade per månad).

*Signifikant skillnad mellan könen.

Figur 36. Hem- och familjeliv (antal gånger utövade per månad).

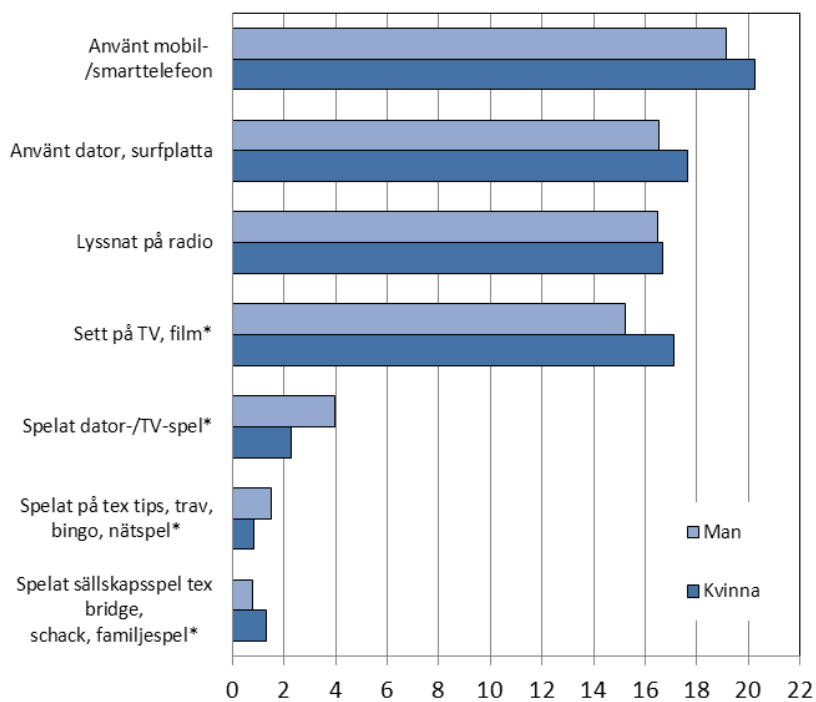
*Signifikant skillnad mellan könen.

Figur 37. Sociala aktiviteter (antal gånger utövade per månad).

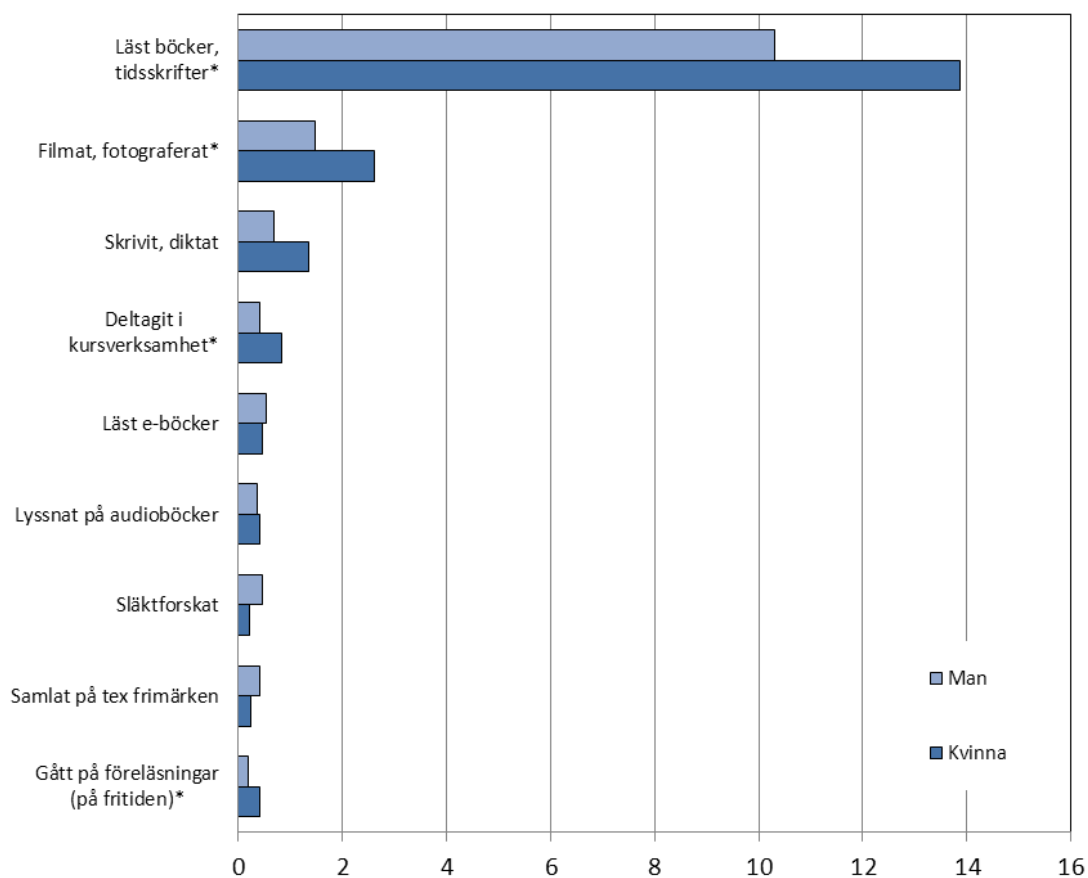

*Signifikant skillnad mellan könen.

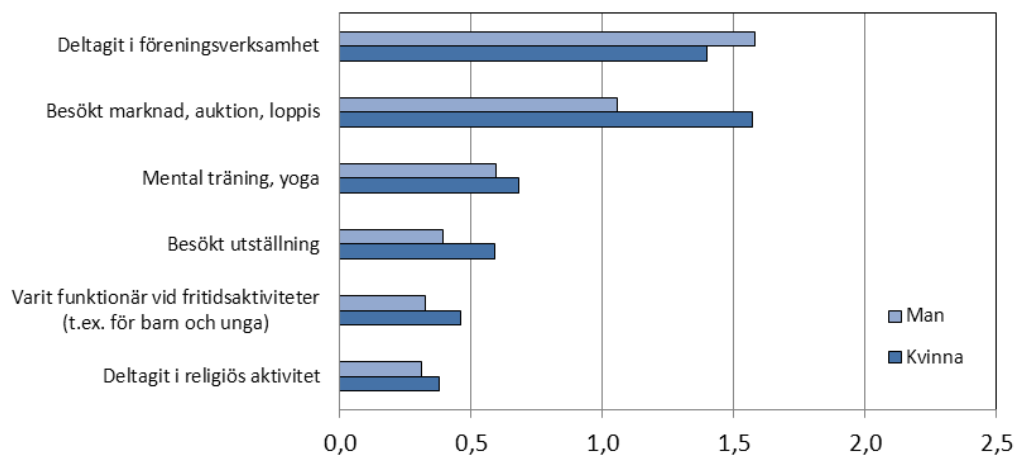
Figur 38. Användning av medier och spel (antal gånger utövade per månad).

*Signifikant skillnad mellan könen.

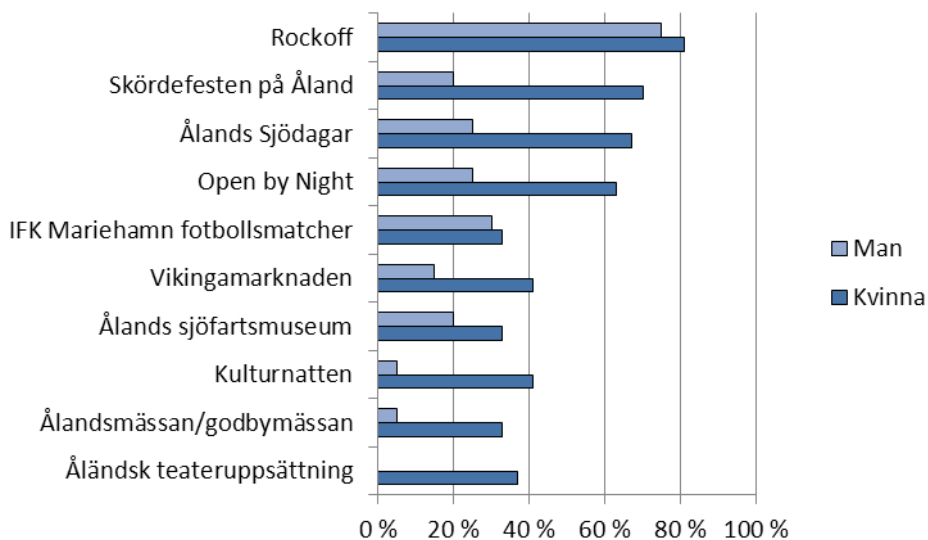
Figur 39. Studier och liknande (antal gånger utövade per månad).

*Signifikant skillnad mellan könen.

Figur 40. Besök och övriga aktiviteter (antal gånger utövade per månad).

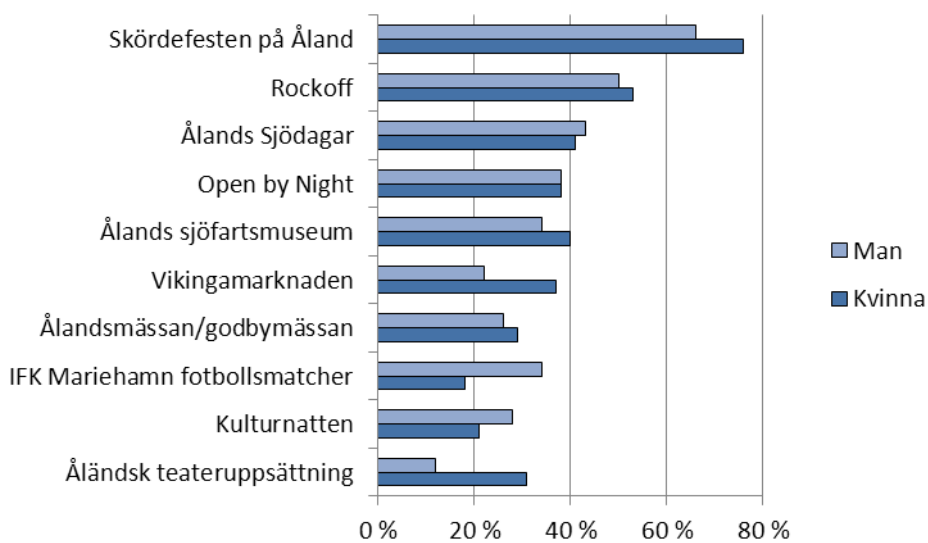
*Signifikant skillnad mellan könen.

Figur 41. De tio populäraste evenemangen för 16–24-åringar (Andel svarande i procent)*.

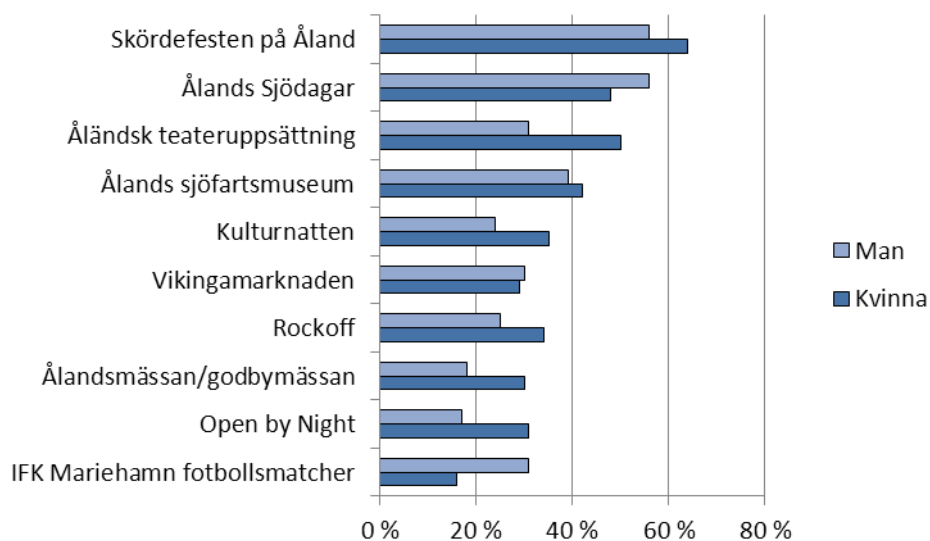
*Observera att antalet svarande i de olika grupperna är förhållandevis små, vilket gör resultaten mindre tillförlitliga än diagrammen för hela befolkningen.

Figur 42. De tio populäraste evenemangen för 25–44-åringar (Andel svarande i procent)*.

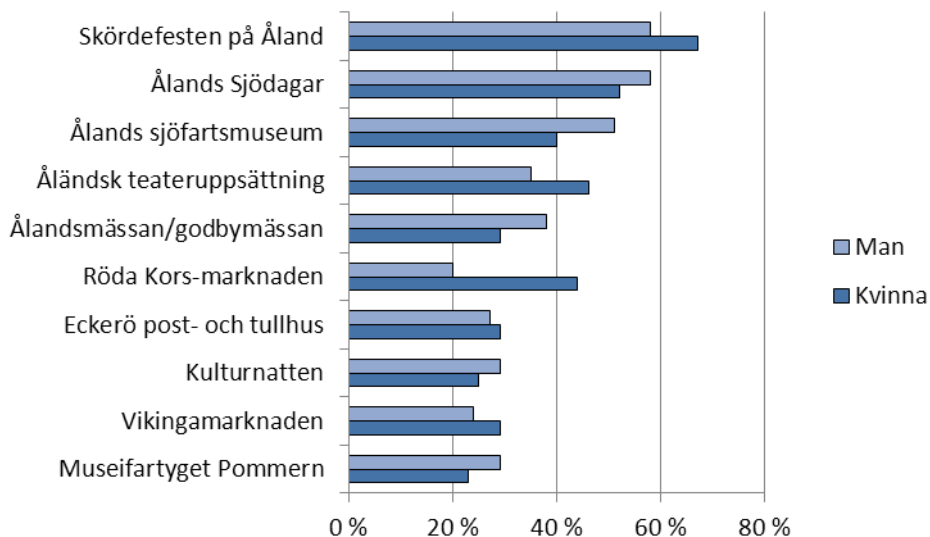
*Observera att antalet svarande i de olika grupperna är förhållandevis små, vilket gör resultaten mindre tillförlitliga än diagrammen för hela befolkningen.

Figur 43. De tio populäraste evenemangen för 45–64-åringar (Andel svarande i procent)*.

*Observera att antalet svarande i de olika grupperna är förhållandevis små, vilket gör resultaten mindre tillförlitliga än diagrammen för hela befolkningen.

Figur 44. De tio populäraste evenemangen för personer som fyllt 65 år (Andel svarande i procent)*.

*Observera att antalet svarande i de olika grupperna är förhållandevis små, vilket gör resultaten mindre tillförlitliga än diagrammen för hela befolkningen.

Figur 45. Biblioteksverksamheten 2013, utlåning per invånare.

Kommun	Lån/invånare
Brändö	11
Eckerö	9
Finström	17
Föglö	11
Geta	9
Hammarland	9
Jomala	12
Kumlinge	16
Kökar	41
Lemland	15
Lumparland	14
Saltvik	8
Sottunga	10
Sund	12
Vårdö	9
Mariehamn	21
Åland	16

Källa: ÅSUB

ÅLANDS STATISTIK OCH UTREDNINGSBYRÅ

Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB, är en fristående enhet vars huvuduppgift är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva kvalificerad utrednings- och forskningsverksamhet.

ÅSUB producerar fortlöpande aktuell statistik inom en rad olika samhällsområden. Tyngdpunkten i analysverksamheten utgörs av utredningar inom det ekonomiska-politiska området. Statistiska sammanställningar publiceras regelbundet i serierna ÅSUB Statistik och ÅSUB Statistikmeddelande, medan serien ÅSUB Rapport innehåller utredningar, analyser och annan information om Ålands ekonomi och samhälle.

Mer information om verksamheten och publikationer finns på ÅSUB:s hemsida www.asub.ax

ÅLANDS STATISTIK- OCH
UTREDNINGSBYRÅ

Tfn +358 (0)18 25490
Fax +358 (0)18 19495
info@asub.ax
www.asub.ax

Ålandsvägen 26
PB 1187
AX-22 111 MARIEHAMN